

Dwagi Yai Gesi Po Matyugo Aseani

Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Matyu aga te Juda hani bidi bidai, tama agai homugo te Juda we bidi augwaligo agai aseani po nedama tama augwaligo hania koneaibao, Jisas da te Godigo te we bidi tau somainu sa muani bidi Krais dao, te Juda dabego Mesaia bidi mu dao. Tama Matyugo homugo me te Juda dabego e me konea somainu yali, Jisas da te moni genuai Tuni Bidi dao. Te Juda bage mebago Jisasde dwagi yai homu eyu aga sali goli, te augwali hauwa umabo bidi augwaligo aga me sabeo. Matyugo dabolo hania ola mobao, te Jisas agai te Godigo te we bidi tonalubo kolesaga tede po hauwa ola mani.

Matyugo aseani gesi dwagi yai po te buk dabe me si me si elalubo te buku me deli wali e buku da te buku dabego te Jisas e tɔde bidibadi pedelali se dabede po pusalio. E bukude te wegi Mariago Jisas ame nani sogo yali se po pusali, te po pususu pali, te Jisas augwaligo elama, tama te gu pagede ma hodaluali sogoba te po usu nigi palio, tama aga hani dabe tagalama, tama aga dagaluba holai dao.

Te genuai se me deli te Matyugo ola maiabo homu yali, te e tiwai se, Jisasde yali sego te Godigo polobadu po daɣ weyu, te po aseani buku dabe nogi Olpela Testamen ma Polobadu Kontrak dabede wali po dabeba mu usu nani. Godigo

bomo yai po daj weyu, te bidi me deli tagala palama, te Israel dabe ma saibao po wali, tama e bukude te ola mayu, te Jisas te bidi tama dao po walio. Te buk Matyu hauwa pedai tomode te pogo ola mayu, te Jisasgo yali se e tiwai da po ola mani, te po dabe augwaligo te Godigo po pusali bidi profet dabego polobadu pusali po dabeba mu usu nai dao. *

Te gasa genuai se mede te buku Matyugo te po wai, te dagalu tomode elalubo genuai bomoma te Godigo genuai bomoma elalubo te tama po wali. Te Jisasgo yali sede naga God te tigidali we bidi dabego king mu pedelabo homu elalubao, tama agai homugo tigidali we bidigo agai homu kolesaga naga wali mu pomainogo homu ebo dao. Te buku Matyu pedai a nagade te Jisasgo pusali bobage po dabe a naga elalubao. Hasia pusali po te Daj 5-7 tede elalubao, tama Jisas te bulu du me deli daide bidu pusali po dabe te elalubao. Tede wali pogo te God aga we bidi hani dabe mu bidibo we bidi dabego yabo kolesaga po ola mawai. Te si wali bobage po te Daj 10de elalubao. Te wali po te Jisas aga wali bilali se bidi dabeba mani po da, te augwali pelama, te gasa we bidi hani dabeba te Jisasgo po pusigi pabo side yabo se dabede po olama wali po dao.

Te sela wali bobage pogo te po wali, te Daj 13de te tiwai po wali, Jisasgo te God agai genuai bomoma tomode elalubo kolesagade po begelama, te we bidi dabe augwaliba ola mabo po pusai. Te me si

* :: Te Daj 1:22-23; 2:4-6; 2:14-15; 2:23; 4:13-16; 8:16-17; 12:15-21; 13:34-35; 21:2-5; 21:16; 26:24; 26:31; 26:54; 27:6-10, te tama daj dabede te tiwai po elalubo suao.

me si wabo bobage po, te Daj 18de te po elalubao. Jisasgo te aga wali mu pelama bidibo we bidi dabego ebo kolesagade po pusali. Te a naga wabo bobage po, te Daj 24-25 tede elalubao. Jisasgo te tama wali, te e tş me dagalu te silabo side yabo ş dabe po wali. Te e bukude digi weyu te mena bidi mugo te e buku aşani po wali te me elalubao. Tiali goli e bukugo nogi te tiwai sali, Matyugo aşani gesi dwagi yai po dao. Augwaligo homugo e Matyu homude koneani, aga te takis mone sabo ş ebo bidi bidali, te Daj 9:9-13 tede te po elalubo sua.

Jisas Kraisgo nõ waj hani dabe augwaligo nogi

(Luk 3:23-28)

¹ E te Jisas Kraisgo nõ waj hanigo nogi nedada pabo po e dao. Jisas aga te Devitgo hani, tama Devit aga te Abrahamgo bidi hani dao.

² Te Abraham aga ogwa Aisak. Tama Aisak aga ogwa Jekop. Tama Jekop aga ogwa Juda te aga ama dede dali dao. ³ Juda aga ogwa Peres me Sera te si da. Te augwa si ida Tamar dao. Tama Peres aga ogwa Hesron. Tama Hesron aga ogwa Ram. ⁴ Tama Ramgo ogwa Aminadap. Tama Aminadapgo ogwa Nason. Tama Nasongo ogwa Salmon. ⁵ Tama Salmongo ogwa Boas, tama Boas aga ida te aga Rahap. Tama Boasgo ogwa Obet, tama Obet aga ida te Rut. ⁶ Tama Obetgo ogwa Jesi. Tama Jesi aga ogwa te tuni bidi Devit dao.

Tama Devitgo ogwa Solomon, te Solomon aga ida te polobadu te bidi Uriago we dao. ⁷ Tama Solomon aga ogwa Rehoboam. Tama Rehoboam

aga ogwa Abiya. Tama Abiya aga ogwa Asa.
⁸ Tama Asa aga ogwa Jehosafat. Tama Jehosafat
aga ogwa Joram. Tama Joram aga ogwa Usia.
⁹ Tama Usia aga ogwa Jotam. Tama Jotam aga
ogwa Ahas. Tama Ahas aga ogwa Hesehia.
¹⁰ Tama Hesehia aga ogwa Manase. Tama
Manase aga ogwa Amos. Tama Amos aga ogwa
Josaia. ¹¹ Tama Josaia aga ogwa Jekonia te
aga ama dede dali dao. Te sogo, te augwali
bidibadi, te boi bidi dabe augwaligo te Israel
dabe aiyaba elaluama, tama augwali te Babilon
buluba kalabus şe emainogo sela pali. *

¹² Te augwali Babilon buluba kalabus egi pai,
tialima Jekonia aga ogwa Sealtiel. Tama Sealtiel
aga ogwa Serubabel. ¹³ Tama Serubabel aga
ogwa Abiut. Tama Abiut aga ogwa Eliakim.
Tama Eliakim aga ogwa Asor. ¹⁴ Tama Asor aga
ogwa Sadok. Tama Sadok aga ogwa Akim. Tama
Akim aga ogwa Eliut. ¹⁵ Tama Eliut aga ogwa
Elesar. Tama Elesar aga ogwa Matan. Tama
Matan aga ogwa Jekop. ¹⁶ Tama Jekop aga ogwa
Josep. Tama Josep te we Maria aga bidi dao.
Tama Mariago Jisas ame nai, augwaligo aga nogi
te Kraisa da wabo dao. Te aga sa muyu asaiba
wali bidi dao.

¹⁷ Tama te tiwai nedada pelama, tama Abra-
hamgo hani tigidalide gagalasa aselama Devitgo
haniba sabolali, te nogo si olama şaşı badu
me si me si hani dao. Tama tigidali Devitgo
hanide gagalama asali augwali te Babilon buluba
kalabus egi pali sogo, te me te nogo si olama

* **1:11:** 2 Kin 24:14-15; 2 Sto 36:10; Jer 27:20

şagago me si me si hani dao. Tama augwali Babilonba kalabus egi pali sogo, te Godigo sa muani bidi Krai pedalabo sogo me, te hani tigidali me te nogo si olama şagago me si me si hani bidi dao.

Mariago Jisas Krai ame nani
(Luk 2:1-7)

¹⁸ Te Jisas Krai aga ame nani po, e tiwai dao. Aga ida Maria augwaligo Josepbolo noma po wai. Tiali goli augwali si taluama bidisiabadi digi, tama Mariago suali aga te Godigo Tedali Mobo Bidigo şe yalima haliga yai elalui. ¹⁹ Maria aga bidi Josep, aga te doloba pai bidi da, tama agai Maria haliga elalubo po odobaso, tama agai Mariabolo hale mabo hagela homu yai. Tama agai dua digi naga tama aga tagalai homu yai. ²⁰ Tama Josepgo te homu idubadi, tama nade Genuai Bidigo ensel mobo bidi me deli agaba pedelai. Ensel bidigo te po wali, “Josep, Devitgo ogwa, nago naga we Maria sabo wi egio. Odao. Te wai aga haligade sali, te Godigo Tedali Mobo Bidigo aga mawai dao. ²¹ Te agai te wai ogwa ame naibao, tama nago aga nogi Jisas poao. Magi baso meni, agai te we bidi augwaligo şeşe elalubo sela şanama tama augwali ma saibao,” te po wali.

²² Te tigidali pedelali şe te tiwai te po me deli te Genuai Bidigo te agai po pusubo profet bidigo pedauwalidu wali po usu nanio. Te po pusubo profet bidigo te polobadu mu pusai po e tiwai wai,

23 “Odao, wegi me deli te bidi dali me
pisawai, te
wegi aga haliga elama, te wai ogwa ame
naibao.

Tama augwaligo te wai nogi Emanuel nogi
yaibao,”
te po wai.

Tama te nogi page e tiwai dao, God aga da dali
bidibao. *

24 Te Josep godege pilama hodaluma, tama
agai te Genuai Bidigo ensel mobo bidigo aga dali
wali po gilama te tiwai se yai. Agai aga we sai.

25 Tiali goli te wai ame nisiabadi agai aga te we
dali me pibe, tama aga te wego wai ogwa ame
nabo te sogo pedelai. Tama agai te wai aga nogi
Jisas poai.

2

*Po page koneai bidi dabe augwali aselama,
Jisas suagasai*

¹ Te Mariago Jisas te Betlehem bulude ame
nani, te Judia tode. Tama te sogo te moni gavman
tuni bidi nogi Herot aga bidali. Tama Mariago
te wai Jisas ame nai digi, tama nosali te sia
ge pedalobo badu bidali po page koneai bidi
dabe augwali meba te Jerusalem moni hanuba
sabolulu. Tama augwali te dagalu hode haniani
po page mu koneai dao. Tama augwali Jerusalem
hanuba sabolama, tama augwaligo te po wai,

² “Wai me deli aga te Juda dabego tuni bidi
pedalainogo ame nani, aga menade bidibowe?

* 1:23: Ais 7:14

Da te sia ge pedalobo badude bidibadi dago aga hq pedalobo sulama, tama agade kidu sugunama dago agade lotu po wainogo digibulu asai dao,” te po wai. ³ Tama te gavman tuni bidi Herotgo te po wabo odama, tama aga noma siyu moni homu mu yali. Tama tigidali Jerusalem we bidi augwali me noma siyu moni homu yai. ⁴ Tama Herot agai te pris tuni bidi dabe me, te Israel dabego bomai po page koneai bidi dabe dali deliba sisinama, tama agai augwalibolo hanalu wali, “Te Godigo sa muani nosali asaibao wali bidi Kraisi aga mena bulude ame naibawe?” ⁵ Herotgo te po wai. Augwaligo agabolo te po wali, “Te Betlehem bulude, te Judia tde dao. Te Godigo po pusubo profet bidigo po polobadu aşeyu te po wai,

⁶ “Te Betlehem hanu, te Juda tq tomode, te Juda

bagego tuni bidi dabego gedude nago nogi te dwasianunu elalugobeo. Te mu menio. Te nagede

genuai tuni bidi me deli pedelaibao, tama agai eno

hani Israel tonaluabo bidi dao,’ te po aşani,” augwaligo te po Herotbolo wai. *

⁷ Tama te po odolama, tama Herotgo geme te sia ge pedalobo badu asali te po page koneani bidi dabe augwali i wai. Tama augwali aga pageba aselama, tama dua dua eyu agai augwalibolo “Te dagego suali hq te mena sogo pedalaliwe?” te po hanalu wali. Tama augwaligo agabolo te hq pedalali sogo pusali. ⁸ Tama tilama,

* 2:6: Mai 5:2

agai augwali te Betlehem buluba tagala paliyu, tama te po wali, “Dage pelama, tama bomo elama te wai gegao. Tama dagego gegelama subaso da, teda dagego po enaba ma sela asao. Tama ena me pelama, agade kidu sugunama, eno agade lotu po wagi paibao,” Herotgo te po wai.

⁹ Te augwaligo te tuni bidigo po odama, tama augwali pai. Tama pobadi, te hq polobadu augwali te sia ge pedalubo badude bidibadi suali hq, te hq augwali asobodu polasa pelama, tama te wai bidibo be pedu ugwadu dolo dolaluai.

¹⁰ Tama augwaligo te hq sulama, tama augwali wiegi yai homu genuai pemene mu yai. ¹¹ Tama augwali te be tomoba pelama, tama augwaligo te wai aga ida Maria dali suai. Tama augwali tobolu basi gulama, tama kidu sugunama, te waiba lotu po wai. Tama augwaligo augwa wa dabe dalama, tama augwaligo te waibolo wiegi yai nai meba olo mawai, te kapa nogi gol me, te wiegi yai denami ebo pauda nai me, te tigide wiegi yai denami ilibo nai, te tama nai te wai olo mawai.

¹² Tama tilama, tama Godigo nade augwalibolo te po pusali, tama augwa te moni gavman tuni bidi Herot bidibo digi ma pigio te po wai. Tama augwali gasa tıdu peyu, augwa buluba ma pai.

Josep aga we dali wai bqı augwali Isip buluba pai

¹³ Te Jisas suagasali po page koneai bidi dabe pela silai digi, tama Genuai Bidigo ensel mobo bidi Josepba nade pedalai. Ensel mobo bidigo te po wai, “Nage hodaluama te wai bqı aga ida dali selama, tama Isip tqba wi pao. Te genuai

gavman tuni bidi Herot agai te wai bq̃u te ela muabo homu eyu, aga gegebo tamadi gagalaibao. Tama tibaso, megi wi pao. Tama nage Isip tq̃de bidibadi te eno ma asao obaso nage asao,” te po wai. ¹⁴ Tama Josep hulide digi hodaluama te wai aga ida dali selama, tama aga Isip buluba pabo gagalali. ¹⁵ Tama Josep te Isip tq̃de bidibadi tama te moni gavman tuni bidi Herot isabo sogo tonaluyu bidali.

Te pedalali ş̃e te tiwai te po me deli te Genuai Bidigo te agai po pusubo profet bidigo pedauwalidu wali po usu numainogo yai. Agai te po wali, “Eno ogwa aga Isipde bidibadi, tama eno aga tedu asomainogo i wai dao.” *

Herotgo pode augwaligo wai bq̃u dabe hauwa ela muai

¹⁶ Tialima te genuai gavman tuni bidi Herotgo koneama, te giliga pedalobo badu asali po page koneai bidi augwaligo agai wali po tudiba mu-nama, tama gasa tq̃du geme pai homu yali, tialima aga ş̃eş̃e mu yai. Tama agai enesigi bidi dabe tagala paliyu, augwalibolo te po wai, “Dagego te Betlehem bulude me te p̃ade elalubo bulude me tede bidibo ogwa wai dabe te kibu be si yabo tomode augwali tigidali ela muao,” te po wali. Agai te po page koneai bidi augwalibolo te h̃q̃ hasia pedelali sogode hanalu badi, tama augwaligo aga dali te wali po homugo ma koneama, agai kibu be si weyu tama tiwai dao.

* 2:15: Hos 11:1

¹⁷ Tama te şe ebogo te Godigo po polobadu pusali profet bidi Jeremaiağı wali po me deli usu nanio. Agai te po wai,

¹⁸ “Augwaligo po me deli te Rama hanude odali.

Augwaligo te genuai gela wabo me te hobede yabo

i wabo me odali. Te we Resel aga wai dabe hagede

gela obao, tama te we bidi augwaligo aga homu

wiegi yai me ilibo usu ebe. Magi baso meni.

Aga wai

dabe augwali tigidali isalio.” *

Josep aga me aga we me te ogwa dali augwali ma asai

¹⁹ Te nosali te moni gavman tuni bidi Herot isai. Tialima Isip buluba te Genuai Bidigo ensel mobo bidi Josep bidibo digi nade pedelai.

²⁰ Tama agai te po wai, “Nage hogodolama, te wai aga ida dali selama, tama nage te Israel tşba ma pao. Te wai elainogo yali bidi dabe, augwali isai dao,” te po wai. ²¹ Tama tibaso Josep hogodolama, tama te ogwa wai aga ida dali oda selama, tama augwali te Israel tşba pai. ²² Tiali goli agai odali, te bidi Arkelausgo te aga aya gavman genuai bidi Herotgo yali şe selama, tama te Judia genuai tşde gavman tuni bidi şe eyu bidibo po wai. Tama aga te po odobaso, aga te Judia genuai tşba bidigi pabo wi yali. Tama nade gasa po me Godigo agabolo olama, tama aga te

* **2:18:** Jer 31:15

Galili genuai tɔba pai. ²³ Tama te tɔba sabolama, tama aga te hanu me nogi Nasaret te hanuba bidigi pai. Tama te sɛ yaligo da te Godigo po pusali profet dabego wali po usu nubao, “Tama augwaligo aga te Nasaret hanu te bulu bidi dao, te po waibao,” te po wali. *

3

*Jon te we bidi baptais mabo bidi agai po pusai
(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)*

¹ Te nosali augwali te Nasaret hanude bididubadi te Jon, te baptais mabo bidi aga pedelai. Aga te Judia tɔ tomode te bidi meni yai bulude bidali, tama agai te po augwalibolo pusali, ² “Dage dwai kolesaga yalide ge neyu, homu geasa peyu bidiɔ. Magi baso meni. Te dagalude bidibo bidi God agai we bidi tonalubo sɛ yabo bomo te pɔba asaɪ dao, dage te bomo dologoba asiɔ,” te po wali. ³ Jon da, te agade Godigo te aga po pusali bidi Aisaia te profetgo pedauwalide wali po usu nani bidi dao. Aisaia go polobadu e po weyu aseani,

“Te bidi meni yai bulude bidi me deligo i weyu,
bomonama te po obao, ‘Genuai Bidigo asabo tɔ
sisi ilao. Aga tɔ dabe dodolao,’” te po aseani.*

⁴ Jongo te moni kibu kamel nisigo te augwaligo nigai bobage ugwa munama, tama agai tigide te kugulu gudai. Tama agai te mano tiwai nai me

* 2:23: Ais 11:1; Mak 1:24; Luk 2:39; Jon 1:45 * 3:3: Ais 40:3

te mege  te nai si tuyu bidai. ⁵ Tama te sogo te Jerusalem moni hanude bidai we bidi dabe me, te Judia genuai t we bidi me, te Jordan pabo  pade bidali we bidi me, te augwali tigidali Jon bidibo digi asai. ⁶ Tama augwaligo augwa yali sege dabe pusuyu, tama Jonggo augwali te Jordan de baptais mani.

⁷ Tiali goli Jonggo suali, te lotu po wabo bidi hani si te Farisi bage me te Sadyusi bage me te augwali me baptais somainogo asali, tama agai augwalibolo te sesanobo po weyu te po wali, “Dage te dwai hasamani dabego wai dabe, te Godigo te dwai se yali we bidibolo dene ilabo sogo mu asaibao. Tama tialima mena bidigo dage dali po obaso, tama megı dage wi painogo ebawe? ⁸ Tama dagego homu kolesaga begelebaso da, teda dagego dwagi yai kolesaga naga yao. Tama tiyu da, dagego duga homu kolesaga mu begelali te dago hania koneaibao. ⁹ Dagego eno pode geda siyu, dagego homude te homu me egimio: ‘Te Abraham da, te dago aya da, tama tibaso da bugagia bidibao, te dago dena homu magi baso begelaibawe,’ te wagio. Eno dagebolo te po obao, God agai da e masigi dabego te Abrahamgo wai pedala wali da te pedalobo usu yaibao. ¹⁰ Tama megı te sigi hwa ni pagede muai elalubao, te ni gelemainogo. Tama te nigo wiegi yai nai du walisiabaso da, te tobage ni tigidali augwaligo gelama siaba sawaibao.”

¹¹ “Te eno dage olo Žigo baptais mabo te dage homu begelai elalubo te ı tiwai dao. Tiali goli ena tudi badu nosali asobo bidi, te agai bomogo eno homo aiyaba elaluaibao. Ena da, te wiegi

yai bidi meni, tama tiyu eno agai şağ nadoba tolabo te usu egobeo. Agai dage te Godigo Tedali Mobo Bidi me te sia dali si dagebolo mawaibao, te baptais mabo şe tiwai. ¹² Te nai dagalobo bidi tiwai agai aga savol te aga nogode tolalubao, tama agai te tubo nai wit ge dagalobo şe emainogo ebao. Tama agai te wit hogomu te tigidali sela şawaibao. Tama agai te wiegi yai wit ge naga aga wit ge muabo beba sisinaibao. Tiali goli agai te dwai wit hogomu te isişabo siaba ulaibao,” Jongo te po wai.

Jongo Jisas baptais mawai
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³ Te Jon agai te we bidi baptais mabo sogo Jisas aga te Galili genuai tō tagalama te Jordan wēba pai. Aga Jonba pali, tama aga te Jon nogode baptais sainogo tiwai. ¹⁴ Tiali goli Jongo aga te paliainogo yali, tama te po wali, “Te ena nago baptais mabo te usu egi dao. Tiali goli nage enaba asalio,” te po wai.

¹⁵ Tiali goli Jisasgo agabolo po wei ponoyu te po wali, “Woo, te nago eno wabo po wali peyu, te şe yao. Tama tiyu, te dago doloba pai kolesaga naga usu nama inao,” te po wai. Tama tialima Jongo agai po wali pai.

¹⁶ Tama Jisas baptais selama, tama polo aga te wē tagalama te wē sesegeba holai. Tama dagalu tomode buga palima, te Godigo Mobo Bidi te aiyaba dulubo te agai suali, te ba hi tiwai tama aselama, te Jisasgo tigiba bidagasali. ¹⁷ Tama pedauwali me delide te dagaludu i weyu, te tiwai po wai, “Te aga eno Ogwa dao. Eno aga godolo

mu ebao. Tama eno homu agade te pemene wiegi yai ebo dao,” te po wai.

4

Satango Jisas usu sai
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Te sogo Jisas baptais selama, tama Godigo Mobo Bidigo Jisas te bidi meni yai buluba odasa pali, te Satango aga dwai ş yanama sinawainogo yai. * ² Tama Jisas nai tusişbadi aga te bidi sese si siade me hulide me bidai. Tama nosali aga nasi yai. ³ Tama te usu sabo bidi agaba pedelama, tama aga dwai ş tomoba kegainu agai te po wali, “Nage te Godigo Ogwa da wida, teda nago po obadi e elalubo masigi dabego te begelama, te tubo nai bret pedalomainao, nago tumainogo yao,” te po wai.

⁴ Tiali goli Jisasgo e tiwai wali, “Godigo po bukude te po aşani, ‘Te tubo nai bretgo naga te bidi bidabo ula magobeo. Te bidigo bidibo ula te Godigo pedauwalide pedalobo tigidali pode sabo dao.’” *

⁵ Agai te po obaso, tama Satango aga selasa te moni wiegi yai tedali hanuba pali, tama aga te Moni Lotu Be tempel pedu te ugwaba mu dodolali. ⁶ Tama agai agabolo po weyu te po wali, “Nage Godigo Ogwa da wida, teda nage te Moni Lotu Be pedu tedu aiyaba a tşba samonao. Godigo po bukude te po wai, ‘Agai aga ensel mobo bidi dabebolo nagede po olama, tama nage augwaligo nogo daide ugwaba saibao. Tiyu te

* 4:1: Hib 2:18; 4:15 * 4:4: Bom 8:3

nago şağ te masigigo me selidali weyu tama tiaibao,' te po aşani," Satango te po wai. *

⁷ Jisasgo agabolo te po wali, "Tiali goli te bukude te po ma wai, 'Nago Genuai Bidi God olo subigila usu sigio, sinagio. Aga te nago God dao.' Te po elalubao," wali. *

⁸ Te Satango Jisas ma selama, tama te bulu du me ugwanu yai me deli teba sela holai. Tama Satango agabolo te tõe genuai ula yai bomo me, te tõe tigidali elalubo wiegi yai nai dabe dali tigidali agabolo ola mani. ⁹ Tama agai Jisasbolo te po wali, "Tama nago kidu sugunama tama basi gulama, ena dologoba peyu enabolo lotu po obaso da, teda eno te tigidali nai nagebolo mawaibao," wali.

¹⁰ Tama Jisasgo aga dali te po wali, "Satan, nage gedao. Godigo po bukude te po wai, 'Nago naga Genuai Bidi God dali naga lotu po weyu, aga dologode bidao. Tama nago agai şe deli naga daş olama yao.' Te po elalubao," Jisasgo te po wali. *

¹¹ Tama te Satango Jisas aga taga pali. Tama ensel mobo bidi dabe meba aselama Jisas tau sai.

Jisasgo şe ebo te Galili moni tõe gagai
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Te Jisasgo te po odali, augwaligo Jon te we bidi baptais mani bidi kalabuside muani po wali, tialima aga Galili moni tõe teba pai. ¹³ Tama aga te Nasaret hanude osogo bidama, tama tedu pelama, te Kaperneam buluba pelama bidigi pai. Te Kaperneam hanu te sigi weş sesegede elaluali,

* 4:6: Tib 91:11, 12 * 4:7: Bom 6:16 * 4:10: Bom 6:13

te Sebulun bidi hanigo tɔ me te Naptali bidi hanigo tɔ me te tɔ si te badu elalubo dao. ¹⁴ Tama tiyu, te po me deli te Godigo po polobadu pusali profet bidi Aisaigo pedauwalide wali po usu nani, tama Aisaigo te po wali,

¹⁵ “Tama te Sebulun hanigo moni tɔ badu, me te Naptali hanigo moni tɔ te badu me, te sigi wɛba pabo tɔ badu, te Jordan pabo ɛi badu, te Juda hani isiɛwai bidi dabe hauwa bidibo tɔ nogi Galili, ¹⁶ te tɔ tigidalide bidibo we bidi augwali hulide bidaluali, tama augwaligo te genuai ula nanobo suoi dao. Te we bidi augwali te isabo be hulia sai digi bidaluali tama te wiegi yai ula augwaliba pedelai dao.”*

¹⁷ Tama te sogo Jisasgo agai po pusubo sɛ ebo gagalai. Agai te po oduali, “Dage dwai kolesaga yalide ge neyu, homu geasa piɛo. Te Godigo te we bidi tonalubo sɛ yabo sogo pɛde dao.”

Jisasgo bidi me si me si i olama augwali aga wali asa wai

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Te me sogo Jisas te Galili sigi wɛ sesegeɗu pobadi, tama agai te augwali ama name si suoi, te bidi me nogi Pita, me aga ama, Andru, augwali sigo te sugu sabo wa te sigi wɛba sabo sɛ yai. Te

* **4:16:** Ais 9:1-2

augwali sigo te sugu selama mone sabo bisnis se yai dao. ¹⁹ Jisas agai augwali sibolo te po wai, “Dage si ena wali asao, tama eno dage si te bidi sabo se ola mawaibao.” ²⁰ Tama polo augwali sigo te sugu sabo wa tagalama, tama Jisas aga wali pai.

²¹ Tama Jisas aga ma pobadi, tama agai gasa ama name si me suali, te Jems, te Sebedigo ogwa, te aga ama Jon dali. Te augwali si augwa si aya Sebedi dali te moni gebade bidibadi, tama augwa te sugu sabo wa dodolobo se iduai. Tama agai augwali si i wai. ²² Tialima tama polo augwali sigo te augwa si aya me te geba me tagalama, tama Jisas wali pai.

*Jisasgo po pusulama we bidi hauwa usu ilai
(Luk 6:17-19)*

²³ Te Jisas aga te moni to Galili te tigidali sesege badu aga biligi pai. Agai aga ola mabo po te Juda dabego bombo yai po ola mabo be tomode te we bidibolo ola mawai. Tama ola mayu, agai augwalibolo te Godigo we bidi tonalubo se de te gesi dwagi yai po pusali, tama te tigidali haniani gasi dabe me te tigidali dwai naigo te tigi dolai we bidi augwali tigi usu ma ilai dao. ²⁴ Tama augwaligo agai te se yali po tigidali te Siria genuai to de bidibo we bidibolo me te po pusai. Tama te po augwaligo odama, tama augwaligo te tigidali dwai gasi haniani eyu, te dwai dene sali bidi dabe me selasa asali, tama te dwai noma bidi elalubo bidi me, te esela pabo bidi dabe me, tama te sagan dili bombo isai bidi dabe me, te sela asai. Tama agai augwali wiegi yai ma ilai dao.

²⁵ Tama te genuai we bidi hani hauwa, te genuai tş Galilide bidibo we bidigo me, te Dekapolis tşde bidibo we bidigo me, te moni hanu Jerusalem we bidigo me, te Judia genuai tşde bidibo we bidigo me, te Jordan pabo aş te tş u badu bidibo we bidigo me, te tş tigidalide bidibo we bidi mebago naga te aga wali pai.

5

Jisasgo po te bulu du bageba holama ola mani

¹ Te Jisasgo te genuai we bidi hani aga wali asobo suali, tama aga te bulu du me deli bageba holai. Tama aga te bulu dude dulalubadi, tama aga wali bilali bidi dabe augwali aga pageba asali. ² Tama agai po augwalibolo weyu te po ola mani,

³ “Te kolesaga koneani we bidi augwali te Godigo gedude augwa digi usu elama aiyaba elalubao
ama
bidibo we bidi dabe, te augwali homu wiegi yai pemene ebao. Te Godigo obo tomode augwaligo
bidabo madi elalubao. ⁴ Tama te gela udubo we bidi dabe, te augwali homu pemene yaibao. Te Godigo augwali mumanama homu wiegi yai pemene
ma ilaibao. ⁵ Tama te nagamea pai homu eyu augwa dene bugagia tolobo we bidi, te augwali

homu wiegi yai pemene emainao. Te Godigo
tq
tigidali augwalibolo mawaibao. ⁶ Tama te
doloba
pai kolesaga sainogo bomo eyu godolo ebo
we bidi
dabe augwali wiegi yai homu pemene
emainao.
Te homu tiwai ebo we bidi dabe augwaligo
homu
kolesaga te Godigo augwali mu usu nama te
tiwai
pedelaibao. ⁷ Te gasa bidi dabe augwali dali
homu
dene eyu augwali olo mu tau sabo we bidi
dabe,
te augwali homu pemene wiegi yai emainao.
Te
Godigo augwalibolo me te homu dene eyu
olo mu
tau sabo kolesaga yaibao. ⁸ Tama te wiegi
yai
kolesaga eyu, te meda isama doloba pai we
bidi
dabe augwali, te augwali homu pemene
wiegi yai
emainao. Te augwaligo augwa gedugo God
sueibao.
⁹ Tama te wado po wabo me te hwibo po te
isilibo
bidi dabe, te augwali wiegi yai homu
pemene
emainao. Te tama tebo bidi dabe augwali-
bolo te

augwali Godigo ogwa dabe da wabo nogi
waibao.

¹⁰ Te bidi dabego te doloba pai kolesaga wali
pabode sulama, te kolesagade te dwai şe ebo
bidi

dabego augwalibolo şeşe sobaso da, teda
augwali

homu pemene emainogo inao. Tama te
Godigo obo

tomode augwaligo augwa bidabo madi
elalubao.”*

¹¹ “Tama dagebolo şeşe mabo bidi dabe aug-
waligo suali dagego ena wali pabo subaso da,
te augwaligo dage dali dwai posobo po weyu,
tama dene mobadi augwaligo te kedu meni yai
tibo po haniani weyu ebaso da, teda dage homu
pemene wiegi yai yao. * ¹² Tama dage homu
bugagia wiegi yai elama, pemene mu eyu bidişo.
Te genuai wiegi yai nai mugo dage dagalude
tonalubao. Te tiwai naga te bidi dabe augwaligo
te Godigo po pusali profet bidi dabebolo hasia
polobadu dene mawai tiwai dagebolo me tama
tibao.” *

*Konealubo po dşu wabo bidi aga te tamu dali
sole ula tiwai si dao*

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ “Te dage konealubo po dşu wabo we bidi
dabe, dage e tşde bidibo we bidi tomode bidiyu,
tama dage te tamu aga şe ebo tiwai eyu bidişo.
Te tamu aga pusu te tubo naibolo mabo dao.
Tama dagego dwagi yai kolesaga ebogo te gasa

* **5:10:** 1 Pi 3:14 * **5:11:** 1 Pi 4:14 * **5:12:** 2 Sto 36:16; Tpi
7:52

we bidi augwaligo ebo kolesaga dwagi yai ilao. Tiali goli, tamu halia peyu pusu ebo tagaliyu da, teda dago magi ilama te tamu aga pusu yali ma saibawe? Menio, te tamugo da, te şe ma egobeo. Te bidi dabego sela şayu naga eyu, tama augwaligo şağago agabo dao.”

¹⁴ “Te dage te tigidali tõe ula tiwai dao. Te hanu me deli te bulu du bagede elaluyu, tama be hulide te augwaligo sole lam ula ebadi, tama te hanu aga duala sabo te usu egobeo. ¹⁵ Tama te bidi dabe augwaligo te sole lam domonama te baket dologoba me mubo menio. Te meni. Augwaligo te sole ula te tebol saiba munama, tama te sole ulago te bede bidibo we bidi ula mabo dao. ¹⁶ Tama te tiwai naga dagego wiegi yai kolesaga ebo te sole ula ebo tiwai dao. Tama tibaso dagego ebo dwagi yai şe te we bidigo sumainao. Tama augwaligo sulama, tama augwaligo duga Aya te dagalude bidibo bidi nogi ugwaba saibao.”

Jisas te Godigo bomu yai po usu numainogo asai

¹⁷ “Dagego homugo ena asali eno te Godigo bomu yai po me te Godigo po pusali bidi profet dabego ola mani po dali sela şawainogo asali homu egimio. Menio. Te eno te po sela şawainogo asobe, te eno te po mu usu nainogo ena asai dao. ¹⁸ Te eno mu po dagebolo obao. Te dagalu dali tõe si silisabadi da, tama te aşani bomu yai po dwasianunu me deli munu me siligobeo. Menio. Te po tigidali augwali elaluaibao. Tama elalubadi te bomu yai pogo

aga şe tigidali silaibao. Tama aga şe silibaso da, te sogo naga te bomo yai po me silaibao. ¹⁹ Tama tibaso bidi me deligo te bomo yai po dwasianunu me deli tagaliyu, tama agai gasa bidi dabebolo te tiwai kolesaga ola mobaso da, teda te bidi aga nogi me te Godigo we bidi tonalubo sogode, te bidigo nogi dwasianu pedelaibao,. Tiali goli te bomo yai po wali pelama te we bidigo te po wali pomainogo ola mabo bidi, agai nogi da te Godigo we bidi tonalubo sogo genuai pedelaibao. ²⁰ Tama tibaso, eno dagebolo obao, te dagego doloba pai kolesaga ebogo te bomo yai po koneani bidi me te Farisi dabe dali augwaligo kolesaga dagego aiyaba me elalusiabaso da, teda dage te Godigo we bidi tonalubo obo tomoba pogobeo.”

Jisasgo te gesi usu ni mawai
(Luk 12:57-59)

²¹ Te Jisasgo te po wai, “Te Mosesgo dagego wai dabebolo polobadu ola mani po te po dagego odai dao. Agai te po wai, ‘Te nago bidi me ela mugio. Tama bidi mego bidi me deli ela mubaso da, teda dagego te bidi aga te po tu ebo bidiba odasa pao,’ te po wai. * ²² Tiali goli megı eno po dagebolo obao: Tama bidi mego aga ama dali şeşe eyu da, te bidi aga po tuba odasa paibao, tama dene saibao. Tama bidi mego aga ama dali dwai po obaso da, teda te bidi aga te polalubo kaunsil bidibo digiba pelama, po tu emainogo yao. Tama bidi mego aga ama dali nogi posobo po weyu, nage şe isiabo homu meni yai dwai bidi

* 5:21: Sai 20:13; Bom 5:17

dao weyu da, teda te bidi aga te dwai madigi sia dabo dene sabo buluba paibao. ²³ Tama tibaso, nago Godibolo maiabo nai ofa te Moni Lotu Be tempelba sela aselama, tama te maiabo nai muabo saide bidibadi, tama te sogo polo ma homugo koneani naga amago po me deli elalubo homu nago ebaso da, ²⁴ teda nago te Godibolo mawainogo yali nai ofa tede munalubadi taga soao. Tama nage pelama, hasia naga ama dali po bolo dodolao. Te po dodola silama, tama megı da nage pelama, tama Godibolo ofa nai magi pao.”

²⁵ “Tama bidi me deligo nage po tų ilainogo ebaso da, tama te po tų yabo sogo dage si tųdu pidubadi, tama polo nago po duga si te po dola sao. Te sogo nago aga dali dodola sisawani da, te po tų yabo bidigo nage te po tų dodolobo bidi jasgo nogoba muaibao, tama jasgo nage enesigi bidigo nogoba munama, tama enesigi bidigo nage kalabusiba muaibao. ²⁶ Tama eno mu po dagebolo obao, nago te po tųde sali negeli wei tigidali masıabadi, teda nage kalabuside bidibo tagalogobeo,” Jisasgo te po wai.

We sabo kolesaga dolobo kolesagade po wai

²⁷ Te Jisasgo te po wai, “Te Mosesgo dagego wai dabebolo polobadu ola mani po te po dagego odai dao. Agai te po wai, ‘Penani egio.’ * ²⁸ Tiali goli megı eno po dagebolo obao: Te bidi me deligo agai te we me deli olo naga agai homude godolo ebo homu eyu, tama te we dali penani se yabo homu eyu tonono eyu da, te bidi agai homude te bomo yai po bolama, tama agai homude te

* 5:27: Sai 20:14; Bom 5:18

penani se ebo tiwai yali dao. ²⁹ Tama tibaso, nago dolo nogo badu elalubo gedugo nage te dwai segeba kegebaso da, teda nage hagaidali weyu nago te gedu gudama sayao. Tama nago tigi me badu te tiwai hagabaso, te dwai dao. Tiali goli nago tigi sese bidibadi tama nago dwai se edubaso da, teda augwaligo nago tigi sese te dwai dene sabo madiba sawaibao. Te dwai mu dao. ³⁰ Tama nago dolo nogogo me nage te dwai se ilibaso da, teda nago te nogo togolama sayao. Tama nago tigi me badu te tiwai hagabaso, te dwai dao. Tiali goli nago tigi sese bidibadi tama nago dwai se edubaso da, teda nago tigi tigidali te dwai dene sabo madiba paibao. Te dwai mu dao,” Jisasgo te po wai.

We tagalobo kolesaga

(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ “Po me polobadu augwaligo te po wai dao: ‘Te bidi me deligo aga we tagalobaso da, agai te we tagalobo po page asenama, tama te pepa te webolo mao.’ * ³² Tiali goli megì eno dagebolo te po obao: bidigo aga sai we tagaliyu, tama te wego dwai penani se me isabadi, teda te bidigo te wego te penani se ilibao, te we gasa bidigo siyu da. Tama te tobage we sabo bidi me agai te penani se tama ebao.”

Mu po da wabo kolesaga

³³ Jisasgo te po wai, “Te Mosesgo dagego wajì dabebolo polobadu ola mani po me te po dagego odai dao, agai te po wai, ‘Nago te Genuai Bidi

* **5:31:** Bom 24:1-4; Mat 19:7; Mak 10:4

Godibolo te eno te şe mu yaibao po weyu, tama nago te po daų olama, tama nosali nago te daų wali po togogio. Menio. Nago te po dolo wali peyu te şe yao,' Mosesgo te po wai. * ³⁴ Tiali goli megı eno e po dagebolo obao: dagego te duga nosali yabo şede po weyu, tama we bidi augwaligo te mu po dao homu emainogo dagego te po daų wabo po munu me wagio. Mu menio. Dagego po me deli daų waliyu, dagalu me nogi ilamuo. Magi basowe, dagalu da, te God dulalubo sia sai dao. ³⁵ Tama dagego te tı nogi elama, te po me deli daų waligio. Magi basowe, tı te dwasianu sai te Godigo şağ mubo madigi dao. Tama dagego te moni hanu Jerusalemdede te po me deli daų waliyu te nogi wagio. Magi basowe, te Jerusalem te genuai tuni bidigo moni tedali hanu dao. ³⁶ Tama nago naga tobolu nogi elama te nago po wabo me deli te me daų waligio. Magi basowe, te nago tobolu nisi me te tedela yai me te sisi yai te pedalainogo ilibo te me nage usu egobeo. Te Godigo şe naga dao. ³⁷ Tama dagego 'Awe' obaso da, teda 'Awe' naga waiyaı. Me ma, dagego 'Menio' obaso da, teda 'Menio' naga waiyaı. Teda usu yaibao. Tiali goli dagego duga wabo po mu daų omainogo te gasa po me obaso da, te po te dwai bidi Satan aga te po page bidi dao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te dwai şe wei ponobo kolesagade po wai
(Luk 6:29-30)

* 5:33: Prs 19:12; Nam 30:2; Bom 23:21

38 “Te Mosesgo dagego wai dabebolo polobadu ola mani po me te dagego odai dao, te po e dao, ‘Te bidi me deligo nago gedu dolobaso da, teda nago agai gedu me dolao. Tama bidi me deli agai nago kele me deli togobaso da, teda nago aga kele me deli me togwao.’ * 39 Tiali goli megie eno dagebolo obao, te bidi mego dwai se dagebolo ebaso da, te dagego agabolo te se ebo wei ponogio. Menio. Te bidi me deligo nage nabo gede me badu nogogo elebaso da, teda nago gasa me badu nabo ge me te begelao, agai tede elemainao. 40 Tama bidi mego nage dali po tu elama, tama nago holobo ugwa sainogo ebaso da, teda nago holobo ugwa te agabolo mao, te nago kedau sogo gudubo kol siot te me mao. 41 Tama bidi me deligo bomonama nage dali nago agai walu te dai deli te digibulu gana sela pina obaso da, teda nago agai walu te dai deli wali tagalama tama nage aga dali te dai si ugwanu gana mu pao. 42 Tama bidi me deligo nage dali te nai me deli po hanalu obaso da, teda nago te nai aga mao. Tama bidi mego nage dali negeli sainogo homu ebaso da, teda nago te bidi aga tudiba munama tama nage gesabi gasaba gegi pigio. Agabolo te nai osogo mao,” Jisasgo te po wai.

*Jisasgo te boi bidi godolo ebo kolesaga po wai
(Luk 6:27-28, 32-36)*

43 Jisasgo te po wai, “Te dagego odai, polobadu augwaligo te po wai dao, ‘Nago naga abagi godolo eyu, tama nago naga boi bidi dali dwai homu yao.’ 44 Tiali goli megie eno dagebolo obao,

* 5:38: Sai 21:24; Prs 24:20; Bom 19:21

dagego duga boi bidi dali dwagi yai homu eyu tama godolo eyu yao. Tama bidi meba augwaligo dagebolo dene mobaso da, teda dagego gedu haluasa po Godibolo wao, te agai augwali dali dwagi yai şe emainogo. ⁴⁵ Tama tiyu da, dage te duga Aya dagalude bidibo bidigo wai puluba mu bidaibao. Agai te tobage dwagi yai şe naga eyu, tama agai sia nanobo te dwai şe ebo bidi dabeba me te dwagi yai şe ebo bidi dabeba dali si te sia nanobo ula ilibo dao. Tama te tulubage tulubo me te doloba pai bidi dabeba me, te doloba pesiawai bidi dabeba me te tulubage tuluyu ilibo dao. ⁴⁶ Tama te bidi dabe augwaligo dage godolo ebo bidi dabe te augwali dali naga dagego dwagi yai homu elama godolo eyu da, te Godigo dagebolo dwagi yai nai magi baso mawaibawe? Te takis mone sabo bidi dabe augwaligo te tiwai şe ebo dao. Tiali goli dagego homu augwali dwai bidi dabe dao. ⁴⁷ Tama dagego duga abagi dedebolo naga te siade da po weyu da, teda dagego te şede te gasa bidi augwali aiyaba elaluaibawe? Te menio. Te Godigo po odosiawai we bidi augwaligo me te tiwai kolesaga ebo dao. ⁴⁸ Tiali goli dage, te dage wiegi yai kolesaga dali bugagia doloba pai mu bidaio, te duga dagalude bidibo Aya aga bugagia doloba pai mu bidibo tiwai gilama yao,” Jisasgo te po wai.

6

Jisasgo te we bidi tau sabo kolesaga te po wai

¹ Te bulu du daide bididubadi, Jisasgo te po me wai, “Dage dua dao. Te we bidi dabe augwaligo

dagego te wiegi wiegi yai kolesaga ebo sulama, tama augwaligo dagego nogi ugwaba somainogo te bidi dabe augwali gedude te duga wiegi yai kolesaga egimio. Te dagego tama kolesaga eyu da, te duga dagalude bidibo Aya agai te dage mawainogo sisi elama elalubo te wiegi yai nai te dagego me sogobeo.”

² “Tama tibaso, dagego tama tiao. Nago te magi nai meni yai bidi tau siyu, te masigi madu gebo si, te nago polasa te bu wabo nai biugel bu wabo bidi bolo tagala paligio, te ugwadu homugo naga po wabo bidi dabego ebo tiwai egio. Te we bidigo augwali nogi ugwaba somainogo tama augwaligo te we bidi gesabidide te nai meni yai we bidibolo masigi mabo dao, te bomo yai po ola mabo bedede me, te pabo tude me te kolesaga augwaligo ebo dao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo te tobage se elama, tama we bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli, te tama dao, te Godigo te se ebode augwalibolo wiegi yai nai mu me magobeo. ³ Tiali goli nago te magi nai meni yai bidi dabe augwali tau sabo si, teda te se geme yao, tama nago pobase nogogo te dolo nogogo ebo se koneabuo. ⁴ Tama tiyu da, nago augwalibolo nai mabo se te geme dulaluaao. Tama nago Ayago te nago geme dulalubo se dabe subo dao, tama agai te wiegi yai nai wei nagebolo ponaibao,” Jisasgo te po wai.

*Gedu haluasa po wabo kolesaga
(Luk 11:2-4)*

⁵ “Tama dagego gedu haluasa po wabo sogo, dagego te ugwadu homugo naga po wabo bidi

dabe augwaligo ebo kolesaga tiwai egimio. Augwaligo te bomo yai po ola mabo be tomode dolaluyu, gedu haluasa po wabo godolo eyu, me te genuai pabo tų bagu badu me, te we bidi dabego augwali sulama, tama augwali nogi ugwaba somainogo tiwai ebo dao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo te tobage sę elama, tama we bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli, te tama dao, te Godigo te sę ebode augwalibolo wiegi yai nai mu me magobeo. ⁶ Tiali goli nago gedu haluasa po wainogo da, te naga be tomode dąi togali digi pelama, tama tų paliam, naga Ayaba gedu haluasa po geme te be tomode nagaduba wao. Tama naga Ayago te nago geme dulalubo sę dabe subo dao, te agai te wiegi yai nai wei nagebolo ponaibao,” wali.

⁷ “Tama dagego gedu haluasa po wabo sogo, te olo po hauwa widu geyu, te Godigo po odosiąwai bidi dabego wabo po tiwai egio. Augwaligo homu augwaligo po hauwa widu gebaso, te Godigo te po odama, tama agai augwalibolo te hanalu wali nai mawaibao. ⁸ Te dagego augwaligo ebo kolesaga wali pigio. Te sogo dagego duga Ayabolo po hanalu wasiąbadi, agai dage te tigidali nai habuge ebo te agai koneai dao. ⁹ Tama dagego gedu haluasa po e tama wao,

‘Dago Aya, nage dagalude bidibo bidi, dago homugo

nago nogi wiegi yai tedali mu bideibao.

¹⁰ Dago

homugo te nago te we bidi mu tonalubo sogo daba asomainao. Tama te dagalude bidibo bidi

augwaligo nago homu kolesaga wali pabo
tiwai
gilama, tama nago homu kolesaga e t de
bidibo
we bidi augwaligo wali pao. ¹¹ Dago homugo
nago megi e sogode usu nama te da tuabo
nai mao.
¹² Tama dago homugo nago dago dwai s  yali
sela sayao. Te bidi dabe augwaligo da dali
dwai s 
elama, tama dago augwaligo te dwai s  yali
sela
şabo tiwai yali gilama tama nago dago s  
sela
sayao. ¹³ Te da te dwai s  yanama sinawain-
ogo
ebo sogo daba asidali weyu, nago te habu
selao.
Tama te dwai s  page bidi agai da dolidali
weyu te
nago da tau sao. [Tama nago te genuai bomo
me
ula, te genuai nogi me te nagede sesemane
sogo
bidada paibao. Mu dao, te tama tiwai
pedalomainao,
te dago homugo dao.]’ Te tiwai eyu, gedu
haluasa
po wao,” wali.

¹⁴ “Odi o. Te dagego gasa we bidi augwaligo
dage dali dwai s  ebo sela sabaso da, teda duga
Aya dagalude bidibo bidi agai te dagego dwai s 
ebo me te sela şawaibao. ¹⁵ Tiali goli, dagego te
gasa we bidi augwaligo dage dali dwai s  ebo sela

sasiąbaso da, teda duga Aya agai me te dagego dwai sę te sela sagobeo,” Jisasgo te po wai.

Tubo nai osogo gisilibo kolesaga po

¹⁶ “Te dagego Godibolo po wainu tama nai osogo gisilidu gebo si, teda dagego dwai gesabi siyu, te hulia sabo te tiwai te ugwadu homugo naga po wabo bidi dabego nai osogo gisilama gesabi hulia sabo tiwai egimio. Te menio. Augwaligo gesabi doloyu, hulia sabo te we bidigo augwaligo nai gisilali sulama konemainogo ebo dao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo te tobage sę elama, tama we bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli, te tama dao, te Godigo te sę ebode augwalibolo wiegi yai nai me magobeo. ¹⁷ Tiali goli dage da, te dagego God dali po wainu te nai osogo gisilidu gebo si, te dagego gesabi dologio, te dagego duga tobolude wel munama, tama dagego gesabi wę tela yao, ¹⁸ te we bidi augwaligo dagego tubo nai gisilibo koneidali weyu tama yao. Te duga Aya te bidigo gedugo susiabo bidi agai naga dagego ebo sę sueibao. Tama duga Ayago te geme dulalubo nai subo dao, agai dagebolo te wiegi yai nai wei ponaibao,” Jisasgo te po wai.

Wiegı yai doado bage dagalude sisinibo kolesaga po

(Luk 12:33-34)

¹⁹ “Dagego duga wiegi yai doado bage e tęde sabogimio. E tęde dwai asibago me te yaba ilibo nai dabego te nai doloyu, me te nai wi sabo bidi dabego te be tomode munalubadi aselama, nai wi sabo dao. Tama tibaso, te nai e tęde sabogimio. ²⁰ Te menio. Te dagalude te dwai

asiba dabego me te doloyu, te dwai yaba ebogo te nai me dologobeo, tama te nai wi sabo bidi dabego te be aluama te nai wi me sagasogobeo. Tama tibaso, dagego duga wiegi yai doado bage te dagaluba naga saboama muiąo. ²¹ Te dagego wiegi yai doado bage elalubo bulu, te bulude naga dagego homu konea palaibao,” Jisasgo te po wai.

Tigigo ula ebo po wai

(Luk 11:34-36)

²² “Gedu da, te tigide lam tiwai dao. Tama nago gedu wiegi yai elalubaso da, teda nago tigi me te tigidali te ula yaibao. ²³ Tiali goli nago gedu dwai yaibaso da, teda nago tigi me te tigidali be hulua saibao. Tama nage tomode elalubo ula te be hulua sabo tiwai yaibaso da, teda te hulua sali te genuai mu yaibao,” Jisasgo te po wai.

Bidi deligo te genuai bidi side şe ebo usu egobeo

(Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Te bidi deligo genuai bidi sigo şe ebo usu egobeo. Agai me deli dali dwai homu eyu, tama me dali te agai wiegi yai homu yaibao. Te agai me deli wali peyu, tama agai gasa bidi me aga homude bo weyu, te tudiba muaibao. Te tiwai dagego te Godigo şe dali te mone sabo şe dali yainogo ebo te usu egobeo. Te dage te mone dali doado bage dali si sabo şe ebo homu dologode bidiyu da, teda dagego duga homu te Godigo şe ebode bugagia mugobeo,” wali.

²⁵ “Tama tibaso, eno e po dagebolo obao, dagego duga bidibo ula tigi tau mabo naide homu hauwa eyu, te po wagimio, ‘Da magi nai tugowe?’

ma ‘Da magi wẹ tueibawe?’ Tama dagego duga tigi tau siyu gudabo ugwade homu hauwa elama te po olamuo, ‘Da magi ugwa gudugowe?’ Te bidabo ula elalubogo te tubo nai aiyaba elalubo dao. Me te tigi elalubogo te gudabo ugwa aiyaba elalubo dao. ²⁶ Dagego te ba dabe suao, te dagalude bola pobao. Augwaligo nai bulusiama, tama te nai sisinama te nai mubo beba me mubo meni goli, augwali nai te Godigo mabo dao. Tama tiyu, God agai gedude te ba dabe augwali genuai nai meni yai goli, agai augwali bugagia tonalubo dao. Tama dage da, dage agai gedude genuai dao. Tama tibaso, agai dage me bugagia tonaluaibao. ²⁷ Mu tama dao, dage tomode niwai bidigo moni homu ebogo te aga digi aga bidabo bubuga bobobage ma ilabo usu yaibawe? Te menio, usu me egobeo.”

²⁸ “Tama magi baso dagego homu hauwa te tigde gudubo ugwade ebawe? Dagego te gide holobo plaua noswai suiṇo, te augwali da magi ilama pedalobo dawwe? Augwali da te sẹ dene ebeo. Te augwaligo ugwa me nigibo menio.

²⁹ Tiali goli eno dagebolo obao, polobadu te tuni bidi Solomon agai tigidali au dobage muyu, aga wiegi wiegi yai gudubo ugwa guduai goli, agai tigde muani au dobage te noswai plauago augo aga aiyaba elaluai dao. *

³⁰ Tama te gide megī elaluali noswai, tama do da te noswai augwaligo togolama, siaba sṇwaibao. Tama te tiwai olo noswai te Godigo au ilibo dao. Tama dage te konealubo po dwasianu naga dṇu wabo

* **6:29:** 1 Kin 10:4-7; 2 Sto 9:3-6

we bidi, dagego mu koneia. Godigo dage me bugagia tonaluyu, te ugwa dabe dagebolo me mu mawaibao. ³¹ Tama tibaso, dagego homu hauwa eyu te po wagimio, “Te da magi nai tugowe?” ma ‘Da magi wẹ tugowe?’ ma ‘Dago gudubo ugwa dabe menade saibawe?’ Te dagego tama moni homu egimio. ³² Menio. Te kolesaga tigidali te Godigo po odisabo we bidigo wali pabo homu kolesaga dao. Tama duga Aya dagalu bidi agai dage te haniani nai habuge ebo si agai koneyu, tama agai dage tau saibao. ³³ Tama tibaso, te naide moni homu isiama, tama dagego hasia bolo te Godigo we bidi tonalubo sẹ dali, me te wiegi yai doloba pai kolesaga sabo sẹ bolo wali piduama sao. Dagego te tama kolesaga ebaso da, te nosali agai gasa nai dabe tigidali me dagebolo mawaibao. ³⁴ Tama tibaso, dagego do yabo sẹde homu hauwa mu egio. Te do pedalabo sẹgẹ te augwa digi do dodololaibao. Te deli sogo ebo sẹgẹ te sogo naga usu nama yaibao,” Jisasgo te po wai.

7

We bidi osola subo kolesaga po (Luk 6:37-38, 41-42)

¹ “Te Godigo dage osola suidali weyu tama dagego gasa we bidi dabe augwali osola subo kolesaga ebo tagalia. ² Te dagego gasa we bidigo ebo kolesaga osola sulama, tama augwali sẹgẹ mabo tiwai gilama tama God agai dagego ebo kolesaga me osola sulama, tama dagebolo sẹgẹ mawaibao. Dagego augwali usu sali usu nigo

naga te Godigo dage me usu saibao. ³ Tama tibaso, magi baso nago naga amago gedude elalubo dwasianu pobelev bage suai, tiali goli nago naga gedude elalubo genuai pobelev bage te bõ nami tiwai te nago magi baso subo meniwe?

⁴ Nago naga gedude te genuai bõ nami tiwai elalubo pobelev bage sela sasiabadi, te nago magi baso naga amabolo te po weyu, ‘Ama, nago gedude elalubo pobelev bage eno sela şawaio,’ te po obawe? ⁵ Nage ugwadu homugo naga po wabo bidi, hasia bolo nago naga gedude te bõ nami tiwai elalubo pobelev bage guda şayao. Tama tiyu nosali te nago gedu bugagia wiegi yai ebaso, teda naga amago gedude elalubo pobelev bage sela şayu guda sabode nage usu yaibao,” Jisasgo te po wai.

⁶ “Te dagego te wiegi yai tedali nai te yowi dabebolo magimio. Tama dagego duga wiegi wiegi yai au yabo bis tiwai nai dabe te kibu dabeba şagimio. Tiyu augwaligo te nai dabe şağao agalama, tama augwali ma begeleyu, tama dage ma tuidali weyu tama egimio,” Jisasgo te po wai.

*Gedu haluasa po bomov ebo şev ebo bidi po
(Luk 11:9-13)*

⁷ “Te dagego gedu haluasa po Godiba hanalu da, teda ağı dagego te hanalubo nai te dageba mawaibao. Dagego te nai gegebo şev idu da, teda te nai dagego sueibao. Tama dagego be tuba eliyu bebego wedu da, teda Godigo dagebolo te tũ dalaibao. ⁸ Magi baso meni. Tigidali bidigo gedu haluasa po God dali hanalubo po wabo bidi

dabe, augwaligo te nai saibao. Te nai gegebo se ebo bidi, agai te nai sueibao. Tama te be tuba elibo bidi, teda Godigo te bidibolo tu dalobo dao. ⁹ Tama dage tomode bidi me deligo waigo aga ayabolo te tubo nai bret mao po obaso da, teda aga ayago te waibolo te masigi me deli sela mawaibawe? Menio. ¹⁰ Tama te nasi ebo waigo aga ayabolo te sugu mao po obadi da, teda aga ayago te waibolo te dwai hasamani me deli sela mawaibawe? Te me menio. ¹¹ Tama dage dwai bidi dabe bidibo digi, tama dagego te wiegi yai nai duga wai dabeba mabo koneyu da, teda dagego mu koneiao, te duga Aya dagalude bidibo bidi agai wiegi yai nai te agabolo gedu haluasa po wabo bidi dabebolo mu mawaibao. Tama agai te dwagi yai nai mabo kolesagago dagego mabo kolesaga aiyaba mu elaluaibao,” wali.

¹² “Te dagego homugo te gasa we bidi dabe augwaligo dagebolo yabo dwagi yai kolesaga tiwai gilama tama dagego me augwali dali te tiwai dwagi yai kolesaga naga iyao. Te Mosesgo polobadu aşani bomo yai po tigidali me, te Godigo po pusali profet bidi dabego pusali po tigidali me, te po tigidali te page deli naga elalubao, te eno megı tama wali po naga dao,” Jisasgo te po wai.

Bidibo ula sabo tu dwasianu dao
(Luk 13:24)

¹³ “Te da we bidi pabo tu si elalubao. Tama te sunumi me deli te dwasianu dao. Tama gasa sunumi te genuai dao, tama tedu pelama tama te pabo tu da te pobeke bage meniama te noma

yai dao. We bidi augwali te genuai tũdu pabo te hagela isiawai tũ dao. Tama we bidi umabo te tũdu wali pabo dao. Tiali goli te genuai tũ te dwai sia elalubo madigi haga yabo tũba pabo tũ dao. Tama tibaso, dage te gasa dwasianu sunumidu pao. ¹⁴ Tama te dwasianu sunumi tomodu pelama, tama te dwasianu tũdu peyu, tama te bidibo ula elalubo madigi painogo te sinabo şe ebo dao. Tama deli deli we bidigo naga te tũ gegelama subo dao,” Jisago te po wai.

*Dagego te ili po ola mabo bage bugagia suao
(Luk 6:43-44; 13:25-27)*

¹⁵ “Te tibo lotu po ola mabo po wabo bage augwali asidali weyu bugagia suao. Augwali dageba asobo si, te augwali kibu sipsip tiwai asaibao, te augwali dwai şe işabo bage tiwai augwaligo dagede dwai şe yabo homu geme dualama, tama augwali dageba asaibao. Tiali goli, augwaligo homude dage mu dolabo homu kolesaga ebo dao, te dwai bulu yowi tiwai dao. ¹⁶ Tama augwaligo ebo dwai şe te dagego subo si da, te dagego augwaligo ebo homu kolesaga te kuna mu koneaibao. Te sesani yai bono te pusu ebo wain bono du dabe dali gelama walogobeo. Me te sesani yai bono elalubo digi te ni kaya du elalubaso te bidi dabego sabo dawew? Menio. ¹⁷ Tama te bugagia pua pai holai nigo aga dwagi yai du naga walobo dao. Me ma te ni bugagia holosiawai haganawai nigo dwai du naga walobo dao. ¹⁸ Tama te bugagia pua pai holai nigo te dwai nedu du dabe walogobeo, te menio. Me ma, te bugagia holosiawai haganawai

nigo wiegi yai nedu du dabe me walobo menio, usu egobeo. ¹⁹ Tama te wiegi yai du walosiawai ni te augwaligo gelama, tama siaba ulubo dao. ²⁰ Tama tibaso, dagego te tibo lotu po ola mabo po wabo bage te dagego augwaligo ebo şe subo si da, te augwali dagego kuna mu koneaibao,” Jisasgo te po wai.

²¹ Te Jisas agai po me weyu, te po wai, “Te we bidi hauwa augwaligo enade bomonama te po wabo dao, ‘Dago Genuai Bidi, dago Genuai Bidi,’ te po augwaligo enade wabo dao. Tiali goli, augwali tigidali te Godigo we bidi tonalubo madi te dagalu tomoba pogobeo. Tigidali menio, meba we bidi naga tomoba paibao. Eno Aya aga bidibo madi dagalude bidibo dao. Tama niwai bidi agai eno Ayago homu wali pabo bidi, te bidi naga te Godigo we bidi tonalubo madi tomoba bidigi paibao. ²² Tama te genuai sogo asobo si, te we bidi hauwa augwaligo enabolo te po waibao, ‘Genuai Bidi, Genuai Bidio, dago nago nogi weyu, dago Godigo po te we bidibolo pusai dao. Nago nogigo bomogo dago te dwai haubo te we bidide elaluali sela şawai dao, dago te we bidi noma sabo bomai şe yai dao,’ augwaligo te po waibao. ²³ Tama te sogo eno augwalibolo te po hanilama waibao, ‘Eno dage munu me konebeo. Dage dwai şe ebo bage, dage pişo,’ eno te po te sogo waibao,” Jisasgo te po wai.

Be şe ebo kolesaga si po wai
(Luk 6:47-49)

²⁴ “Te niwai bidi agai eno e wabo po odama wali pabo bidi, teda te bidi me deli agai homu

te wiegi yai tiwai elalubo bidi, tama agai be te masigi daide ugwadu şe yai dao, te be bugagia daų omainogo yai. ²⁵ Tama tulubage tuluyu, tama wę bomo yai asiyu, tama bomo yai wali pedaliyu, tama te nai dabego te be degelainogo yai dao. Tiali goli te be aga degebeo. Magi basowe, te be daų mu walali te tų tomode genuai genuai masigiba daų mu wai dao. ²⁶ Tiali goli bidigo eno e po wabo odama wali pişawani bidi, aga te esela pabo bidi tiwai elama, tama agai be tų daų wasiama, te kemi tųde naga ugwadu şe yai dao. ²⁷ Tama tulubage tuluyu, te wę bomo yai asiyu, tama bomai wali pedaliyu, tama te nai dabego te be degelama, tama te be degelai dao. Te be dolama mu degai dao,” Jisasgo te po wai.

²⁸ Jisasgo wali po silagasu te po wali, tama tibaso te genuai we bidi hani augwaligo te po odama, augwali te pode noma mu siyu bidai dao. ²⁹ Magi basowe, agai augwali ola mani po te augwaligo bomu yai po page koneai bidi dabego po wabo tiwai wabeo. Menio. Agai augwali po ola mani te po page bidi, bomu elalubo bidi bidiyu, te po augwalibolo ola mani.

8

Jisasgo te tigiwalide dwai gasi yai bidi me deli ma wiegi yai ilai

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-16)

¹ Te Jisas aga te bulu dude bidali tagalama, tama aba dulama, tama we bidi hauwa aga wali asai. ² Tama te tigiwalide dwai gasi yai bidi me deli aga Jisas paba aselama, tama tōba kidu

sugunama, tama agai te po wali, “Nogi elalubo bidi, te nago homugo usu dao wida, teda nago ena wiegi yai ma ilama, tama ena te meda meni yai tiwai ma bidaibao,” te bidigo te po wai.

³ Te Jisasgo nogo te bidi tigiba munama, tama aga nogogo tigiba diayu te po wali, “Ao, eno homugo nage gasi usu ilaibao. Tama nage wiegi yai pedalao, te meda meni yai bidi bidao.” Tialima, megı naga tama agai tigiwali dolali gasi silama, tama te bidi aga tigi wiegi yai yai. ⁴ Tama Jisasgo te bidi aga dali te po wali, “Bugagia dua dao. Nago bidi me deli dali eno nagede yali şe po me wagio. Menio. Nage dolo pelama, tama nago tigi te pris bageba waseligi pelama, tama agai nago tigi osola sumainao. Tama tilama, tama polobadu Mosesgo wali po gilama Godibolo nai ofa yao. Tama tiyu te bidi dabego koneyu, te nago gasi silali, nage te meda meni yai bidi tiwai megı ma bidibao, te homu augwaligo yaibao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Rom ami genuai bidigo şe ebo bidi gasi usu ma ilai

(Luk 7:1-10)

⁵⁻⁶ Jisas te Kaperneam hanu tomoba pobadi, tama te ami bidi hauwa 100 tonalubo genuai bidi aselama, agabolo bomo elama hanaluyu te po wali, “Nogi elalubo bidi, eno şe ebo bidi gasi yai bede pila mubao. Agai nogo şağā dili tigidali bomo isai, tama aga dwai mu bidibao,” te po wai.

⁷ Jisasgo te po wai “Te eno aga geseligi paibao,” wali.

⁸ Tiali goli te ami genuai bidigo po wei ponoyu, aga dali te po wali, “Nogi elalubo bidi, ena wiegi yai bidi meni, tama tiyu nage eno be tomoba pogobeo. Nago pogo naga po olama, tama eno şe ebo bidi aga gasi usu ilao. ⁹ Ena me te ena genuai nogi elalubo bidigo tonaluyu bidibo dao. Tama eno digi te ena ami bidi dabe te ena dologode augwali bidibo dao. Tama eno me delibolo te po weyu, ‘Nage pao’ obaso da, teda aga pabo dao. Tama eno gasa bidi me dali te po weyu, ‘Nage asa’ wali da, teda aga asobo dao. Tama eno ena şe ebo bidibolo te po weyu, ‘Nago te şe yao’ obaso, teda agai te şe ebo dao,” te ami genuai bidigo te po wai.

¹⁰ Jisasgo te po odama, tama aga homu noma siyu, tama agai aga wali asobo we bidi dabebolo te po wali, “Eno mu po dagebolo obao, eno te Israel we bidi hanide te tobage konealubo po daş wai bidi tiwai me deli eno subeo. Menio. ¹¹ Eno dagebolo obao, te sia pedalobo badu me, te sia aiyaba dega sigi pabo badu me, te si badu te we bidi hauwa aselama, tama augwali te polobadu e tşde bidali bidi te Abraham me Aisak me Jekop te bidi dabe dali deliba dualama, tama dagalude te Godigo we bidi tonalubo madi tomode bidiyu moni nai tueibao. ¹² Tiali goli, Godigo hasia bolo te dwai tigi dene sabo buluba muabo sa muani we bidi augwali da, te augwaligo te bulu badu te be hulua sai dwai madigi sela şawaibao. Tede augwali dwai gela weyu, tama augwa kele ma halua tueibao.”

¹³ Tama Jisasgo te ami genuai bidibolo te po wai, “Naga beba pao. Eno homugo nago

konealubo po daų wali pode te şe nageba ped-
alaibao,” wali. Tama Jisasgo te po wali sogo naga
tama te ami genuai bidigo şe ebo bidi gasi usu
ma yai dao.

Jisasgo Pitago we aga ida gasi usu ma ilai
(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴ Tama Jisas Pitago be tomoba pobadi, tama
Pitago we aga ida gasi eyu pila mubo suai. Aga
tigi posolo gasi yai. ¹⁵ Tialima Jisasgo aga nogogo
te wego nogo diayyu, tama te gasigo aga tagalali.
Tama aga hodaluama, tama Jisasgo nai sisi ebo
şe ebo gagalali.

*Jisasgo gasi yai we bidi hauwa wiegi yai ma
ilai*
(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶ Tama te sogo pio naga augwaligo te dwai
haubo augwalide elalubo we bidi hauwa augwali
odasa aselama, tama Jisas pageba pedalai. Tama
agai pogo naga po obadi tama te dwai haubo
noma bidi dabe sela şawai. Tama agai tigidali
gasi yai bidi dabe wiegi yai ilai dao. ¹⁷ Tama tiyu,
agai te po me deli te Godigo po pusali bidi profet
Aisaiago pedauwalidu wali po te usu nanio. Agai
te po polobadu wai, “Aga digi dago gasi sai, tama
agai dago tigi dolobo şeşe tolasa pai dao.” *

Jisas wali painogo ebo bidi
(Luk 9:57-60)

¹⁸ Jisasgo te genuai we bidi hanigo aga bagu-
lubo sulama, tama agai te aga wali asobo bidi
dabebolo te po wai, “Da te sigi aı u badu sesege

* 8:17: Ais 53:4

badu te gebadu pinao,” te po wai. ¹⁹ Tama te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi me deli aselama, aga dali te po wali, “Po ola mabo bidi, ena nage pabo bulu tigidali te nage wali ena paibao,” te po wai.

²⁰ Jisasgo te po agabolo wali, “Te uni yowi dabe da, augwali pibo dedage te tṛde elalubao, tama te ba dabe da, te augwali me pibo be elalubo dao. Tiali goli Godigo Bidi Mu da, te aga tobolu munama piabo digi te bulu pesage menio,” wali.

²¹ Tama Jisas aga wali pabo bidi me deligo agabolo te po wali, “Genuai Bidi, nago usu da po wai wida, teda ena pelama, te eno aya bolo pubuligi paibao, tama nosali ena nage wali ma asaibao,” te po wali.

²² Tiali goli Jisasgo agabolo te po wali, “Nage da, ena wali asao. Te Godigo po odisṛbo isai bidi tiwai bidi dabe augwa digi te isai bidi dabe pubalomainao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te genuai wali isilali
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Jisas te gebaba holobaso, tama aga wali pabo bidi dabe me augwali aga wali pai dao. ²⁴ Tama augwali te gebadu te sigi ṛ daidu pobadi, te genuai wali mu polo tama hodaluma pedaliyu, tama te moni wṛ dini asobogo te geba haluainogo yai. Tiali goli Jisas aga da te gebade godege pila mudai dao. ²⁵ Tama augwaligo aga pila mubadi hodoligi pali, tama augwaligo te po wai, “Genuai Bidi, nago da tau sao. Da megì e gebade dolama isiebao,” wali.

²⁶ Tama agai augwalibolo te po wali, “Magi baso dage wi ebawe? Dagego homugo enade konealu po dą wabo te dwasianu naga dao.” Tama aga hodaluama, te wali dali te moni wę dini te sia sao po wai. Tama te wali yali sia siyu, tama te wę memenege dwasianu me ebeo. ²⁷ Tama augwali moni noma siyu, tama augwaligo te po wali, “E bidi da, aga te mena tiwai bidi weyu, tama te wali de te wę sigo agai po odali dawe?” augwa hasi te po hanalu wai dao.

Jisasgo bidi side dwai haubo noma bidi sela şawai

(Mak 5:1-17; Luk 8:26-39)

²⁸ Te Jisas te gebadu pelama, te sigi wę u badu sabolali, te Gadara bidi hanigo tǫba pedelai. Tama te sigi wę tagalama, tama tǫdu pobadi te dwai haubo bidigo dą wai bidi si te bidi si aga tiąba asai. Te bidi si te gų page elalubo madide bidama asai. Te bidi si te dwai uni yowi bidibo tiwai ebaso, tama te we bidi augwali te tǫdu bilainogo ebo te usu me yai menio.

²⁹ Tialima, te bidi sigo bomonama i weyu, te po wai, “Nage Godigo Ogwa dao, nago magi şę da dali megı yainogowe? Te bodolu mani sogo me elalubadi digi, te nage eba asali te nago da dene mawainogo ebawe?” wali.

³⁰ Tama tede genuai kibu hani augwali te dwasianu digibulu gana nai tuyu bidaluai.

³¹ Tama te bidi si dą wabo te dwai haubo mobo bidi dabego Jisas dali bomonama i weyu, te po wali, “Nago da sela şayu da, teda nago da te kibu dabe tomoba tagala palao.” Te po wai.

³² Tama agai augwalibolo te po wai, “Dage pao.” Tialima, te bidi si daų olaluali te dwai haubogo te bidi si tagalama, tama augwali te kibu dabe tomoba pai. Tama te kibu hani dabe tigidali augwali bomonama udulama, tama te dwai saoba pai. Tama augwali te sigi węba tulaluama, tama augwali te wę tulama, poma peyu isila pai dao. ³³ Tama te kibu tonaluali bidi dabe augwaligo te sę ebo sulama augwali wi pai. Augwali pelama, te hanuba sabolama, tama te po dabe tigidali pusai. Tama augwaligo te dwai haubogo daų wali bidi side ebo suali sę po pusai dao. ³⁴ Tialima te hanude bidali we bidi tigidali palima, Jisas tiąba pai. Tama augwaligo aga sulama, tama augwaligo po bomonama aga dali te po hanalu weyu, tama aga te tęde bidibo tagalama, tama aga gasa buluba pao, te po wai dao.

9

*Jisasgo te nogo saęa dili isai bidi usu ma ilai
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)*

¹ Te Jisas te geba me deliba holama, tama te sigi wę e badu ma aselama, tama aga buluba ma pedelai. ² Tama augwaligo gasi bidi me deli aga pageba tolasa asali, te bidigo saęa tigi dili tigidali mu isai, tama aga te gologobe wade pila muai. Tama augwaligo konealubo po agade daų wali sulama, tama agai te gasi bidibolo te po wai, “Ogwa, nago homu ma tegaluama bidao. Eno nago yali dwai sę sęę sela sębao,” Jisasgo te po wai.

³ Tialima te Juda dabego bomo yai po page koneai bidi meba augwaligo augwa digi homude po weyu, te po wali, “Te bidi agai te Godigo nogide posobo po obao,” te po wai.

⁴ Tama Jisasgo augwaligo homude wabo po koneama, tama agai augwalibolo te po wali, “Magi baso dagego dwai homu eyu, te duga homude te dwai dwai po obawe? ⁵ Eno po bomo elalubo dagebolo ola mawainu, te eno magi po wagowe? Eno e bidibolo te po naga wabo si, ‘Nago dwai şe dabe sela şabao,’ teda eno pogo bomo elalubo dagego hania konegobeo. Me ma, eno e bidibolo te po wabo si, ‘Nage hodaluama, bilao,’ tama aga hodaluama agai aga pibo somo selama bilibaso da, teda dagego eno pogo bomo elalubao waibao. ⁶ Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Bidigo dwai şe şeşe e tşde sela şabo bomu eno elalubo, te dagego şuişo.” Tama weyu, agai te şaşş dili tigidali isai bidibolo te po wai, “Nage hodaluama, naga somo selama, tama naga beba pao,” te po wai.

⁷ Tama te bidi aga hodaluama, tama aga beba pai dao. ⁸ Tama te hanude bidali we bidi augwaligo te tebo bomai şe sulama, tama augwali wi yai. Tama augwaligo Godigo nogi ugwaba sai. Magi baso meni, agai te tobage bomu yai şe yabo bomu te we bidibolo mawai dao.

Jisasgo Matyu i wai
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Te Jisas te bulu tagalama, tama aga pobadi agai bidi me deli te nai sela asobo we bidide

takis mone sabo bede dulalubo suali, te bidi nogi Matyu da. Tama Jisasgo agabolo te po wali, “Nage ena wali asao.” Tama aga hodaluama, sisi elama, tama aga wali pai.

¹⁰ Tama Jisas te be me delide dulaluyu nai tubadi, tama te we bidide takis mone sabo bidi dabe me, te Juda dabego bomo yai po bugagia wali pesiawai bidi dabe me, augwali hauwa asai. Tama augwali Jisas me aga wali pabo bidi dabe dali dulaluyu nai hodobo tuai. ¹¹ Tama te Farisi hani bidi dabe meba augwaligo sulama, tama augwaligo aga dali wali pabo bidi dabebolo te po wali, “Magi baso duga po ola mabo bidi agai te takis sabo bidi dabe dali, me te dwai sege sai bidi dabe dali hodobo nai tubo dawew?” te po wai.

¹² Jisasgo te po wabo odoyu, tama agai te po wali, “Te gasi meni yai bidi dabe augwali te haus sikba dokta bidibo digi pabo menio. Menio. Te gasi yai bidi dabe naga te haus sikba pelama, te doktago munamuna mabo dao. ¹³ Tama dage pao, te Godigo po bukude aşani po me deli nedama, tama te po page bugagia koneiaw. Te po e dao: ‘Dagego te hasa elama tama enabolo olo mabo kolesaga, te tobage tebo ofa se eno godolo menio. Te dagego gasa we bidide homu dene eyu tau sabo kolesaga te eno godolo ebo dao,’ te po aşani. Tama ena asali, eno te we bidi augwa digi augwa homugo da doloba pai we bidi dao wabo we bidi i wainogo asobeo. Menio. Ena asali te eno dwai sege sai bidi dabe i wainogo asai dao,” Jisasgo te po wai. *

* **9:13:** Hos 6:6; Mat 12:7

*Nai osogo gisilibo kolesaga po
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

¹⁴ Tama te sogo te we bidi baptais mabo bidi Jon aga wali pabo bidi dabe augwali Jisas bidibo digi aselama, te po wali, “Te da me, te Farisi hani bidi dabe dali dago te nai osogo gisilibo dao. Tiali goli nage wali pabo bidi dabe augwali magi baso nai gisilibo meniwe?” te po hanalu wai.

¹⁵ Tama Jisasgo te po digi begelai po me deli augwalibolo weyu te po wai, “Te gesi we tamadi sai bidi te aga abagi dabe dali bidibaso da, teda augwali homu te sogo homu sege elaluaibawe? Menio. Tiali goli nosali te we sai bidi augwaligo selama, gasaba pabo sogo da, tama aga abagi dabe dali me bidigobeo. Tama te sogo augwali homu sege eyu nai osogo gisilaibao,” wali.

¹⁶ “Tama te bidi mego te gesi ugwa pedai selama, te poloba gudubo ugwa peda pali te me hobolobo menio. Ma agai tama tiyu da, teda te gudubo ugwa dedage hobolali te ugwa ma peda peyu, tama dedage genuai ma ebo dao. ¹⁷ Tama me, te bidi mego te gesi wain ai te poloba kibu meme waligo nigai botol tomoba mubo menio. Ma agai tama tiyu da, teda nosali te wain we du pagana pelama, tama te meme wali botol peda peyu, tama te wain we tqba olo gea peyu, tama te meme wali me doyu hagawaibao. Tama tibaso augwaligo te gesi wain we te gesi meme wali botolde buliyu, tama te si dali si te bugagia munalubo dao,” Jisasgo augwalibolo te po wai.

*Jisasgo te genuai tobolu bidigo wegi ma
hodoliyu, te agai ugwa diq yagasali we me usu*

ilali po

(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Te Jisasgo te Jon wali pabo bidi dabebole te po odubadi yaide, tama te Juda hani genuai tobolu bidi me deli aselama, aga pageba kidu sugunagasu agai te po wai, “Te eno wegi megi tama isalio. Tiali goli nage eno beba aselama, tama nago nogo aga tigiba muagasiyu, tama eno wegi ma bidaibao.” Te Juda hani genuai bidigo te po wai dao.

¹⁹ Tama te po obaso, Jisas hodaluama, tama Jisas dali aga wali pabo bidi dabe me aga dali hodobo peyu, te bidi wali pai.

²⁰⁻²¹ Tama augwali pobadi yaide, we me deli augwali wali asai. Tama te we aga moni kaneme pidubadi, kibu be 12 kibu be bidai. Te we Jisas aga pabo wali asiyu, tama aga homude te wego te po wali, ‘Te eno agai ugwa sabi badu nogogo diḡyu da, teda ena usu yaibao,’ te wego te homu yai. Tama te homu elama, te we Jisas tudi badu pelama, tama agai ugwa sabi badu nogogo diḡyani.

²² Te Jisas begelama, te we suali. Agai te webolo te po wai, “Eno wegi, nago homu te tegaluama bidao. Nago konealubo po enade daḡwaibaso, nago tigi ma usu ilali.” Tama Jisasgo te po obadi yaide, polo tama te we dwagi yai ma yali.

²³ Tama Jisas ma pelama, te Juda hani genuai bidigo beba sabolama, tama Jisas te be tomoba pai. Te be tomode agai te diligide ona elebo bage suali, te we bidi augwaligo moni gela weyu, genuai kiligili wabo agai odali. ²⁴ Tama te sulama,

Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage we bidi tigidali buluba pia. Te wegi isibe dao, aga olo pila mubao.” Tama Jisasgo te po obaso, te bede bidali we bidi aga dwai gisugu mawai. ²⁵ Tama te we bidi augwaligo te bedu buluba gudulama, tama te wegi tigi munalubo be daj togali tomoba pelama, tama Jisasgo nogogo te wegigo nogo tubaso, tama te wegi ma hodalu. ²⁶ Tama Jisasgo te se yali po polo odada pelama, tama te genuai tde bidali we bidi tigidali augwaligo te po polo odali.

Jisasgo te gedu widai bidi si usu iliyu, te pedauwali pania sai bidi deli me usu ilali po

²⁷ Te Jisasgo te be tagalama pai. Tama aga pobadi te gedu widai bidi si aga wali asiyu, i olama po weyu, te po wai, “Nage Devitgo Ogwa dao, tama nago da si homu dene eyu tau sao.” Te po wai.

²⁸ Tama aga pelama, be tomoba bidigi pali, tama te gedu widai bidi si agaba asali. Tama Jisasgo augwali sibolo te po wai, “Dage sigo duga homu tigidali enaba munama, tama eno te dage si tau sabo usu ebo te homu dagego ebawe?” Tama te bidi sigo agabolo te po wali, “Awe, Genuai Bidi.” ²⁹ Tama agai te bidi si geduba nogo muyu te po wai, “Dage sigo konealubo po enade daj wai. Tama tialigo da, te tiwai se megidage siba pedalomainao, te eno homugo.” ³⁰ Tama te bidi sigo gedu widai elaluali te ma pedai. Tama Jisasgo bomonama te augwali sigo te yali se po hogwa somainogo te po wai, “Te bidi me deligo te se yali po koneidali weyu wagimio.” ³¹ Tiali

goli agai te po wali digi te bidi si Jisas bidibo digi tagalama, tama buluba soyu, tama Jisasgo te bomai şe ebo po te genuai t de bidibo we bidi tigidalibolo pusali.

³² Te bidi si Jisas tagalama painogo ebadi, tama gasa bidi dabe augwaligo bidi me deli te pedauwali pania sai bidi te dwai haubo mobo elalubo bidi sela aselama, tama Jisas pageba sela asai. ³³ Tialima, Jisasgo te bidide elalubo dwai haubo mobo te sela şanama, tama polo te pedauwali pania sai bidi aga po wabo gagalali. Tama te t de bidali we bidi augwali noma selama, tama te po wai, “Polobadu te tiwai megi yali bomai şe te Israel t de munu me pedalai menio,” te po wai.

³⁴ Tiali goli te Farisi hani dabe augwaligo te po wai, “Agai te dwai haubo mobo sela şabo şe ebo te dwai haubo mobo tobolu bidi dabego bomode te dwai haubo mobo te sela şabo dao,” te po wai.

Jisasgo te we bidi augwali homu dene yali po

³⁵ Te Jisas te genuai hanuba me te dwasianu buluba me biligi piduai. Agai te we bidi augwali te augwa bomu yai po ola mabo be tomode te agai aga po ola mani. Agai te Godigo we bidi tonalubo şede dwagi yai gesi po pusali, tama agai augwali tigde elalubo haniani gasi tigidali usu ma ilai dao, te tigi bomu meni yai gasi me silama, te we bidi dwagi yai ma ilai dao. ³⁶ Tama bilidubadi, agai te genuai we bidi hani augwali sulama, tama agai homu dene augwalide genuai mu yali. Magi basowe, augwaligo homu dolo elalusia wai basu, tama augwaligo augwa digi tau

sabo usu isiawai bidibo suali. Augwali dwai mu bidiyu, te kibu sipsip dabe augwa aya meni yai tiwai bidai. * ³⁷ Tama agai aga wali pabo bidi dabebolo te po wali, “Te nai hauwa mu te gide tau yai elalubao, tiali goli te tau yai nai sabo şe ebo bidi hauwa menio. ³⁸ Tama tibaso, dagego te gi aga ayabolo gedu haluasa po waiyao, tama agai aga şe bidi tagala palama, te gide elalubo nai sisinigi pomainogo wao,” Jisasgo te po wai.

10

Jisasgo wali pabo bidi nogo si olama sağago si te agai şeba tagala palali po
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Te Jisasgo aga wali pabo bidi dabe nogo si olama sağ badu si bidi asa olama i wali, tama agai augwalibolo bomu mani, te dwai haubo mobo bidi dabe sela şamainogo, tama te we bidi tigidali te haniani gasi me, te tigi bomu meni yai gasi me usu ilimainogo yai dao. ² Te 12 bidi nogi te e dao: hasia bidi aga nogi Saimon, te aga gasa nogi Pita, tama me aga ama nogi Andru dali. Tama Jems me aga ama Jon dali, augwali si te Sebedigo ogwa si dao. ³ Tama Filip me Bartolomyu dali. Me Tomas, me Matyu, te takis mone polobadu sai bidi. Me Jems, te Alfiusgo ogwa, me Tadius dao. ⁴ Tama gasa Saimon te Selot hani bidi, augwaligo te Rom gavman bidi dabe sela şabo homu yai bage dao. Tama Judas te

* **9:36:** Nam 27:17; 1 Kin 22:17; 2 Sto 18:16; Ese 34:5; Sek 10:2; Mak 6:34

Keriot bulu bidi, te Jisas boi bidi augwali nogoba nosali muani bidi dao.

Jisasgo te 12 bidibolo te po sela pabo se mani po

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Te Jisasgo te 12 bidi seba tagala palali, tama agai po augwalibolo ola mayu, te po wai, “Dage te Israel hani isiawai bidi dabeba me pelamuo. Tama dage te Samaria dabego genuai hanu tomoba me pigimio. Menio. ⁶ Dage te Israel hani we bidiba naga pao, te augwali te hagawai kibu sipsip tiwai dao. ⁷ Dage pelama, te dagego e tiwai po wao, ‘Te dagalude bidibo God agai we bidi tonalubo se yabo sogo paba yagasai dao, megie e dao,’ te po waiyao. ⁸ Dagego te gasi we bidi dabe augwali usu iligi pao, tama isai bidi dabe ma hodoliyu, tama oiyabe gasi sai bidi dabe wiegi yai meda isiawai ma iliyu, tama dwai haubo mobo sela sayu yao. Tama dage te se yabo bomo te dagego olo sali, tama monego abelai menio. Tama tibaso, dagego te we bidi te bomogo olo tau sao, tama dagego augwalide mone sigio. ⁹ Tama dagego te nai abelabo nai gol me, te mone ge silva me, te kapa mone me te dagego mouwadagede sabiligio. ¹⁰ Tama dage bilibo sogo dagego te wa sabiligio, ma te holobo ugwa si me te sanga nadoba olo si me, te bilibo dono olo si me tolasa biligio. Menio. Te dagego tau sabo we bidi augwaligo dagebolo te tobage tigi tau sabo nai momainao.” wali.

¹¹ “Tama dage si si te hanu me deliba ma te dwasianu bulu tomoba me pobaso da, teda

dagego bugagia sulama koneyu, mena bidi aga te bulude wiegi yai ma te doloba pai bidibo weyu sua. Tama te tiwai bidigo bedede dage bidao, tama tede bididubadi te dage te gasa buluba pabo sogode te usu yaibao. ¹² Tama dage te be tomoba pobadi, dagego te bedede bidibo we bidi augwalibolo dwagi yai homu eyu te po wao, 'Te dago homugo te wiegi yai sogo mu dageba asomainao.' ¹³ Tama dagego te po olama, tama te bedede bidibo we bidigo dage dali wiegi yai homu eyu usu da po obaso da, teda dagego wiegi yai po augwali dali bidimainao. Ma, augwaligo dagebolo wiegi yai homu me isaşaso da, teda te wiegi yai pogo augwali tau sisiama te po dagebolo ma asaibao. ¹⁴ Tama bidi me deligo beba dage me sela pişama, tama dagego po me odisaşaso da, teda te be dali te hanu si tagalama, tama dagego duga saşade pu elalubo pobelege bage sela şayao, te augwaligo konemainogo te Godigo me augwali tagalai.yabo te homu emainogo yao. * ¹⁵ Eno mu po dagebolo obao, te tigidali we bidi po tu ebo bodolu muani sogo, te dagego po odobo hagela yai we bidi augwaligo sabo sege te genuai mu saibao, te segego te hanu si Sodom me Gomora side polobadu bidali dwai dwai kolesaga yali we bidigo sabo sege aiyaba elaluaibao," Jisasgo te po wai. *

*Haniani sege pedalabo po
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

* **10:14:** Tpi 13:51 * **10:15:** Gag 19:24-26; Mat 11:24

¹⁶ “Odao, eno dage te sipsip tiwai te uni yowi augwali tomoba tagala palobao. Tama tibaso dagego te hasamanigo ebo kolesaga tiwai wali peyu, tama hasia bolo dagego yabo se bolo homugo kone palao. Tama dagego te ba higo ebo nagamea pai kolesaga tiwai wali peyu, tama dwai se me deli yabo homu kolesaga egimio. ¹⁷ Tama dage te dwai kolesaga ebo bidi dabede dua dao. Te augwaligo dage augwa kaunsil bidi dabede po tu ilainogo sela peyu, tama augwaligo dage te bomo yai po ola mabo be tomode te keloago elaibao. ¹⁸ Te dagego ena wali pobaso, dage augwaligo te gavman bidi dabebolo me te genuai tuni bidiba me selasa paibao, te po tu tede ilimainogo yaibao. Tama dagego augwali dali me, te Israel hani isawai bidi dabe dali augwalibolo eno gesi wiegi yai po pusao. ¹⁹ Tama augwaligo dage po tuba odasa pabode, tama dage wi elama te homu egimio, ‘Dago po mena tama wagowe? Tama dago magi po wei ponogowe?’ te homu egimio. Menio. Te sogo naga digi te Godigo dagego pusabo po ola mawaibao. ²⁰ Te duga digi naga te po pusugobeo. Menio. Te duga Ayago Mobo Bidigo, agai te po dagego pedauwalide ola mobaso, dagego te po waibao.” wali.

²¹ “Tama bidi mego aga ama te boi bidigo nogoba munama, tama augwaligo aga ela muaibao. Tama ayago aga ogwa dali tama naga tiaibao. Tama ogwa wegi dabe augwaligo augwa aya ida si dali boi bidi homu elama, tama augwali ela mumainogo te gasa bidi dabego nogoba muaibao. ²² Tama tigidali we bidigo dwai homu mu dage dali yaibao. Magi basowe, dage eno

hani bidi mu bidibaso tiaibao. Tiali goli, te bodolu muani sogo tonaluyu bomonama bidibo bidi, teda te bidi aga te Godigo ma dobola siyu, tama te dwagi yai madiba muaibao. ²³ Tama augwaligo dage te hanu me delide dene mobaso da, teda dage wi peyu, gasa hanuba pao. Eno mu po dagebolo obao, te tigidali Israel hanude te dagego şe ebo silişabadi yaide, tama te Godigo Bidi Mu aga ma asaibao.” wali.

²⁴ “Augwaligo ena dali yali dwai kolesaga, te kolesaga naga augwaligo dage dali me yaibao. Te skul ogomani agai aga po ola mabo tisa bidi te aiyaba me elalugobeo, tama te şe ebo bidi te aga ugwadu elaluyu te şe tonalubo bidi aga aiyaba elalugobeo. ²⁵ Tama te skul ogomanigo te aga tisago ebo kolesaga tiwai ebo usu ebaso da, te usu dao. Tama te şe ebo bidigo aga tonalubo bidigo kolesaga tiwai ebo usu ebo si da, teda te me usu dao. Te augwaligo te nogi posobo po weyu, ‘Nage te dwai haubo bidigo tobolu bidi Belsebul dao’ po te hani tobolu bidibolo obaso da, teda dago koneao, te augwaligo dwai dwai nogi weyu posobo po wabo te aga dali bede bidibo bagebolo mu waibao,” Jisago te po wai.

Bidigo Godide naga wi yao po
(Luk 12:2-7)

²⁶ “Te bidi dabe augwaligo dage dali te tobage şe nosali yaibao, te dagego konebaso, tama dagego te dwai şe ebo bidi dabe augwalide wi egimio. Te tigidali geme halualuali nai te bulu ulaba hania pedelaibao. Tama tigidali te geme dualaluali po te we bidigo hania koneaibao.

²⁷ Tama te hulide eno dagebolo ola mabo po, te po dagego te giligade we bidibolo pusao. Tama dagego te olode duadigi odali po, te dagego te be daiba holama, te po augwalibolo pusao.

²⁸ Dagego tigi naga ela mubo bidi dabe te dage wi egio. Augwaligo dagego po wabo mobo noma bidi te dali me ela mugobeo. Menio. Te Godigo dagego tigi me noma bidi dali te genuai dene sabo te siade mu dolobo bomo elalubaso, te dage agade naga wi yao. ²⁹ Te we bidi augwaligo dwasianu bu ba tiwai si te mone ge deligo naga abelebo dao. Te ba dabe augwali dwasianunu olo nai dao. Tiali goli duga Aya God agai te tiwai ba bugagia tonalubo dao. Tama tonalubadi, te tiwai dwasianu ba me deli olo isigobeo, te Godigo bodolu mani isabo sogo naga te isaibao. ³⁰ Tama dage da, te Godigo dage bugagia tonaluyu, te dagego tobolude elalubo tobolu nisi tigidali deli deli agai neda silai dao. ³¹ Tama tibaso, dage wi me egio. Agai gedude te dage te bu ba dabe aiyaba mu elalualigo da, teda agai dage mu tau saibao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo nogi hogwa sabo kolesaga ebo po
(Luk 12:8-9)

³² “Niwai bidigo eno nogi te we bidi augwali gedude pusuyu, ‘Te ena Jisas wali pabo bidi dao’ wabo bidi, te eno te bidi agai nogi me te eno Aya dagalude bidibo bidi gedude pusaibao. ³³ Tiali goli mena bidi agai te we bidi augwali gedude ena nogi tudiba mubo bidi, te eno me eno Aya dagalude bidibo bidi gedude aga nogi tudiba muaibao.” Jisasgo te po wai.

Jisas aselama, we bidi dagalagasali po
(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Dagego homugo ena asali te e t de w bi hw bo tigidali isilainogo asali homu dagego egio. Ena asali eno te hw bo isilainu asobeo. Menio. Eno te bobobage ge hw  selasa asai tiwai dao, te we bidi dagalaibao. ³⁵ Te deli hani augwa hasi boi bidi ebo kolesaga pedelainogo te ena asali. Tama bidigo aga aya dali boi bidi eyu, tama wegigo me aga ida dali boi bidi yaibao, tama we aga bidigo ida dali me boi bidi yaibao. ³⁶ Tama bidi me deli aga bede bidibo we bidi dabe, te aga hani we bidi, augwali te bidi dali boi bidi eyu bidaibao. ³⁷ Tama niwai bidi agai aga aya me ida naga mu godolo eyu tama ena kuna godolo me is wani da, te bidi aga eno abagi bidigobeo, te usu menio. Tama bidi mego aga ogwa ma wegi naga godolo eyu, tama ena kuna godolo me is bo bidi, te aga eno abagi bidigobe dao. ³⁸ Tama bidi aga ena wali peyu, tama gasa bidi dabe augwaligo agabolo dene me se   dali mayu, tama te aga isilabo ni pedai tiwai dao. Tama agai te ni pedai selama, ena wali asis wani da, teda te bidi aga eno abagi bidigobeo. ³⁹ Tama niwai bidi aga tigi me aga t de bidibo ula dali naga bugagia tonaluyu bidibo bidi, te bidi aga nosali wiegi yai mu bidabo ula hagawai bidi pedelaibao. Me ma, bidi aga tigi me aga t de bidibo ula dali agai eno se ba munama tama aga isiyu da, teda te bidi te nosali wiegi yai bidabo ula mu saibao, te bidada paibao,” Jisasgo te po wai.

Bidigo wiegi yai nai sabo po
(Mak 9:41)

⁴⁰ “Bidigo dagego eno şe ebo sulama, tama wiegi yai kolesaga dagebolo ebaso da, teda agai te tiwai kolesaga dagebolo naga ebo meni, te ena dali me ebao. Tama bidigo wiegi yai kolesaga ena dali ebo bidi, agai te God dali me te wiegi yai kolesaga ebao, te agai ena tagala palobaso ena asai dao. ⁴¹ Bidi mego te homu eyu, ‘Eno te Godigo po pusubo bidi profet bidi tau sabo’ homu elama, tama te profet bidi sela pelama, aga bede te bidi bugagia nai gesebo dao, te bidi agai te profetgo nosali sabo wiegi yai nai me badu agai buga selama saibao. Tama bidigo homugo ‘Te bidi doloba pai bidi bidibaso, eno aga tau saibao’ homu eyu, tama te doloba pai bidi aga beba sela pelama, nai mayu bugagia gesebaso da, teda te Godigo te doloba pai bidibolo nosali maiabo nai me badu te bidi agai buga selama saibao. ⁴² Tama bidigo te ena wali pabo olo nogi meni yai bidi me deli aı nogone ebo sulama, tama aga tau siyu. tama te kedau wai wę naga mabo bidi da, teda eno mu po dagebolo obao, Godigo te bidibolo te wiegi yai nai mu mawaibao, te nai te munu me hagagobeo,” wali.

11

Jongo aga wali pabo bidi Jisas bidibo digi tagala palali po
(Luk 7:18-35)

¹ Te bidi Jisas aga wali pabo bidi nogo si olama şaęa badu si bidi dabebolo te şe ebo po mawai.

Te po silibode teda agai te bulu tagalama, te to badu elalubo genuai hanu dabeba pelama, tama te we bidi augwalibolo agai po ola mayu, tama Godigo po pusai dao.

² Tama Jon te we bidi baptais mani bidi, te bidi aga te kalabuside bidibadi tama te sa muyu asaiba wali bidi Kraiso te tigidali se ebo po odai. Tama tibaso, Jongo aga wali pabo bidi dabe meba te Jisas bidiboba tagala palai dao.

³ Tama augwaligo agabolo te po hanalu wagasai, “Nage da, nage te sa muyu asaibao wali te bidi dawe, ma dago gasa bidi asobo tonaluaibawe?” augwaligo te po hanalu wali.

⁴ Te po obaso, Jisasgo augwalibolo te wei ponoyu, te po wai, “Dage pelama, Jonbolo te tigidali se dagego odali po me, te suali se me, te po tigidali agabolo wagi pao. ⁵ Dagego e subao, te gedu widai bidi dabe augwali gedu usu ma iliyu, te sanga dwai bidi dabe augwali bugagia ma bilibo dao. Te oiyabe yai bidi dabe augwali tigi wiegi yai pedaliyu, tama olo degai bidigo po ma odobo dao. Te isai bidi dabe augwali ma hodoliyu, tama te magi nai meni yai bidi dabe augwaligo te Godigo wiegi yai gesi po odobo dao.

* ⁶ Tama bidi enade homu si isiama tama ena aga tudiba musiabo bidi, te bidi aga wiegi yai homu pemene yao,” Jisasgo te po wai.

⁷ Tama Jon wali pabo bidi dabe augwaligo te po odama, tama geasa ma pobadi yaide, tama Jisasgo te we bidi augwalibolo te bidi Jonde po wai, “Polobadu dage te bidi meni yai buluba pali,

* **11:5:** Ais 35:5-6; 61:1

te bidi Jon dagego sugi pali, te dagego magi nai sugi paliwe? Ma, dagego te awi dili me deli te waligo memenege ilibaso sugi paliwe? Menio. ⁸ Dagego magi nai sugi pai dawē? Ma, dagego te bidi me deligo te wiegi wiegi yai ugwa tigide muai yaibaso sugi paliwe? Menio. Te wiegi wiegi yai ugwa muai bidi dabe augwaligo te tuni bidigo wiegi yai bedē naga bidibo dao. ⁹ Tiali goli, dage magi baso pai dawē? Ma, te Godigo po pusubo profet bidi me deli sugi pai dawē? Awe, eno dagebolo obao, e Godigo po pusubo profet bidigo da, agai te gasa te Godigo po pusali profet bidi dabe te tigidali aiyaba elalualio. ¹⁰ Te Jon agade te gasa profet bidigo Godigo wali po polobadu aşai dao,

‘Suao, te eno po pusabo bidi tagala palobaso, tama
aga nage asabo digi polasa paibao. Agai nago
tū sisi
iligi paibao.’ *

¹¹ Eno mu po dagebolo obao, Jon te we bidi baptais mani bidi agai te tōde pedelali tigidali bidi aiyaba elaluai dao. Tiali goli te Godigo we bidi tonalubo madide bidibo nogi meni yai olo bidi, te bidigo Jon aiyaba elalubao. ¹² Tama te baptais mani bidi Jon agai aga şe ebo gagalali sogo dāi elama, tama aga şe edubadi megi asama, te Godigo we bidi tonalubo şe te bomonama tama pāba yagasai dao, tama te sesena pai bomai bidi dabe augwali tola sainogo ebo dao. ¹³ Tama te Jon aga pedalisiābadi te Godigo po pusali bidi profet bidi dabe me, te bomō yai po

* **11:10:** Mal 3:1

me, te augwali tigidaligo te nosali yabo şe po pusai dao. Tama nosali Jon agai po pusagasali.

¹⁴ Tama dagego odai wida, teda te po odao: te polobadu bidali profet bidi dabe augwaligo te genuai profet bidi Elaija ma asaibao po wai dao. Tama Jon da, Jon aga te bidi Elaija dao po wali.

¹⁵ Tama te olo elalubo bidigo agai te po odao,” wali.

¹⁶ “Te eno te megı bidibo we bidi augwali magı nai tiwai dao wagowe? Augwali te wai puluba tiwai dabe te maket bulu tomode bidaluyu, tama gagali eyu, tama augwaligo te gasa wai puluba dabebolo i bomonama weyu, te po obao, ¹⁷ ‘Dago dage ona sulubadi, tiali goli dagego tşabi ebo hagela ebao. Dago homu dene ebo tşabi obadi, tiali goli dagego gela wabo hagela ebo dao.’

¹⁸ Tama tiwai, te Jon asali, tama agai te nai osogo gısilıyu, te bomai wain wş me tuai menio. Tama tibaso augwaligo agade te po wai, ‘Te dwai haubo mobo bidi agade bidibao,’ te po wai dao.

¹⁹ Me ma, te Godigo Bidi Mu asali, tama agai nai dali aş dali tuyu yai, tama augwaligo agade te po wai, ‘Suao, aga te nai hauwa mu tubo bidi, tama agai te bomai wain wş me hauwa mu tubo dao. Aga te takis mone sabo dwai bidi dabe dali te şeşş sai bidi dabego kisasa bidibo abagi dao,’ te po wai dao. Tiali goli te God aga mu konebo homu kolesaga ebo po te we bidigo odama, tama te kolesagago yali şe nosali subaso da, teda augwaligo koneaibao, te homu kolesaga mu dao,” Jısasgo te po wai.

*Te bulu meba bage augwali homu begelebeo
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Te Galili t de Jisasgo te hanu mebade te bomai s  hauwa mu yali goli, te hanude bidibo hani augwaligo augwa dwai kolesaga yalide ge neyu, homu begelama dwai kolesaga yali tagala-si baso, te Jisasgo augwali sesanobo po weyu te po wali, ²¹ “Auo, dage Korasin dabe, homu deneo, te dwai dwai sogo dageba pedelaibao. Dage Betsaida hani bage me, homu deneo, te dwai dwai sogo dageba pedelaibao. Tama bidi me deligo bomai s  te hanu si nogi Tair dali Saidon te hanu side te eno dagego e bulude yali s  tiwai egi sogo da, teda te sogo digi polobadu te Tair hanude me Saidon hanu side augwaligo te beg dage te ugwa tiwai gudama, tama augwali te sia nogani kelide dualama, tama te sogo te hani sigo dwai s  yali tagalama, homu begelegi dao.

* ²² Tiali goli, eno dagebolo obao, te we bidi po t  yabo sogo bodolude, te Godigo dagebolo s g  genuai mu mawaibao. Te dagego sabo s g go te Tair me Saidon hanu sigo sabo s g  aiyaba mu elaluaibao. ²³ Tama dage Kaperneam hanude bidibo bage, te dagego homu te dagego nogi ugwaba siyu, te sigiba mu, te dagaluba paio, te homu yali. Tiali goli, mu menio. Te dage tigi dene ebo dwai sia dabo dedage pageba s waibao. Tama bidi me deli agai bomai s  dabe te eno dagego hanude yali bomai s  dabe tiwai te bomai s  te Sodom hanude egi sogo da, teda megı me

* **11:21:** Ais 23:1-18; Ese 26:1-28:26; Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:2-4

te Sodom hanu elalugi dao. * ²⁴ Tiali goli eno dagebolo obao, te we bidi po tɔ ilabo sogo te Godigo dagebolo sege genuai mu mawaibao. Te dagego sabo segego te Sodom we bidigo sabo sege aiyaba mu elaluaibao,” Jisasgo te po wai.

Dage enaba aselama toma tuabo po
(Luk 10:21-22)

²⁵ Tama te sogo Jisasgo Godibolo te po wai, “Ayao, nage te dagalu dali tɔ dali nigila tonalubo Genuai Bidi dao. Eno nage dali deli homu eyu, nagebolo usu da po obao. Tɔde homu kolesaga koneai bidi dabe augwaligo koneidali weyu tama nago te eno tamadi pusali po page nago geme dualai dao. Tiali goli te tɔde elalubo homu kolesaga konesiɔwai we bidi augwalibolo nago te po page ola mawai dao. ²⁶ Awe, Aya, nago te tiwai yaibao homu elama, tama tede dwagi yai homu eyu, nago tama tiwai naga yai dao.” Jisasgo te po aga Ayabolo wali.

²⁷ Te we bidibolo Jisasgo te po wai, “Eno Aya agai tigidali nai eno nogoba muai dao. Tama niwai bidi me deli agai te Ogwa mu konea silai menio. Aya agaduba deligo naga te Ogwa konea silai dao. Tama niwai bidi me deligo agai te Aya me konea silai menio. Ogwago naga konea silai dao, tama te we bidi dabebolo te Ogwa aga digi te Aya augwalibolo ola mobaso da, te augwaligo me te Aya konea silaibao,” wali.

²⁸ “Dage we bidi dabe se dene genuai eyu sege yai nai tolobo tiwai we bidi dabe, dage tigidali enaba asao, te eno dage tau siyu, tama dagego

* **11:23:** Gag 19:24-28; Ais 14:13-15

toma tueibao. ²⁹ Dage ena dali hodobo wali asiào. Tama dage ena dali bididubadi eno dagebolo po ola mawaibao. Tama dagego kolesaga enade sao. Magi basowe, eno nagamea pai kolesaga te bidi dabe augwali dali eyu, tama ena digi ena aiyaba elalubo dao. Tama dage enaba asobaso da, teda dagego homude te toma tuagameo. ³⁰ Dage ena wali asiyu, tama eno dagebolo dene magobeo, te sege yai nai me eno dagebolo magobeo,” Jisasgo augwalibolo te po wai.

12

Te Sabat sogode se habu selebo po
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Te po olama nosali me sogo Sabatde Jisas te tubo nai wit gi tomodu pai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali nasi ebaso, tama augwaligo te wit ge selama, tama augwaligo tuai. * ² Tama te Farisi bage augwaligo te kolesaga ebo selama, tama augwaligo agabolo te po wai, “Suao, te kolesaga nage wali pabo bidi dabe augwaligo ebo, te Sabat sogode habu selai dao,’ wali.’

³⁻⁴ Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dagego te dena nqu bidi nogi Devitgo yali se po dagego nedebeve? Me sogo aga me, aga dali bidali bidi dabe me, augwali nai sili bidibadi tama moni nasi ebaso, tama Devitgo Godigo lotu be tomoba pelama, te Godigo gesabide muani bret selama tuali. Aga hani dabego me tuali. Tiali goli, te bret te habu selai elaluai, tama te pris dabego naga tubo usu yaibao, te bomo yai

* **12:1:** Bom 23:25

pode te po wai. Tiali goli te bret augwaligo me tuali digi Godigo gedude dwai şe ebeo. Dagego te aşani po nedebeve? * ⁵ Ma dagego te bomai po aşani bukude elalubo po me deli nedebeve? Te po e dao, te pris bidi dabe, augwaligo te Moni Lotu Be tempel tomode te Sabat sogo tigidali me augwa şe ebo dao. Tama tiyu, augwaligo te Sabat sogo şe egio wabo bomu yai po augwaligo bolobo dao. Tiali goli Godigo augwalibolo şeş magobeo. Dagego te po nedebeve? ⁶ Eno megi te Moni Lotu Be tempelde po wali. Tialima eno dagebolo obao, te ede megi elalubo nai, agai te Moni Lotu Be tempel te aiyaba elalubo dao. ⁷ Tama bukude Godigo wali po me deli augwaligo aşani, ‘Eno te dagego enabolo olo mabo nai ofa te godolo ebo menio. Dagego gasa we bidi dali homu dene eyu tau sabo kolesaga ebo, te eno godolo ebo dao.’ Tama dagego te po page bugagia konegi sogo da, teda dagego te dwai şe meni yai bidi dabebolo şeş magi menigi dao.

⁸ Magi baso meni. Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Ena da te Sabat sogode te genuai bidi dao. Tama tibaso, bidigo Sabatde mena şe yagameo wabo po te eno digi waibao,” Jisasgo te po wai.

Te Sabat sogode Jisasgo nogo dili isai bidi usu ilali po

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Te Jisas aga te badu bidali tagalama, tama augwaligo Juda dabego bomu yai po ola mabo be tomoba pai. ¹⁰ Tama bidi me deli tede bididuai, te bidi aga nogo dili bomu isai elaluai. Tama bidi

* **12:3-4:** Prs 24:9; 1 Sml 21:1-6

meba augwaligo Jisas po tų ilainogo homu elama, tama augwaligo aga hanalu wai, “Ma, dago te Sabat sogode te gasi yai bidi usu ilibaso, te bomu yai po bolaibawe ma meniwe?” te po wai.

¹¹ Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dage tomode bidi me deli agai kibu sipsip me deli elaluyu, tama te sipsip te dedageba Sabat sogode tulaluai yaibaso da, te bidigo te sipsip ugaba ma kegelama ma saibawe, ma meniwe? Ao, te Sabat sogo digi te ma saibao. ¹² Tama te bidi da, bidigo da te sipsip aiyaba mu elalubo dao. Tama tialigo da, dago te Sabat sogode we bidi tau sabo dwagi yai ş eyu da, teda tama tiyu dago te bomu yai po bologobeo, te usu dao.” wali.

¹³ Tama te po olama agai te nogo dwai bidibolo te po wai, “Nago nogo dodolao.” Tialima agai nogo dodolali, tama nogo wiegi yai ma pedelai, te gasa me nogo tiwai yai. ¹⁴ Tiali goli te Farisi dabe augwali te be tagalama, tama augwali deliba sisinama po miyu, tama Jisas elabo po miai dao.

Jisas aga Godigo ş ebo bidi mu dao

¹⁵ Tiali goli Jisasgo augwaligo te po wabo koneama, tama agai te bulu tagalama gasaba pai. Tama te we bidi hauwa aga wali pai, tama agai augwali tomode tigidali gasi we bidi usu ma ilai dao. ¹⁶ Tama augwali usu ma ilama, tama agai augwalibolo agai nogi me agai ebo bomai ş e po te gasa we bidibolo pusidali weyu habu selai dao.

¹⁷ Tama tebogo te po me deli te Godigo te agai po pusali profet bidi nogi Aisaiago pedauwalide wali po usu nanio. ¹⁸ Te po e dao,

“E bidi da, te eno şe ebo bidi dao, eno aga sa
muai
dao. Eno aga godolo mu elama, tama eno
homu
aga dali wiegi yai ebao. Te eno Mobo Bidi te
agaba
mubaso, tama agai te doloba pai kolesaga
ebo te
po te gasa Israel hani isawai bidi dabe
augwalibolo
te po pusaibao.

¹⁹ Tiali goli agai te konila ebo po me te
genuai po dağa me wagobeo. Te augwaligo
agai pedauwalidu genuai dağa olama i wabo te
genuai tude me odogobeo.

²⁰ Te awi dili me deli dwasianu togwa painogo
yali, te tigidali me agai togwa pogobeo. Tama
te lamde mubo hobi dwasianu bogoli idubo, te
me agai tigidali te isiligobeo. Menio. Agai te
tobage bomo kimi meni yai we bidi tau sabo şe
iduaibao, tama bomonama elama, te doloba pai
şego te dwai şe aiyaba elaluaibao.

²¹ Tama te gasa hani dabe, te Israel hani isawai
we bidi dabe augwaligo konealubo po agade daų
olama tonalueibao,”

te bidi Aisaigo te po polobadu aşenama, tama
Jisasgo te po usu nanio. *

*Augwaligo te po weyu Jisasgo Belsebul dali şe
ebo da wali po*

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Tama te sogo augwaligo bidi me deli agaba
sela asali, tama te bidide dwai haubo mobo bidi

* 12:21: Ais 42:1-4

bidai. Aga gedu dali pedauwali dali te si pania sai. Tama Jisasgo aga usu ma ilali, tama te pedauwali pania sali bidi po ma weyu gedu ma pedeyu yai dao. ²³ Tama tigidali genuai we bidi hani augwali noma mu sai, tama augwaligo te po wai, “E bidi da aga te Devitgo Ogwa yaliwe, ma meniwe?”

²⁴ Tiali goli te Farisi dabe augwaligo te po odolama, tama augwaligo te po wai, “Woo, te dwai haubo mobo bidi te Belsebulgo bomode naga te bidigo te dwai haubo sela şabo dao. Te Belsebul aga te dwai haubo mobo bidi dabego tobolu bidi dao,” te Farisi bagego te po wai.

²⁵ Tama agai augwaligo homude ebo kolesaga koneama, tama agai augwalibolo te po wai, “Te tuni bidigo bomoto mode bidali bidi dabe augwali hani si te bugulama, tama augwa hasi wabi hwiyu da, teda te hani si dolaibao. Tama te hanu me delide bidali bidi dabe, ma te deli bede bidali hani, te augwali te si bugulama, tama augwa hasi wabi hwiani da, te hanu ma te be me elalugobeo, te tulolueibao. ²⁶ Tama tibaso, Satango te Satan aga ma sela şayu da, teda aga hani te buga sai elaluai dao. Tama agai tonalubo hani augwali bomoto me elalusiabaso, te dolaibao, te tulolueibao. ²⁷ Te mu tama te Belsebulgo ena tau sobaso tama eno te dwai haubo mobo bidi augwali sela şagi sogo da, teda dego te dage wali pabo bidi dabe augwali tau selama, tama augwaligo te dwai haubo mobo bidi augwali sela şagowe? Tama tiyu da te duga digi duga hanigo po tu ilibo dao, te dage geda muani po hania ola mawaibao. ²⁸ Tiali goli, Godigo Moboto Bidigo ena

te dwai haubo mobo bidi sela sayabo bomo mabo dao. Tama tibaso dagego koneiao, te Godigo we bidi tonalubo kolesaga te dageba asai dao. ²⁹ Tama te se e tiwai dao. Te bidi me deli aga te bomai bidigo be tomoba pelama, tama agai bedelalubo doado bage sai hagede, agai te bomai bidi aiyaba elaluama, tama te dila pai bonogo te bidi keyu bolo yao. Agai tama tilama, tama agai te bidigo bedelunalubo nai dabe saibao,” wali.

³⁰ “Bidigo ena dali abagi me wasiabo, te bidi aga eno boi bidi dao. Bidigo nai ena dali sisinisabo bidi, te bidi agai te nai subigila sasabilibo dao. ³¹ Tama tibaso, eno dagebolo obao, te Godigo te we bidi augwaligo dwai sege ebo te tigidali me te posobo po me, te sela sabo usu yaibao. Tiali goli bidigo te Godigo Mobo Bidibolo posobo po obaso, te bidigo sege te Godigo me sela sagobeo. ³² Tama bidi mego dwai po me deli te Godigo Bidi Mu dali obaso da, teda Godigo te bidi agai sege te sela sabo usu yaibao. Tiali goli bidigo dwai po te Godigo Mobo Bidi dali weyu da, te bidi agai sege te megi e tade bidibo sogo me te nosali me munu me te sege me sela sagobeo. Te sege me elalua peyu, bidada paibao,” Jisasgo te po wai.

Ni dwaigo nai dwai walobo po
(Luk 6:43-45)

³³ “Te wiegi yai nigo da, te nai me wiegi yai walaibao. Ma, te dwai nigo da, teda te nai me dwai walobo dao. Tama te bidi dabe augwaligo te nai bolo sulama, tama augwaligo koneaibao, te ni wiegi yai yaliwe ma dwai yaliwe naga osola subo dao. ³⁴ Dage te dwai bidi dabe, dage te

dwai hasamani dabe tiwai dao. Tama tialigo da, magi ilama dagego wiegi yai po waibawe? Tama bidigo pedauwalidu te tiwai po aga homude elalubo po pusubo dao. ³⁵ Wiegí yai bidigo homude te wiegi yai po hauwa elalubo dao. Tama agai kolesaga wiegi yai pedalobo dao. Bidi dwaigo agai homude dwai homu kolesaga hauwa elalubo dao. Tama tiyu, agai dwai kolesaga pedalobo dao,’ wali.’

³⁶ “Eno dagebolo obao, te genuai po tų pedalobo sogo te Godigo te we bidi dabe augwaligo tigidali subigila wali dwagi yai sę isiabo po te po tų ebode dagalaibao, tama te pode sęę mawaibao. ³⁷ Tama naga pode digi te Godigo nage doloba pai bidi nogi poaibao, te nago yali kolesagade te sęę sisawai bidi dao. Tama naga pode naga digi te agai nage dwai bidi nogi poaibao, tama nage sęę mawaibao,” Jisago te po wai.

Meba bidi augwaligo te bomai sę ebo suainogo wali po

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Tama agai te po obaso, te Juda dabego bomoi yai po page ola mabo bidi meba me, te Farisi dabe meba dali augwaligo te po agabolo wai, “Po ola mabo bidi, dago homugo nago bomai sę me deli ebode, tama dago sumainogo nago te sę yao,” te po wai.

³⁹ Tiali goli agai po wei augwalibolo ponoyu bomonama te po wai, “Te God tagalama tama dwai sę ela bilibo megí bidibo we bidi hani dabe, augwaligo te bomai sę ebo suainogo i

wabo dao. Tiali goli, eno dagebolo te bomai şe me deli eno ola magobeo. Te polobadu Godigo po pusali bidi profet Jona agade pedelali bomai şe tiwai naga pedelama, tama dagego te sueibao. ⁴⁰ Tama polobadu te tiwai yai te bidi Jona sela sogo giligade me sela sogo hulide te genuai şuęu haliga tomode bidai, tama te tiwai yali gilama naga te Godigo Bidi Mu aga me te sela sogo giligade me sela sogo hulide e tų tomode bidaibao, te isai we bidi bidibo madide. *

⁴¹ Tama Godigo we bidi augwali dagalobo sogode te Ninive hanu we bidi dabe augwali te po tųde dolaluyu, tama dage megi bidibo we bidibolo te augwaligo dwai kolesaga yali po pusaibao. Magi baso meni. Polobadu mu Godigo po pusa mani bidi nogi Jona agai te Ninive we bidibolo Godigo po pusa mobadi yaide, augwaligo odama, dwai dwai şe yalide ge neyu, tama tagalama homu begelai dao. Tiali goli Jona aiyaba elalubo bidi me deli pedelama, tama megi dage tomode bidibao. * ⁴² Tama polobadu bidali te genuai bidi nogi Solomongo wabo wiegi yai kolesaga ebo po odai hagede, digibulu bulude bidiyu genuai bulu tonalubo we asai dao. Tiali goli Solomon aiyaba elalubo bidi me deli pedelama, tama megi dage tomode bidibao. Tama dagego agai po odisaşaso, te Godigo te we bidi po tų ebo sogo te digibulu bulude asali genuai wego ‘Dagego te dwai şe yai dao’ po waibao,” Jisasgo te po wai. *

* **12:40:** Jna 1:17 * **12:41:** Jna 3:5 * **12:42:** 1 Kin 10:1-10;
2 Sto 9:1-12

*Dwai haubo noma ma geasa asobo po
(Luk 11:24-26)*

⁴³ Jisasgo te po ma gagaliyu, te po wali, “Te dwai noma haubogo bidi me tagalama, te dwai tulubage meni yai buluba toma nabo pesage gegegi pabo dao. ⁴⁴ Tiwai pesage me susiābaso da, aga homugo tama tebao, ‘Ena taga soali beba ma geasa paibao’ homu yaibao. Tama aga pelama, te be sugi pali, augwaligo bugagia dodolama, pobeke bage meni yai au ma ilai beba ma pabo aq te bidi pageba, dwai noma ma peyu tebo dao. ⁴⁵ Tama aga pelama, gasa dwai noma te a naga olama me si sigi pali. Tama te gasa dwai noma haubo dabego te dwai dwai şe ebo kolesaga tebogo te hasia dwai mobo haubogo ebo dwai kolesaga aiyaba elalubo dao. Tama augwali aga dali aselama, tama augwali tomoba pelama, tama augwali te bede bidibo dao. Polobadu te bidi dwai bidai, tiali goli megi me te aga dwai mu bidibao. Te tiwai naga megi e sogo dwai şe eyu bidibo we bidi augwalibolo me te tiwai şe pedelaibao,” Jisasgo te po wai.

*Jisasgo ida me Jisasgo ama dede dali po
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Jisasgo po te we bidi augwalibolo madubadi, tama aga ida ama dede dali augwali aselama, bulu badu dolaluagasai. Augwaligo aga dali po miainogo asai. ⁴⁷ Tama bidi me deligo agabolo te po wai, “Odao, naga ida me naga ama dede augwali bulu badu aselama dolalubao, tama augwaligo nage dali po miai hagede ebao.” wali.

⁴⁸ Tiali goli Jisasgo po wei te bidibolo ponoyu te po wai, “De aga eno ida dawe? De eno ama dawe?” Jisasgo te po wai. ⁴⁹ Tama agai aga wali pabo bidi dabe nogo du eyu, te po wali, “Suao, eno ida me eno ama dede dali, te e dao. ⁵⁰ Eno Aya dagalude bidibo bidi agai homu wali pabo we bidi da, te eno ama dabe me, abe dabe me ida dabe dao,” Jisasgo te po wai.

13

Bidigo tubo nai wai gide şaşş bilibo po begelama po digi wali po

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Tama Jisasgo te po ola silama, tama te sogo naga aga te be tomode bidali tagalama, te bedu buluba soai. Tama aga pelama, te sigi  i sesege badu dulalugi pai. ² Tama we bidi hani hauwa aselama. aga pageba sisinagasobaso tama aga te geba me deli daiba holama duagulali, tama te asali we bidi augwali tigidali te sigi  i sani sesegede bidaluai. ³ Tama agai po digi po hauwa begelama augwalibolo wai. Agai te po wali, “Te bidi me deli pelama, te giba nai wai ge telala biligi pai. ⁴ Tama agai te nai wai ge telala pobadi, tama te nai wai ge me badu te soabo t de tudulaluali. Tama te t de tudulaluali nai ge te ba dabego tuagasai. ⁵ Tama te nai wai ge me badu te t  ili hauwa meni yai digi te masigi elalubo madigi daiba tudulalualio. Te t  ayanu dulis wai madi tama te tedelaluali nai wai ge polo holali. ⁶ Tiali goli giliga pedaliyu posologo te nai wai ge te giligago ulai. Tama te nai wai sele

meninama, tama tigidali sasia pelama, tama isali.
⁷ Tama meba te tedelawali nai wai ge te sesane yai bono elalubo madi tomoba tudulaluali. Tama te sesane yai bono elalubo madi tomodu te nai wai ge holali digi, te sesani yai bonogo haluama, tama te nai isilali. ⁸ Tiali goli te telala pali nai wai ge me badu te wiegi yai tşba tudulaluali, tama te nai du walali. Meba te 100, tama me badugo te 60 walali, tama me badugo 30 tama waliyu yai,” wali.

⁹ “Duga po odobo olo elalubo bidigo da, te po bugagia odişo,” Jisasgo te po wai.

*Magi baso Jisasgo po digi po begelama waliwe?
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Te Jisas aga wali pabo bidi dabe aga pageba aselama, te po wai, “Magi baso nago po digi po begelama augwalibolo obawe?”

¹¹ Agai po wei ponoyu te po wai, “Godigo agai we bidi tonalubo şe geme dualaluali po page haninama te agai dagebolo ola mawai dao. Tiali goli e bidi dabebolo te geme dualali po page te haninai menio. ¹² Magi baso menio. Bidi me deligo nai meba elalubaso da, teda Godigo agabolo te nai umabo mayu, tama aga nai hauwa elaluaibao. Tama bidi me deligo te dwasianu nai naga elalubaso da, teda Godigo te dwasianu nai dagala şawaibao. ¹³ Tama tebo şede eno te po digi po begelama augwalibolo obao: augwaligo gedugo da tonono bilibadi, tiali goli augwaligo magi nai me deli subo menio. Augwaligo olo mubadi, tiali goli augwaligo po me odisşu tama kolesaga sabeo. ¹⁴ Te tiwai şe ebo we bidi

augwalide te po me deli te Godigo po pusali
profet bidi Aisaigo wali po te usu nanio. Agai
te Godigo wali po aşai dao:

‘Te dagego po odobo şe ebadi, tiali goli dagego te
po

page konegobeo. Te dagego tonono bilibo şe
ebadi,

tiali goli dagego magi nai me deli sugobeo.

¹⁵ Magi baso meni. E we bidi hanigo homu
kolesaga te puna pai dao. Tama augwaligo ologo
po odobo te hagela eyu, tama augwaligo augwa
gedu palia sai. Tiye augwaligo gedugo te magi
nai me deli suidali weyu tiali, tama augwaligo
ologo po odidali weyu tiali, tama augwaligo
homude te po page ma koneama, tama augwali
begesa enaba ma aselama, te eno augwali usu ma
ilidali weyu augwaligo tama kolesaga yai dao,’ *

Aisaigo Godigo wali po augwalide tama aşai
dao. ¹⁶ Tiali goli dage da, te wiegi yai homu
pemene yao. Magi baso meni. Dagego gedugo
te nai dabe te subo dao, tama dagego ologo
po odobo dao. ¹⁷ Eno mu po dagebolo obao,
polobadu te Godigo po pusali bidi hauwa dabego
me, te doloba pai bidi hauwa augwaligo me te
megi dagego te subo şe suainogo godolo yai, tiali
goli augwaligo me subeo. Tama augwaligo me
megi dagego te odobo po odainogo godolo yai,
tiali goli augwaligo te po me odai menio,” Jisasgo
te po wai. *

* ^{13:15:} Ais 6:9-10 * ^{13:17:} Luk 10:23-24

Tubo nai wai gede po digi po page begelama wali po

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ “Te megi da dagego te bidigo nai wai ge te giba tededalo bilagasali po digi po page odiao, bugagia koneao. ¹⁹ Te Godigo we bidi tonalubo kolesagade po wabo odobo digi te po page koneyu dą wasiawai bidi, te bidi te aga da te soabo tūba olo tudulaluali nai wai ge tiwai dao. Tama te Satan agaba aselama, tama polo te po Godigo aga homuba budali po te Satango te dagala sabo dao. ²⁰ Tama te gi page bidigo te telala biligi pali nai wai ge meba te masigi elalubo madigi tudulaluali po wali da, te tiwai te bidigo te po odama tama polo selama, tama te pode wiegi yai homu pemene ebo. ²¹ Tiali goli aga da te sele meni yai nai tiwai dao. Tama tibaso, aga homu daide naga te odali po te dwasianu sogo naga elaluaibao. Tama nosali bidi mebago te Godigo po aiyaba elaluabo homu eyu da, teda te bidibolo augwaligo sege menama, tama dwai kolesaga agabolo eyu, tama agai konealubo po dą wali te polo tagalama, tama tulalubo dao. ²² Tama meba te tedela palali nai wai ge te sesani yai bono elalubo madi tomoba tudulaluali, te bidigo po sabo tiwai yali, tiali goli agai homu hauwa te tode naiba pelama, tama agai mone dabe te doado bage hauwa sabobo homu hauwa yali, tama te homu ebogo te Godigo po mesegelama, tama agai nai ge walobeo. ²³ Tiali goli te tedela palali nai wai ge te wiegi yai ili yai elalubo tōba tudulaluali po wali da, te bidigo po odama tama te po page bugagia

koneani dao. Te tobage we bidi augwaligo nai ge walaibao, te 100, ma 60, ma 30 tama walobo dao,” Jisasgo te po wai.

Te gide dwai noswai pedalobo po begelama po digi po wali

²⁴ Te Jisasgo gasa po digi po begelama, augwalibolo te po wai, “Te Godigo we bidi tonalubo se e tiwai dao. Te bidi me deligo aga wiegi yai nai wit wai ge te aga giba telala bilali. ²⁵ Tama elama, tama me sogo hulide we bidi augwali godege pia digi yaide, te bidi aga boi bidi aselama, tama agai te nai wai telawali wit gi tomoba te dwai noswai wai ge sasas bilagaselama, tama aga paialio. ²⁶ Tama nosali te wit holama, tama nai ge walainogo ebadi, tama augwaligo te nai wai telawali gide te dwai noswai dali holobo suai. ²⁷ Tama te gide se ebo bidi dabe pelama, te gi aga ayabolo wagi peyu, augwaligo te po wai, ‘Genuai bidi, dago homugo nago gide wiegi yai nai wai ge naga tedelalo bilali homu yai dao. Tama magi ilama te tiwai dwai noswai dali pedalaliwe?’ te po wai. ²⁸ Tama agai te se bidi dabe augwalibolo te po wai, ‘Te boi bidi me deligo te tiwai se yali dao.’ Tama te se ebo bidi dabego agabolo te po wali, ‘Tama tibaso, nago homugo usu wida, teda da pelama, te dwai noswai gudama, sisinigi pabo te usu yaibawe?’ ²⁹ Tiali goli, agai augwalibolo te po wai, ‘Mu menio. Tiyu dagego te dwai noswai gudama sisinibo se eyu, dagego te wit dali gudabuo,’ te po wai. ³⁰ ‘Dagego te si dali si holomainao, te si holama, tama te nai sabo sogode te usu naibao. Tama te nai sabo sogo

eno te nai togwa sabo şe ebo bidi augwalibolo te po waibao, “Dagego te dwai noswai bolo hasia sisinama, tama dunama, siade ulainogo kenama muao. Tiali goli, dagego te wit da, te te sisinama te eno nai mubo beba muao,” eno te po waibao,’ te bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

Te nai wai mastet me, te bret bo dabo nai yis te side po digi po begelama wali po
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-21)

³¹ Te Jisasgo gasa po digi po begelama, augwalibolo te po wai, “Te Godigo we bidi tonalubo şe te nai wai me deli tiwai, te nai mastet wai tiwai dao. Bidi me deligo te nai wai selama, aga gide bulubo dao. ³² Te nai mastet wai ge da, te kemeni ge tiwai sabi si dwasianunu mu dao. Tiali goli nosali te nai ge genuai hola silama, agai te gide holali haniani nai tigidali te aiyaba elalubo dao. Te ni tiwai holama, tama te ni nologoba te ba dabe duayagasobo dao,” wali.

³³ Tama agai gasa po digi po me ma begelama, te po augwalibolo wai, “Te Godigo we bidi tonalubo şe te bret bo dabo nai yis tiwai dao. Te we me deligo te dwasianu yis selama, tama te genuai dramde munalubo tubo plaua dali taluama begelaibao. Tama nosali te plaua tigidali te bo dai subo dao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo po begelama naga po digi pogo pusali po
(Mak 4:33-34)

³⁴ Te ola mabo po tigidali tama odubadi, Jisasgo te we bidi augwalibolo te po digi po begelama naga wai. Agai te po me deli haninama

augwalibolo me pusubeo. Menio. Agai po digi po begelama naga augwalibolo te po wai dao, ³⁵ te Godigo po pusali bidi profet me deligo pedauwalide pusali po usu numainogo. Te profet bidi agai polobadu te po wai,

“Te eno augwalibolo po weyu, tama eno te po digi po wabo tiwai yaibao. Te eno augwalibolo te polobadu mu geme dualaluali po te megı e sogo me geme dualaluali po te po eno augwalibolo pu-saibao,” te po wai. *

Dwai noswai po digi po page po

³⁶ Te sogo Jisasgo te we bidi augwali tagalama, tama aga te be tomoba pelama bidai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali agaba aselama, te po wai, “Nago te dwai noswai te gide pedalobo po olama po digi po begelama wali po page te dabolo haninama ola mao,” te po wai.

³⁷ Te Jisasgo po wei ponoyu te po wai, “Te wiegi yai nai ge telala pali bidi po wali da, te bidi da te ena dao, Godigo Bidi Mu dao. ³⁸ Tama te nai ge tedelalo pali gi da, te e tı dao. Tama te wiegi yai nai ge da, te Godigo obo tomode bidibo we bidi dao. Tama dwai noswai da, te Satango we bidi dabe dao. ³⁹ Te boi bidigo dwai noswai ge tedela bilagasali, te bidi da Satan dao. Te nai sabo sogo bodolu wali, te e tı silabo sogo dao. Te gi nai sabo bidi dabe augwali da, te Godigo şe

* 13:35: Tib 78:2

ebo ensel mobo bidi dabe naga dao. ⁴⁰ Te gi şe ebo bidi dabe augwaligo dwai noswai sisinama siade ulubo, te tiwai naga augwaligo e tş silibo sogo muani bodolude te tiwai yaibao. ⁴¹ Te Godigo Bidi Mu agai aga şe ebo ensel mobo bidi dabe tagala palama, tama augwaligo te Godigo tonalubo we bidi tomode elalubo dwai dwai şe ilabo kolesaga me, te haniani gasa dwai şe ebo we bidi me, augwali tigidali sisinama ⁴² tama augwaligo te we bidi dabe augwali te moni tigi dene ebo siaba şawaibao. Tama te siade te augwali dwai gela mu weyu, tama augwa kele gaşgo halua tuyu bidaibao. ⁴³ Tama te sogo te doloba pai we bidi augwali augwa Ayago we bidi tonalubo madide bidiyu, tama augwali tigde te giliga ula tiwai eyu bidaibao. Odo elalubo bidi dabego te po bugagia odişo,” Jisasgo te po wai.

Bidigo te geme dualali wiegi yai doado bage gegebo po digi po begelama wali po

⁴⁴ “Te Godigo obo tomode bidibo kolesaga te wiegi yai mu dao, te gide geme dualaluali dila pai nai mu tiwai dao. Bidi mego te nai subaso, tama agai ma dualali. Agai wiegi yai homu pemene yai, tama aga pelama, aga doado bage tigidali te bidi dabebolo menama, mone selama, tama te gi tş abelegi paibao, te aga suali dila pai nai somainogo,” Jisasgo te po wai.

Te wiegi yai bis po begelama wali po digi po

⁴⁵ “Te po me e dao. Te Godigo obo tomode bidibo kolesaga te wiegi yai mu dao, e tiwai dao. Bidi me deligo aga mone sabo bisnis şe eyu, te wiegi yai bis gegi bilibo dao. ⁴⁶ Agai te bis wiegi

wiegi yai mu me deli subaso, te bis gasa bis tigidali aiyaba elalubaso, teda aga pelama, te aga doado bage tigidalide te mone sigi pelama, tama te wiegi yai bis abelegi paibao,” Jisasgo te po wai.

Te sugu sabo wade po digi po begelama wali po

⁴⁷ “Ma, te Godigo we bidi tonalubo şe e tiwai dao. Bidi dabe augwaligo te sugu sainu te genuai sugu sabo wa te sigi aiba şanama, tama haniani sugu te wa tomoba pabo te tiwai dao. ⁴⁸ Tama te sugu sabo wa pağa baso, teda augwaligo te wa kegasa te a şaniba tuagasobo dao. Tama augwali dualama, te wiegi yai sugu naga te genuai pede mebaba sisinaibao. Tiali goli te dwai sugu dabe da, te augwaligo te sela şabo dao. ⁴⁹ Tama e tq de dagalu si silibo sogo te tiwai gilama naga yaibao. Te Godigo şe ebo ensel mobo bidi dabe augwali aselama, te dwai kolesaga yali bidi dabe te doloba pai bidi dabe tomode bidibo te dagalama, sela şawaibao. ⁵⁰ Tama augwaligo augwali te genuai tigi dene yabo siaba şawaibao. Tama te siade augwali dwai gela weyu, tama augwa kele gağgo ma halua tueibao,” Jisasgo te po wai.

⁵¹ Te Jisasgo augwalibolo hanalu wali, “Te eno megi pusali po page tigidali dagego koneaniwe?” Tama augwaligo agabolo te po wai, “Awe.”

⁵² Agai augwalibolo te po wali, “Awe, te Juda dabego polobadu bomo yai po page koneani bidi aga te Godigo we bidi tonalubo kolesaga tede te po te skul wai tiwai pedalobaso da, teda agai te Godigo polobadu wali po me, te megi elalubo gesi

wiegi yai po dali, te po si aga homude elaluaibao. Tama te dwagi yai po hauwago agai gasa we bidi ola mabo usu mu yaibao,” Jisasgo te po wai.

Te Nasaret dabe augwaligo Jisas tudiba muani po

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Jisasgo te po digi po wali te po dabe ola silama, tama agai te bulu tagalama pai. ⁵⁴ Tama aga page buluba pali, tama Godigo po agai te augwa bomo yai po odobo be tomode ola mawai. Tama augwali noma mu siyu, te po augwa hasi wai, “Te kolesaga koneani, me te bomai şe tigidali, te bidi agai magi ilama te tigidali kolesaga saliwe? ⁵⁵ Te bidi da te kamda bidigo ogwa naga dao. Aga ida nogi Maria dao. Agai ama dabe te Jems, me Josep, me Saimon, me Judas, te augwali dao. ⁵⁶ Agai abe dabe tigidali da dali bidibao. Te kolesaga koneani me te bomai şe tigidali agai magi ilama saliwe?” ⁵⁷ Augwaligo te po olama, tama augwaligo aga dali dwai homu yai. Tiali goli Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te Godigo po pusubo bidi profet agai nogi te tigidali bulude elalubo dao. Tiali goli aga page bulude me, aga bede me, te aga nogi meni yai elalubo dao,” te po wai. ⁵⁸ Augwaligo agade konealubo po daş wasiåbaso, agai bomai şe hauwa te aga page bulude ebeo.

14

Te we bidi baptais mani bidi Jon isali po
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; Luk 3:7-9)

¹ Te Jisas aga page bulude bidali sogo te Juda hani genuai gavman tuni bidi nogi Herot agai te Jisasgo se ela bilibo po odai. ² Tama agai aga se ebo bidi dabe augwalibolo te po wai, “Te bidi aga te baptais mani bidi Jon dao. Aga te gu pagede ma hodaluali dao. Tama tibaso, te tobage genuai bomai se te aga nogodu pedalobo dao,” te po wai. ³ Te tiwai pedelali. Polobadu te gavman tuni bidi Herotgo bidi dabe tagala palama, tama augwaligo Jon pageba pelama, tama aga bonogo nogo dunama, tama “Aga kalabusiba muao,” po obaso, te aga kalabusiba muani. Te tuni bidi Herot aga ama Filipgo we nogi Herodias, te wego “Aga kalabusiba muao” po obaso, teba muani. ⁴ Magi baso meni. Polobadu Jon agai Herotbolo te po widu geai, “Nago te we sali se te dolo menio.” ⁵ Tama Jonggo te po obaso, Herotgo Jon ela muabo homu yali goli, aga te Juda we bidi augwalide wi yai. Augwaligo homugo te Jon aga da, te Godigo po pusubo bidi profet da te homu yai dao.

⁶ Tama me sogode bidi meba augwali te tuni bidi Herot dali aga beba sisinani, te aga idago aga ame nani sogo pedalobo koneama tiwai. Tama te sogo te we Herodiasgo wegi, te gesi we, te aga te augwali tomode teabi ela bilai. Tama Herotgo godolo mu ebaso, ⁷ tama agai po dau weyu, te gesi webolo te po wai, “Mu tamao, magi nai nago enabolo hanalu obaso da, teda te nai eno nagebolo mawaibao,” te po wai.

⁸ Tama te wegi aga idago agabolo te homu kolesaga mani, tama agai te Herotbolo te po wai, “Nago te we bidi baptais mani bidi Jon elama,

aga mage togolama, tama aga tobolu te pou me delide munama, tama selama, enabolo eba magasao,” te gesi wego te po wai.

⁹ Agai tama po wai, tama tuni bidigo homu sege yai. Tiali goli agai po daų weyu po mu po da wali te homu elama, tama aga dali dualama nai tuali bidi dabe augwaligo me te po wabo odai. Tama tibaso, agai te po aga se ebo bidi dabebolo wai, “Te nai agabolo mao,” te po wai. ¹⁰ Tama agai bidi me deli te kalabus beba tagala palama, tama Jonggo tobolu togogi pai. ¹¹ Tama augwali aga tobolu te pou me delide munama sela asali, tama augwaligo te wegibolo mawai. Tama agai aga ida bidibo digi selama pai dao. ¹² Tama Jon aga wali pali bidi dabe augwali aselama, aga tigi naga selama pubulai. Augwaligo pubulama, tama augwali pelama, Jisasbolo te po wagi pai dao.

*Jisasgo 5,000 bidi dabe mu te nai mani po
(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)*

¹³ Te Jisasgo te Jon isali po wabo odama, tama agai te bulu tagalama, tama geba me deli selama, tama ai daidu peyu, aga te bidi meni yai bulu badu pali, aga wali pabo bidi dabe augwali naga aga dali pali. Tiali goli te we bidi augwaligo aga pali po odobaso, tama augwali te hanude bidali tagalama, tama augwali aga pali wali pai dao. ¹⁴ Tama nosali Jisas aga te gebadu pelama, te we u badu tugi pelama, tama agai genuai we bidi bidalubo suali. Tama agai augwali homu dene mu ebaso, tama agai augwaligo gasi sai bidi dabe usu ma ilali.

¹⁵ Tama pio aga wali pabo bidi dabe augwali agaba aselama, te po wai, “Te ede bidi meni yai madigi dao, tama be pio yalio. Tama nago e we bidi augwali tagala palama, pomainao. Augwa te be nani dabeba tedela pelama, tama augwa nai abela tugi pomainao,” te po wai.

¹⁶ Tiali goli Jisasgo augwalibolo te po wai, “Magi baso augwali pomainogowe? Duga digi augwali nai mao.”

¹⁷ Tama augwaligo agabolo te po wai, “Dago nai hauwa ede munalubeo. Te a naga bret badi, te sugu si naga munalubao,” te po wali.

¹⁸ Agai te po wai, “Te nai enabolo edaba sela asao.” ¹⁹ Tama agai te we bidi augwalibolo po olama, augwali te noswaide duada pao te po wai. Tama agai te a naga bret badi te sugu si dali selama, tama agai dagaluba ugwaba tonaluyu, aga Ayabolo nage usu dao po wai. Tama agai te bret pedama, tama aga wali pabo bidi dabebolo menama, tama aga wali pabo bidi dabego te we bidi augwalibolo te nai dobaba pai.

²⁰ Tama augwali tigidaligo te nai tulama, tama augwali te naigo tabiai. Tama augwaligo te nai meba munalubaso, tama te Jisas wali pabo bidi dabe augwaligo te munalubo nai sisinama, tama bonou wa 12 pagawai dao. ²¹ Te tiwai te 5,000 bidi dabego te nai tuai. Augwaligo te we me te wai puluba dabe augwaligo te nai tuali goli, augwali nedebeo.

*Jisas te sigi qi daidu pali po
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)*

²² Tama te nai tula silama da, tama megi da Jisas aga wali pabo bidi dabe augwalibolo te po wali, tama augwali te gebaba holama, te augwali polasa te sigi  u badu pao wai. Tama agaduba digi te we bidi augwali tagala palainogo yai.

²³ Agai te we bidi augwali tagala pala silama, tama agaduba deli naga te bulu duba holama, Godibolo po wainogo yai. Tama pio agaduba naga te bulude bidai. ²⁴ Aga tede bidibadi, te geba te sigi  digibulu tomodu pobadi, tama moni bomai wali te geba sabi badu asiyu, tama te  dini ugwaba holoyu, tama augwaligo idu todogo pabo ş dene yali. ²⁵ Tama te be posabo magade Jisas te sigi  daidu pelama, aga wali pabo bidi dabe augwali bidibo gebaba pedalainogo pai. ²⁶ Tama augwaligo aga te sigi  daidu asobo sulama, tama augwali moni wi mu yai. Augwaligo te po wali, “Te isi bidi me deli dao.” Augwali wi eyu, tama augwaligo hwa wali. ²⁷ Tialima polo Jisasgo te po augwalibolo wali, “Dagego homu k na sao. Te ena dao. Dage wi egimio.”

²⁸ Pitago agabolo po wei ponoyu, te po wai dao, “Genuai Bidi, te nage tama da wida, teda nago enabolo olama, tama ena me te w  daidu nage pageba asao wao,” te po wai.

²⁹ Jisasgo te po wai, “Nage asao.” Tama te po obaso, Pitago te geba tagalama, tama te sigi  daidu te Jisas bidiboba pabo gagalali. ³⁰ Tiali goli agai te wali asobo sulama wi yali, tama aga te  tomoba tigi dwasianu hoasainogo yai. Tama agai bomonama i weyu, te po wai, “Genuai Bidi, nago ena tau sao,” te po wai.

³¹ Tama polo mu Jisasgo nogo munama, Pita nogogo tola sali, tama agabolo te po wai, “Nago naga homu tigidali enaba mubeo, dwasianu naga mawai. Magi baso nago homu si ebawe?”

³² Tama augwali si te gebaba hola soabo side da, tama te moni wali sia sai dao. ³³ Tama te gebade bidali bidi dabe augwaligo agabolo aga nogi ugwaba sabo po weyu, augwaligo te po wai, “Mu tama, nage te Godigo Ogwa dao,” wali.

Jisasgo gasi yai we bidi hauwa te Genesaretde usu ma ilali po

(Mak 6:53-56)

³⁴ Augwaligo te sigi  i nogolama, tama augwali pelama, te Genesaret te badu tugi pai. ³⁵ Tama te bulude bidibo bage augwaligo koneani, te aga Jisas dao. Tama augwaligo te p de elalubo be nani tigidali dabeba po todolo pela silama, tama augwaligo haniani gasi yai we bidi dabe tigidali aga pageba selasa asai. ³⁶ Tama augwaligo agabolo hanaluyu, te gasi yai we bidi augwaligo nogo naga te agai ugwa sesegeba mumainao wai. Tama te gasi yai we bidi dabe augwaligo te tiwai yali bage tigidali augwaligo gasi usu ma ela silai dao.

15

Te Godigo bomai pogo te w i n u dabego po aiyaba elalumainao po wali

(Mak 7:1-13)

¹ Te Farisi hani bidi meba me, te Juda dabego bomai po page koneani bidi hani bage me, augwaligo te moni hanu Jerusalem tagalama,

Jisas agaba aselama, augwaligo te po hanalu wagasai dao, ² “Magi baso nage wali pabo bidi dabe augwaligo te wai nɔɔ dabego dabolo mani kolesaga te augwaligo bolobawe? Te augwaligo nai tuainogo ebo sogo, augwaligo te augwa nogo ai me telabo menio, te dena wai dabego nogo ai telabo gasagi yai se ebo augwaligo wali pabo menio.” Te bagego te po hanalu wali.

³ Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo bomonama te po wai, “Te dage, dage magi baso duga digi duga kolesaga wali peyu, tama dagego te Godigo bomo yai po bolobo dawewe?”
⁴ Te Godigo te po wai, ‘Nago naga aya de ida sigo nogi ugwaba siyu, augwali sigo po wali pao’ wali, tama me ‘Te bidigo aga aya de ida si dali dwai po obaso da, teda te bidi aga ela muao,’ Godigo te po si wai. * ⁵ Tiali goli te bomo yai po geda siyu, dagego te po wabo dao, ‘Te bidi me deli agai aga aya me ida tau sabo mone me doado bage me elaluali digi, agai augwali sibolo “Eno e nai te Godibolo mawainogo sa muai nai dao” weyu da, ⁶ te usu da, te agai aga aya ida tau sabo tagalama, agai augwali sigo nogi ugwaba sabo bomo yai po bolobo se te usu dao,’ te dagego te po ola mabo dao. Te tebo kolesagago dagego te Godigo po aiyaba elaluama, tama duga ebo kolesaga digi te ugwaba sabo dao, te naga wali pomainogo. ⁷ Dage homu ugwadu naga po wabo bidi dabe dao. Te Godigo po pusali profet bidi Aisaia agai dagede polobadu mu wali po te mu po tama dao. Agai dagede te Godigo po tama

* 15:4: Sai 20:12; 21:17; Prs 20:9; Bom 5:16

wai,

⁸ “Te hani we bidi augwaligo eno nogi te
pedauwaligo naga ugwaba sabo dao, tiali
goli
augwaligo homu kolesagago augwaligo ena
dali
abagi homu ebo menio.

⁹ Augwaligo te bidi dabego ola mani bomo
yai po
naga pusuyu te po wabo dao, “E te Godigo
po dao.”

Tama tibaso augwaligo olo naga enabolo lotu
po

wabo dao,’ *

Godigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

Te bidi meda ilisiabo nai po

(Mak 7:14-23)

¹⁰ Te Jisasgo te po te tuni bidi dabebolo olama,
tama te gasa olo we bidi augwali aga pageba
asomainogo i olama, tama augwali aselama,
tama agai augwalibolo te po wai, “Dagego e po
bugagia odama, homude kuna koneao. ¹¹ Te bidi
deligo agai aga nogo wę telasiabadi te agai nai
sela tubaso da, te kolesagago te bidi meda me
iligobeo, tebogo aga Godigo gedude dwai bidi me
iligobeo. Menio. Tiali goli te po bidigo pedauwali
tomodu te buluba soabo pogo, tego naga te bidi
meda ilibo dao,” Jisasgo te po wai.

¹² Tama te sogo te aga wali pabo bidi dabe
augwali aselama, agabolo te po wagasai, “Nago
te Farisi dabe augwaligo nago megı tamadi

* 15:9: Ais 29:13

wali po odoyu, tama augwaligo dwai homu ebo koneaniwe?” te po wai.

¹³ Agai po wei ponoyu, te po digi po begelama te po wai, “Eno Aya dagalude bidibao, agai gi tiwai elalubao. Tama tigidali nai dabe te agai digi me bulusawani nai da, te nai tigidali deli deli agai te sele dabe dali page guda sawaibao.

¹⁴ Dagego te Farisi dabe augwali sula tagalama elaluao. Augwali te gedu widai, tama te gedu widai mego te gasa gedu widai bidi te pabo tų ola mawainogo ebao. Tiali goli, te me gedu widaigo te me gedu widai bidi te tų ola mayu da, teda bidi talua si te ąi gamia pageba tulaluaibao,” Jisasgo te po wai.

¹⁵ Pitago te po wai, “Nago te hasia wali po digi po begelama wali po page pusao, tama dago odaio.”

¹⁶ Jisasgo te po bomonama wai, “Dage me te homu kolesaga meni yai bidi dabe dawe?

¹⁷ Te dagego konebo meniwe? Te tigidali nai pedauwali tomodu te tabiba pelama, tama te tabigo nosali te di beba sela sągi pabo dao.

¹⁸ Tiali goli te po pedauwalide bidama tama te buluba asobo, te po te bidigo homu kolesagadu pedalobo dao. Tama te pogo naga te bidi meda ilibo dao, tebogo aga Godigo gedude dwai bidi ilibo dao.

¹⁹ Tama bidigo homu kolesagadu te haniani dwai sę ilabo homu pedalobo dao. Tama te tobage homu eyu, augwaligo po weyu, tama augwaligo te bidi ela mubo kolesaga me, te we sabo sę dolobo kolesaga me, te hale ilibo penani kolesaga dabe me, te nai wi sabo kolesaga me, te po tųde tibo po wabo kolesaga me, te bidi

nogi posobo po wabo kolesaga me, te tobage dwai dwai şe ebo dao. ²⁰ Tama te tebo kolesaga dabego te bidi Godigo gedude te dwai meda ilibo dao. Tiali goli bidigo duga waişo ola mani nogo wş telabo kolesaga isişbadi te nai tubo, tebo kolesagago te bidi meda iligobeo,” Jisasgo te po wai.

Kenan tş we agai konealubo po Jisasde dşu mu wali po

(Mak 7:24-30)

²¹ Te Jisasgo te Genesaret tş tagalama, tama aga gasa tşba pai, te hanu si nogi me Tair, me Saidon, te hanu si pşba pai. ²² Tama te Kenan tşdu asai we me deli te bulude bidai, te we da te Israel hani isişwai we dao. Tama te we Jisas pageba asama, tama te po wedu geai, “Genuai bidi, nage te polobadu bidali bidi Devit aga hani bidi, nage ena dali homu dene eyu, tau siyu yao. Eno wegi te dwai haubogo mu dagana sai, tama te dwai haubogo te wegibolo dene mu mabo dao,” te wego te po wedu geai.

²³ Tiali goli Jisasgo te wego po wei ponobeo, sagia sai. Tama aga wali pabo bage augwali agaba aselama, tama aga homu begelemainogo te po wai, “Te we aga tagala palao. Aga da wali asiyu, da dali bomonama i weyu ebao,” augwaligo te po wai. ²⁴ Tama Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Te Israel we bidi hani augwali te hagawai kibu sipsip tiwai dao. Tama God agai ena tşba tagala palali, te eno augwali naga tau somainogo asai,” Jisasgo te po wai.

²⁵ Tiali goli te wego te po odolama, tama Jisas

aga şağade kidu sugunagaselama, tama yalima, te wego te po wai, “Genuai bidi, nago ena tau sao.”

²⁶ Tama Jisasgo te wego po wei ponoyu, te po digi po begelama, te po wai, “Te wai pulubago tubo nai te nai dago te dwasianu yowi dabebolo menamuo, te dolo menio,” Jisasgo te po wai.

²⁷ “Te po mu dao, genuai bidi,” te wego te po wai. “Tiali goli te yowi dabe me augwaligo te ni nami sai dologoba tulaluali tubo nai kagali, te nai te yowi dabego tubo dao, page bidigo bede,” te wego te po wai.

²⁸ Tama Jisasgo te wego po wei ponoyu, te po wai, “We, nago naga homu tigidali enaba mani şe, enade konealubo şe, te şe genuai mu dao. Tama tibaso, nago ena dali hanalu wali nai po te pedalaibao,” te po wai. Tama Jisasgo te po wabo side, tama te sogo polo tama te wego wegi gasi sana pelama, bidai.

Jisasgo gasi yai bidi hauwa geselali po

²⁹ Te megı da, Jisasgo te hanu si tı tagalama, tama te sigi aı Galili tı paba pai. Tama aga te tıde te bulu du me deliba holama, tama te bulu dude dulaluai. ³⁰ Tama we bidi hani hauwa augwali aselama, aga pageba sisinagasai. Tama augwaligo te şağ dwai we bidi dabe me, te gedu widai bage me, te dili gagea pai bage me, te pedauwali pania sai bage me, te gasa gasi yai bidi dabe hauwa me, tama augwaligo te bidi dabe Jisas şağ pageba muagasai. Tama agai augwali ma usu ilama, gesela silai dao. ³¹ Tama te we bidi augwali noma siyu, augwali homu hauwa yai. Magı basowe, augwaligo sualı, te pedauwali

pania sai we bidi dabe po ma weyu, te dili gagea pali bage te usu ma eyu, tama te sağā dwai bage me te ma biliyu yai, tama te gedu widai bage te gedu pedeliyu yai. Tama tibaso, augwaligo te Israel bagego God nogi ugwaba mu sai dao.

*Jisasgo te 4,000 bidi dabe nai mani po
(Mak 8:1-10)*

³² Te Jisasgo aga wali pabo bidi dabe i olama asobode, tama agai te po wai, “Eno e we bidi augwali homu dene ebuo. Augwali sela sogo ena dali bidali, te augwa sesali nai tula silali. Te eno augwali nasi ebadi pao po weyu tagala palogobeo. Tiyu augwali tude nasigo sidalio,” Jisasgo te po wai. ³³ Tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo agabolo te po wai, “Te ede te bidi meni yai digi dao. Te dago te tubo nai bret hauwa te menade selama, te e tiwai bidibo genuai we bidi hani hauwa magowe?” te po wai.

³⁴ Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dagego nisu naga bret elalubawe?” Augwaligo te po wai, “Dago bret nogo a naga me badu nogo si badi, tama dwasianu sugu si sela badi tama dago munalubao,” te po wai.

³⁵ Tama Jisasgo te we bidi augwalibolo te po olama, tama augwali te tude duda pai. ³⁶ Tama agai te bret a naga olama me badu nogo si badi, te sugu dabe sobadi elama, tama agai Godibolo nage usu da po olama, tama te nai pebedelama, tama aga wali pabo bidi dabebolo madubadi, tama augwaligo te we bidibolo te nai dobaba pai. ³⁷ Tama tigidali augwaligo te nai tuali usu ela silai. Tama Jisas aga wali pabo bidi

dabe augwaligo te me badu elaluali nai tigidali sisinani, tama te naigo te genuai bonou wa a naga olama me si pağawai. ³⁸ Tama te we dabe sibi me te wai puluba me augwaligo te nai me tuali goli, augwali nedebeo, te nai tuali bidi dabe naga nedali e tiwai te bidi sese hauwa 4,000 bidi dao.

³⁹ Te augwaligo te nai tula silama, tama Jisasgo te we bidi augwa buluba tagala palama, tama aga te geba holama, tama aga te aı daidu pelama, te Magadan tı badu pai dao.

16

Augwaligo te bomai şe suainogo hanalu wali po

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Te Farisi hani dabe mebago me, te Sadyusi hani dabe mebago me, augwali Jisas pageba aselama, tama aga augwaligo usu sainogo yai. Augwaligo agabolo te dagalude bomai şe ebo me deli te augwaligo suainogo te şe yao te po wai. God agai te Jisasde dwagi yai homu egowe ma egobewe, te konemainogo augwaligo te po agabolo wai. ² Tiali goli agai po wei ponoyu, bomonama te po wai, “Te be pio ebode dagego te po wabo dao, ‘Dagalu mama ebao, tama tibaso do te wiegi yai be posaibao,’ te po wabo dao. ³ Tama be posobode kigamu dagego te po wabo dao, ‘Te pı sisi elama tama dagalu mama ebao. Tama tibaso megi da, te wali me tulubage tulaeibao,’ te po wabo dao. Awe, dagego te dagalu sulama, tama te magi be nosali pedalabo be te dagego konebo dao, te dagego dagalobo dao. Tiali

goli dagego megi e sogo da te bodolu koneama dagalobo menio. ⁴ Dage dwai we bidi hani, te aga bidi tagalai we agai penani şe ebo gilama, te dagego God tagaliyu ebo we bidi dabego te bomai şe suainogo i obao. Tiali goli eno bomai şe te dagego sumainogo me egobeo. Menio. Te dagego Jonago polobadu mu yali bomai şe naga suagameo,” wali. Tama Jisasgo augwali tagalama, gasaba pai.

*Ola mabo po bugagia suao po
(Mak 8:14-21)*

⁵ Te augwali te sigi aı nogali, tiali goli te Jisas wali pabo bidi dabe augwaligo te tubo nai bret meba dali sela asainogo yali te homugo kegeda pai. ⁶ Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage dua bugagia dao. Dage te Farisi hani dabe me te Sadyusi hani dabe dali sigo bret bo dabo nai yisde dua dao,” wali.

⁷ Te augwa digi augwa hasi po miyu, te po wai, “Dago te bret sela asisabaso, agai te po obao.”

⁸ Tama Jisasgo augwaligo wabo po koneama, tama agai te po wai, “Aua, dage da te enaba duga homu dwasianu muani bidi dabe da. Magi baso duga digi te po weyu, ‘Te da bret menio’ te po obawe? ⁹ Ma, dagego me konebo meniwe? Te bidi sese hauwa 5,000 bidigo te a naga bret sela tuali te augwali tabibaso, tama te bonou wa basket nisu naga pağawai dawew? Te tiali şe dagego konesiama geğeda pai dawew? ¹⁰ Ma, te a naga olama me si tama bret te bidi sese hauwa 4,000 bidi dabebolo menama tuali, te dagego homugo te naigo nisu naga basket wa pağawani,

te dagego gegeda pisiama konealusiayu ebawe?
¹¹ Te eno bret po dagebolo wabe. Magi baso dagego te konebewe? Dage te Farisi hani dabe me te Sadyusi hani dabe dali sigo bret bo dabo nai yisde dua dao,” Jisasgo te po wai.

¹² Tama te po odama, tama augwaligo koneai, agai augwalibolo te bret bo dabo nai yisde te po olama wabeo. Menio. Agai te po wali, te augwali te Farisi dabe me te Sadyusi dabe dali sigo ola mabo pode te bugagia dua dao te po olama wali.

Pitago Jisas aga te Krais da po haninama pusali po

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Te Jisas te gasa tōba pali, te tōde te hanu me deli nogi Sisaria tede elaluali, te gavman bidi nogi Filip agai te bulu tonaluali. Tama te badu pelama, tama te sogo Jisasgo agade digi te aga wali pabo bidi dabe augwalibolo hanaluyu, te po wai, “Te we bidi augwaligo homu te Godigo Bidi Mude aga de dawē, augwaligo magi po agade wabo dawē?” Jisasgo aga digi te po wai.

¹⁴ Tama augwaligo te po wai, “Mebago te po wabo dao, te nage te baptais mani bidi Jon da po wabo dao. Tama mebago nage ma te polobadu bidali profet bidi Elaija da wabo dao. Tama mebago te po weyu, nage te Jeremaia da po weyu, ma gasa te Godigo po polobadu pusali profet bidi da te po wabo dao.”

¹⁵ Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Tiali goli dagego da, te dagego homugo ma ena de da wabo dawē?”

¹⁶ Tama Saimon Pitago po wei ponoyu, te po wai, “Nage da, nage te Godigo te we bidi tau sabo sa muani bidi Krai dao, te nage bidibo ula elalubo Godigo Ogwa dao,” Pitago te po wai.

¹⁷ Jisasgo po wei ponoyu, agabolo te po wai, “Saimon, Jonggo ogwa, God agai nage dali wiegi yai şe mu yai dao, tama nage wiegi yai homu pemene yao. E tõe bidi me deligo te po nagebolo me ola mabeo. Menio. Eno Aya dagalude bidibo bidi agai te po nagebolo ola mani dao. ¹⁸ Tama eno nagebolo te po obao, nage Pita dao, te nogi page te masigi dao, tama eno ena po wali pabo we bidi hani te masigi daide pedalaibao, te be me deli te genuai masigi daide şe ebo tiwai. Tama te we bidi hani augwali te dwai mobo bidi Satango we bidi ela muabo bomogo augwali me aiyaba elalugobeo. ¹⁹ Te eno nagebolo te we bidi Godigo augwali tonalubo madi tomoba pabo tũ dabo ki, te ki eno nagebolo mawaibao. Tama menama, tama nago te tõe ebo niwai kolesaga dũ weyu habu selebaso da, teda Godigo me te aga bidibo madide te kolesaga dũ weyu habu selaibao. Tama nago e tõe niwai kolesaga yoga sisama pisigina şabaso da, teda Godigo me te aga bidibo madide te kolesaga yoga sisama pisigina şawaibao,” Jisasgo te po Pitabolo wai. ²⁰ Tama te po olama, agai po bomonama aga wali pabo bidi dabebolo wali, augwaligo gasa bidi dabebolo te aga digi te Godigo sa muani Krai bidi da wali po me wagio, hogwa sao, te po wai.

Jisasgo aga dene selama, isama, ma hodalueibao wali po

(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Tama te sogo, te Pitago nage Kraiś dao po wali sogo, te sogo Jisasgo gagalama, aga wali pabo bidi dabebolo te po haninama ola mawai, “Te mu tama, ena te moni hanu Jerusalemba paibao. Tama pelama, tama tede nosali te Juda dabe genuai bidi dabego me, te pris tobolu bidi dabego me, te Juda dabego bomo yai po page ola mabo bidi dabego me, te augwaligo ena dene genuai mu mawaibao. Augwaligo ena isilama, tama nosali te sela sogo wabo side ena ma hodalueibao,” Jisasgo te po wai. ²² Tama Pitago aga te gasaba odasa aselama, tama bomonama yoga sabo po wabo gagalai, “Genuai Bidi, mu menio. Eno homugo God agai nage dali homu dene eyu, tau siyu yao, te ş nageba pedalidali weyu. Te ş nageba me pedalogobe dao, te homu ebao,” Pitago te po wai.

²³ Tama Jisas begelama, Pitabolo te po wai, “Satan, nage ena tуди badu soao. Nago eno pabo tude tų palobo nai tiwai dao. Nago Godigo homu kolesaga wali pabeo. Menio. Nago e tųde bidigo homu kolesaga naga wali peyu, enabolo te po wai,” Jisasgo Pita dali te po wai.

²⁴ Tama te sogo Jisas aga wali pabo bidi dabe augwalibolo te po wai, “Te ena wali niwai bidi me deli asainu da, aga tobade aga digi aga homu aiyaba elaluama, tama agaba asobo niwai şeşe bugagia tolalu ena wali asao. ²⁵ Magi baso meni. Bidi me aga e tųde bidibo sogo aga tobade aga tigi sese yai da homu eyu da, teda dwaibao,

hagawaibao. Me ma, niwai bidi me deli agai homugo ena koneyu, tama ena tobade aga bidibo ula tagaliyu da, teda aga bidabo ula mu saibao.

²⁶ Bidigo e t de elalubo tigidali nai aga sai goli, tama te nai sobadi aga mu bidabo ula doloyu da, teda te tigidali sali naigo aga tau sabo usu egobeo. Te bidigo te bidibo ula ma abelainu te mena nai mobaso, te usu me egobeo. Te menio.

²⁷ Magi baso meni. Nosali Godigo Bidi Mu te aga Ayago genuai bomo me, ula me dali, te ensel mobo bidi dabe dali hodobo si asaibao. Te sogo te agai tigidali we bidigo yali kolesaga usu nama wei ponaibao. ²⁸ Eno mu po dagebolo obao, dage megi ede bidalubo bidi dabe me badu isis badi, dagego te Godigo Bidi Mu aga we bidi tonalubo s  yabo bomo dali asobo sueibao,” Jisasgo te po wai.

17

Jisasgo tigi gasagi yai pedalai
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Te nosali me sela sogo silama, tama Jisasgo Pita badi, te Jems de Jon ama name si badi, te bidi sela naga Jisasgo selama, tama aga polasa peyu, augwali te moni bobage bulu duba holai. Tede augwa naga bidaluai. ² Tama augwali te bulu dude bidibadi, te bidi sela augwaligo gedugo Jisas tonalubadi yaide, tama Jisasgo tigi augwaligo gedude gasagi yai pedalai. Aga gesabidi te giliga ge nanobo tiwai yai. Aga ugwa dabe me te gegemani eyu, tama ba nala nisi tiwai mu pedalai dao. ³ Tama tilama, tama teba gasa bidi me si pedalali, te Jisas wali pabo bidi sela

augwaligo te bidi si gedugo suai. Te polo pedalali bidi si me bidi nogi Moses, bidi me aga nogi Elaija, te t de polobadu mu bidai bidi si dao. Tama augwali si Jisas dali po mibo te bidi selago suali. ⁴ Tama tibaso, Pitago Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, da ede bidibo te wiegi yai mu dao. Tama nage te homu eyu da, eno te osogo bidabo be sela s  yaibao, me nage bidabo be, me Moses bidabo be, me Elaija bidabo be tama s  yaibao,” Pitago te po wai. ⁵ Tama Pitago te po odubadi yaide, tama ula mu ebo p  me deligo augwali tigidali polo mesega sagasali. Te p go augwali mesega sagaselama, tama te p  tomodu po me weyu te po wali, “E bidi da, eno Ogwa dao, te eno aga godolo mu ebo dao, eno aga dali dwagi yai homu mu ebo dao. Agai wabo po dagego mu odi o,” te po wai. ^{*} ⁶ Tama Jisas wali pabo bidi sela augwaligo te po wabo odobo si, augwali wi genuai mu eyu, augwa tigi t ba basi guluyu, augwa gesabidi t ba mugulama, tama augwali wi mu yai dao. ⁷ Tama Jisas augwali p ba asiyu, agai nogogo augwali di yu, augwalibolo te po wai, “Dage hodaluao. Dage wi egimio,” te po wai. ⁸ Tama augwaligo ugwaba tonono holali, te bidi si subeo. Te Jisas agaduba naga dolalubo suali.

⁹ Te augwali te bulu dude bidali tagalama dulubadi, Jisasgo bomo elama, augwalibolo te po wai, “Dagego megi suali s  po te gasa bidi dabebolo wagio. Dagego te po osogo hogwa sao. Tama nosali te Godigo Bidi Mu aga isama, tama

^{*} **17:5:** Gag 22:2; Bom 18:15; Tib 2:7; Ais 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mak 1:11; Luk 3:22

ma hodalobode, tama te sogo dagego megì suali sẹ po te we bidibolo wagameo,” Jisasgo te po wai.

¹⁰ Tama Jisas aga wali pabo bidi dabego agabolo hanalu wali, “Tiali goli, magi baso te da Juda dabego bomo yai po page koneai bidi dabe augwaligo te polobadu e tɔde bidali bidi Elaija bolo hasia asaibao po obawe?” *

¹¹ Tama agai po wei ponoyu, te po wai, “Awe, mu dao, Elaija aga ma asama, agai tigidali nai hasia dodolagasaibao. ¹² Tiali goli eno dagebolo obao, Elaija aga asali goli, tama te bidi dabe augwaligo aga konebeo. Menio. Augwa digi augwaligo augwa ebo haniani dwai kolesaga wali peyu, aga dali dwai sẹ yai. Te tiwai kolesagago naga augwaligo te Godigo Bidi Mu dali me dwai sẹ eyu agabolo dene mayu yaibao,” te po wai.

¹³ Jisasgo te po tiwai po obaso, tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo koneani, agai augwalibolo te baptais mani bidi Jonde po wai, te Jon aga Elaijago sẹ yagasai dao.

Jisasgo dwai haubogo touai ogwa me deli usu ilali

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

¹⁴ Te Jisas dali, aga wali pabo bidi me sela hodobo augwali te bulu du dulama, tama te genuai we bidi hani bidalubo madi sabolali. Tama augwali teba sabalobadi, tama bidi me deli Jisas paba kidu sugunagaselama, ¹⁵ tama te bidi agai te po wai, “Genuai bidi, nago eno ogwade homu dene eyu tau sao. Aga te esela pelama,

* **17:10:** Mal 4:5

tama aga tigi dwai mu bidibao. Awe, hauwa sogo aga te siaba tulaluyu, tama hauwa sogo me aga te aiba tulaluyu ebo dao. ¹⁶ Tama naga wali bilibo bidi dabego te aga usu ilimainogo eno aga augwali pageba sesai dao. Tiali goli augwaligo aga geselainogo yali usu isabaso tagalai dao,” te po wai.

¹⁷ Te Jisasgo te po wei ponoyu, bomonama te po wai, “Dagego homu enaba begi pişawai we bidi hani, tama dagego homu gagea pidubao. Ena dage dali nisu naga sogo me bidigowe? Nisu naga sogo eno dagego sege tologowe? Dagego te ogwa eba sesao,” wali. ¹⁸ Tama te ogwa sesama, tama Jisasgo te dwai haubo noma bidibolo wado ilibo po obaso, tama agai te ogwa dali bidali tagalama pabo si da, tama megı naga tama te ogwago gasi sia sai dao.

¹⁹ Te nosali te Jisas aga wali bilibo bidi dabe naga agaba aselama, te po wai, “Magi baso dago te dwai haubo sela şawainogo ebo te usu ebewe?” ²⁰ Tama agai te po augwalibolo wai, “Dagego homu Godiba dwasianu naga begi pobaso, dagego te se yainogo ebo te usu meni dao. Awe, eno mu po dagebolo obe dao, te dagego Godiba duga homu begi pabo kolesaga te dwasianunu, te kemeni ge tiwai usu elalubaso da, teda dagego e bulu dubolo te po weyu da, ‘Nage hodaluuama tama u badu pao’ wabo si da, tama aga teba paibao. Tama dagego te tiwai bomai se tigidali ebo te usu yaibao. ²¹ [Tiali goli dagego te gedu haluasa po wabo me, te osogo nai gisilibo se me, te se si isiabaso da, teda dagego te tobage gasa dwai haubo noma bidi sela

sawainogo ebo te usu egobeo. Menio.]" Jisasgo te po wai.

*Jisasgo aga isama ma hodaloabo po ma wai
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)*

²² Augwali hodobo te Galili tðde deliba sisi-nama, tama Jisas aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, "Augwaligo ena te Godigo Bidi Mu e tðde bidigo nogoba mawaibao. ²³ Tama augwaligo aga ela muaibao. Tama sela sogo wabode te Godigo bomogo aga ma hodolobaso, te aga ma hodalueibao," Jisasgo te po wai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali homu sege mu te pode yai dao.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel beba takis mone muani po

²⁴ Te nosali te sogo augwali te Kaperneam hanuba sabolama, tama te Moni Lotu Be tempel tau sabo takis mone sabo bidi augwali te Pita pageba aselama, agabolo te po wai, "Te dagego po ola mabo bidi agai te Moni Lotu Be tempelba te takis mone mubo dawe?" te po wai. ²⁵ Tama Pitago te po wai, "Awe, magiai, te mabo dao." Tama aga te po olama, tama aga beba palima, te be tomoba pelama, tama agai po wasiabadi hasia bolo Jisasgo agabolo hanalu wai, "Saimon, nago magi homu ebawe? Te e tðde tuni bidi augwaligo te mone sabo haniani takis se niwai bidide sabo dawe? Augwaligo augwa hani we bidi dali siyu, ma gasa hani we bidide sogowe?"

²⁶ Tama Pitago te po wai, "Te gasa we bidi hanide sabo dao." Tama Jisasgo agabolo te po wai, "Awe, tama tibaso te tuni bidi aga hani bidi

augwaligo te takis mone magobeo,” agai te po wai. ²⁷ Aga homu agai te takis mone masiabaso da, te usu da, te homu eyu tama agai Pitabolo po me wai, “Tiali goli, e takis sabo bage augwaligo da si dali dwai homu idali weyu, tama nage te sigi aiba pelama, te sugu sabo huk te aiba sagi pao. Tama nago hasia sabo sugu, te nago selama penane pedegao, tama nago te sugu tomode te mone ge me deli sueibao. Te mone ge nago selama, augwalibolo mao, te dadi si talua sigo takis mone usu nama muaibao,” Jisasgo te po wai.

18

De te Godigo we bidi tonalubo madide genuai bidi dawe?

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Tama te takis mabo po wali sogo aga wali pabo bidi dabe augwali Jisas pageba pelama, te po wai, “De mu te Godigo we bidi tonalubo madi genuai bidi mu dawe?”

² Tama Jisas agai te wai bq̃ me deli i olama asobo si, te wai bq̃ agai augwali tomoba sela aselama dodolali. ³ Tama agai te po wai,

“Eno mu po dagebolo obao, te dage e wai bq̃ tiwai pedelama hasegelesiabaso da, ta dage te Godigo we bidi tonalubo bomo tomoba munu me pogobeo. ⁴ Te mena bidi aga digi te aga ebo kolesaga dabe dali aga aiyaba elaluama aga nagamea homu eyu, e wai bq̃ tiwai gagawali da, te tiwai kolesaga ebo bidi agai te gasa Godigo tonalubo we bidi dabe augwaligo yali kolesaga aiyaba elaluaibao. ⁵ Tama mena bidigo enade

homu beagasu wiegi yai homu eyu, tama e tiwai wai bqu me tau sobaso da, teda agai te wai bqu naga tau siyu ebeo. Te ena agai tau siyu ebao. ⁶ Tiali goli bidi mego e tiwai wai pulubago enaba homu begagaselama, te konealubo po dqu wali te aga dwai se ebo tomoba kegeyu tulaluyu da, tebo bidigo dwai sege mu saibao. Tama aga te dwai se idali weyu, te bidi dabe augwaligo aga magede moni sege yai masigi te bonogo kenama, te bidi te tamu ai moni ge tomoba sela sayu aga tede we tuyu poma peyu elama isigi sogo da, teda te usugi dao. Te se agaba pedaligi sogo da, aga te moni dene sigi menigi da.”

⁷ “Magi baso meni. Te tde bidi dabe augwaligo te bidi meba te dwai se ebo kolesaga tomoba kegelama, te bidi meba tulalubo dao. Te augwali kegali bidi dabego moni dene mu saibao. Mu dao, te tobage haniani dwai kolesaga pedalaibao. Tiali goli te dwai se ebo kolesaga tomoba gasa bidi kegebo bage, augwalide hobede mu yao, augwaligo moni dene mu saibao. ⁸ Me ma, te naga nogo ma sagago te nage dwai se eboba kegeyu tama nage te kolesagaba tulaluainogo idali weyu, tama nago te nogo ma saga te togwa sayao. Tama tiyu te nago nogo me deli naga elaluyu, ma nago saga me te me deli naga elaluyu, tama nago te sesemane sogo bidada pabo ula sabo te usu dao. Tiali goli nago nogo si ma te nago saga si me elaludu da tama augwaligo dwai se eyu, nage te genuai dene mu siyu bidada pabo te isisabo sia dabo madi teba peyu da, te dwai mu dao. ⁹ Tama me ma, naga gedu mego nage te dwai se eboba kegeyu, tama nage

tulaluainogo ebaso da, teda nago te gedu guda sayao. Tama nago gedu deli naga elaluyu, te naga sesemane sogo bidada pabo ula sabo, te usu dao. Tiali goli nago gedu si elaluyu, tama augwaligo nage te dedage page sia dabo madiba sayu da, te dwai mu dao. ¹⁰ Dage dua bugagia dao. Tiyu dagego te homu eyu, e dwasianu we bidi tomode me deli te olo nai tiwai da wagimio, augwalide tagala wagimio. Menio. Eno dagebolo te po obao, te Godigo bidibo madide bidibo ensel te mobo bidi dabe augwaligo sesemane sogo te eno Aya dagalude bidibo subo dao. Tama tiyu, te ensel mobo bidi dabego e tiwai dwasianu we bidi hani tonalubo dao. ¹¹ [Magi baso meni. Te Godigo Bidi Mu agai te hagawai we bidi dabe augwali ma sagasu asai dao.]” Jisasgo te po wai.

Te po digi po begelama, te kibu sipsip hagawali po wai

(Luk 15:3-7)

¹² Jisasgo te po wai, “Dagego magi homu ebowe? Ma, te bidi me deligo kibu sipsip te 100 sipsip elaluai baso da, tama te sipsip me deli hagabaso da, teda te bidigo magi yaibawe? Te agai te 99 sipsip te bulu dude nai tuyu bidibadi tagalama, tama agai te hagawali sipsip me deli gegebo se gagalaibawe? ¹³ Awe, eno mu po dagebolo obao, te agai gegali sipsip subaso da, teda agai te hagasiawani bidibo sipsip dali wiegi yai homu yai goli, agai te hagawai sipsip ma sali te sipsip delide wiegi yai homu pemene mu yaibao. ¹⁴ Tama te tiwai naga duga Aya dagalude

bidibo bidi agai e dwasianu wai puluba me deli hagaidali homu ebo dao,” Jisasgo te po wai.

Amago ebo dwai kolesaga dodolobo po

¹⁵ “Te nago ama agai dwai kolesaga nage dali ebaso da, teda nage pelama dugaduba si digi bidiyu, tama nago aga dwai şe yali kolesaga te agabolo haninama ola mao. Tama agai nago po odobaso da, teda naga ama te dwai şeba kegali te nago aga ma oda sabo tiwai ebo dao, te dage si deli homu naga yaibao. ¹⁶ Me ma, agai nago po wabo odobo hagela ebaso da, teda nago te gasa bidi deli ma bidi si selama, tama agaba ma pao. Magi baso meni. Te Mosesgo aşani bomo yai pogo te tama po wabo da, “Te dwai kolesaga dodolobo po te bidi si selago odişo, augwaligo “Te mu po dao” nosali omainogo te tama yao.’ *

¹⁷ Tiali goli agai augwaligo po odobo me hagela ebaso da, teda dagego te Godigo po odobo we bidi hanibolo te po pusao. Tama agai te Godigo po odobo we bidigo po me odisaşo da, teda dagego homugo aga te Godigo po odisaşo bidi, ma te takis mone sabo şe ebo dwai bidi tiwai da homu eyu, aga sula tagalao,” Jisasgo te po wai.

¹⁸ “Eno mu po dagebolo obao, dagego e tşde daş weyu habu selali nai te nai tigidali te Godigo me te aga we bidi tonalubo madide me daş weyu habu selaibao. Ma, dagego e tşde pisigina şabo nai te nai tigidali te Godigo me te aga we bidi tonalubo madide me pisigina şawaibao. ¹⁹ Tama eno po me dagebolo obao, e tşde dage tomode bidi me sigo deli homu kolesaga eyu, tama nai

* **18:16:** Bom 19:15

me deli sainogo augwali sigo gedu haluasa po obaso da, teda eno Aya dagalude bidibo bidi agai te nai te bidi sibolo mawaibao. ²⁰ Awe, te bidi si ma selago eno nogide bulu me deliba sisinabaso da, teda ena augwali tomode bidaibao,” Jisasgo te po wai.

Te po digi po begelama bidi mego gasa bidigo negeli sela şasiabo po wai

²¹ Tama te sogo Pita Jisas pageba asama tama aga dali te po wai, “Genuai Bidi, nisu naga sogo ena amago dwai şe enabolo emainogo yai, tama agai enabolo dwai şe yali te şeşe eno nisu naga sogo sela şagowe? Ma a naga olama me badu nogo si tama sogo te şeşe sela şabo usu egowe?” Pitago Jisas dali te po hanalu wai. ²² Tama Jisasgo Pita dali te po wai, “Eno nagebolo te a naga me badu nogo si tama sogo te po wabeo. Menio. Eno te po obao, nago naga amago dwai şe yali te nago sesemane sogo agai te dwai şeşe sela şayao, eno te po nage dali obao. ²³ Magi baso meni. Te God agai we bidi tonalubo şe e tiwai dao, te tşde gavman tuni bidi me deligo aga şe tonalubo bidi dabego negeli sali nai dodolainogo yai. ²⁴ Tama agai te nai negeli sali dodolobo şe ebo gagalama, tama augwaligo bidi me deli aga pageba sela asai, tama te sela asali bidigo negeli sali mone te genuai mu tama te mone nogi hauwa mu dao. ²⁵ Tiali goli te bidi agai te negeli sali mone wei ponabo mone usu mu menio. Tama tibaso, te gavman tuni bidigo augwalibolo te po olama, ‘Te bidi me aga we wai dabe dali tama aga doado bage dali tigidali munama, tama gasa bidigo

abelama, tama te negeli sali me badu ponabo mone sao. Aga gasa bidigo masigi sasiabo se ebo bidi bidaibao,' te po wai. ²⁶ Tama te se tonalubo bidi aga te tuni bidigo sasa pagede toba kidu sugunama, tama te tuni bidigo homu bedegau iliyu, gonobo po weyu, te po widu geai, 'Nago ena hobede elama, ena tonalua. Tama eno nage dali negeli sali tigidali nagebolo wei ponaibao,' wali. ²⁷ Tama genuai bidigo te se tonalubo bidi aga hobede ebaso tagalai, tama agai te olo negeli sali mone me tagalai."

²⁸ "Tama te se tonalubo bidi buluba solama, tama aga te gasa se tonalubo bidi me deli aga abagi me suai, tama agai te bidibolo negeli polobadu mane pololai masigi nogo si elalui. Tama agai aga abagi te bidi dogoniba kea sigi pelama, tama bomu eyu, te bidi poma peyu, tama agai agabolo te po wai, 'Nago negeli sali mone tigidali wei enabolo ponao.' ²⁹ Tama aga abagi te bidi toba kidu sugunama, tama agabolo homu bedegau ilibo po weyu te po wai, 'Nago ena hobede elama tonalua. Eno nago mone negeli sali wei ponaibao,' wali. ³⁰ Tiali goli te bidi aga hagela yai. Tama agai aga abagi te bidi kalabusiba mugi pai, tama te bidi tede bidibadi agai negeli sali wei usu numainogo tiwaibao."

³¹ "Tama te tuni bidigo se ebo bidi meba augwaligo te kolesaga ebo sulama, tama augwali dwai homu mu yai. Tama augwali pelama, augwa genuai bidibolo te po tigidali pusigi pai. ³² Tama tibaso, te genuai bidigo te bidi i olama, tama aga dali te po wai, 'Nage dwai kolesaga ebo se tonalubo bidi dao. Hasia nage ena dali gela

obaso, tama nago te negeli sali nai tigidali eno olo mu tagalao po wai dao,' te genuai bidigo te şe bidi dali te po wai. ³³ 'Tama te sogo eno nage hobede yai dao. Tama magi baso nago me naga abagi te gasa şe tonalubo bidi hobede yai meniwe?' wali. ³⁴ Tama genuai bidigo aga te dene maiabo bidi dabego nogode muai, te kalabuside, tama te bidi tede bidibadi agai nai negeli sali tigidali usu numainogo tiwaibao. ³⁵ Te tiwai me, dagego homu mu esişyu, dagego duga ama dabego dage dali yali dwai şe sela şasişwani da, teda eno Aya dagalude bidibo bidi agai me te dagego dwai şe ebo te aga sela şagobeo," Jisasgo te po wai.

19

Jisasgo te bidigo aga sai we sela şabo kolesaga ebo po wai

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Te Jisasgo te şe tonalubo bidi dabede po digi po begelai po wali silama, tama agai te Galili tşde bidali tagalama, tama te moni pabo aş Jordan bolama, te Judia tş badu pai. ² Tama we bidi hauwa augwali aga wali asai. Tama tede agai augwaligo gasi dabe usu ma ilai.

³ Tama te Farisi hani dabe meba agaba ase-lama, tama augwaligo agai geda mubo po wag-owe te homu eyu, tama augwaligo aga usu sagasai. Augwaligo te po wai, "Nago magi homu ebowe? Ma, dago bomo yai pode te bidigo aga homu naga wali peyu, tama aga we te tigidali magi şede sela şabo te usu egowe?" te po wai.

⁴ Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Te dagego polobadu te aşani po me nedai meniwe? Agai te po wai dao, ‘Polobadu mu Godigo tigidali nai nigali sogo agai te bidi me we augwali nigilama pedelai dao.’ * ⁵ Tama agai te po me wai, ‘Tama tiyu, bidigo aga aya ida tagalama, tama aga we dali mu keş pelama, tama augwa si te deli tigi tiwai mu pedeliyu bidaibao,’ te po wai. * ⁶ Tama tibaso, augwa si hasia tedali tedali bidali tiwai egobeo. Menio. Augwa si te dedeli tigi tiwai mu yaibao. Tama Godigo te daş olama kenani nai te bidigo me togolamuo,” Jisasgo te po wai.

⁷ Tama te Farisi dabe augwaligo agabolo te po wai, “Tama tiyu da, te magi baso Mosesgo polobadu te bomai po mayu, te bidigo we sela şabo po te pasde aşenama te webolo menama, tama aga sela şayao po magi baso wai dawew?” *

⁸ Te Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage te masigi homu tomoba şawai elalubo bidama dobaso, tama tiyu Mosesgo suali dagego te tiwai kolesaga ebaso, agai dagego waş dabebolo te we sela şabo po wai dao. Tiali goli te Godigo tigidali nai nigali sogo te tiwai kolesaga meni yai dao.

⁹ Eno, eno e tiwai po dagebolo obao, te bidi mego wego te dwai penani şe me işabadi, tama bidigo te we aga sela şanama gasa we sobaso da, teda te bidi aga digi te dwai penani şe ebo kolesagaba kekebo şe tiwai ebo dao,” Jisasgo te po wai.

¹⁰ Tama aga wali bilibo bidi dabego agabolo te po wai, “Te bidi aga we dali bidibo kolesaga

* **19:4:** Gag 1:27; 5:2 * **19:5:** Gag 2:24 * **19:7:** Bom 24:1-4; Mat 5:31

te tiwai ebaso da, teda te bidigo we sabo sẹ te tagalabo digi dao, aga olo bidao,” te po wai.

¹¹ Tiali goli agai augwalibolo te po wai, “Te bidi tigidaligo te we sisabo po me sabo usu egobeo. Menio. Godigo te bidi mebabolo naga te po mabo dao. ¹² Magi baso meni. Te haniani bidi augwali te we me sogobeo, te usu egobeo. Augwali meba bidi te augwa idago ame nani sogo te augwali tama tiwai naga ame nai, aga tigi dwali. Tama meba ma te gasa bidi dabego augwaligo domo ge dinama, tama augwaligo we me sogobeo. Tama mebago te Godigo we bidi tonalubo sẹ asomainogo tiyu, te we sabo sẹ habu selebo dao. Bidigo te po agai sainogo usu ebo bidi da, teda agai te po somainao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te wai puluba bugagia bidabo po mobo mani po

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Te sogo te we bidi augwaligo te dwasianu wai puluba meba te Jisas agaba odasa asai. Augwaligo agabolo te po wainogo te nago nogo te e wai puluba tobolude munama, bugagia bidimainogo gedu haluasa po wao. Tiali goli te Jisas wali pabo bagego te bidi dabego te po wainogo asobo sulama, tama te we bidibolo wado po weyu, te sẹ ebo tagalao te po wai. ¹⁴ Tiali goli Jisasgo te po wai, “Dagego te wai puluba augwali ena pageba asomainao,” po wali. “Dagego augwali daṣu me wagimio. Menio. Te e wai pulubago ebo homu kolesaga tiwai ebo we

bidi te augwali Godigo we bidi tonalubo madigi tomoba asameo,” wali.

¹⁵ Tama agai nogo augwali tobolude munama, bugagia bidabo mobo mabo po wai. Tama nosali aga te bulude bidali tagalama, gasaba pai.

*Gesi bidigo doado bage hauwa elalubo po
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)*

¹⁶ Te me sogo bidi me deli Jisas pageba sabolama, te po wai, “Po ola mabo bidi, eno mena tiwai wiegi yai kolesaga elama, tama ena te bugagia sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula sogowe?” Te bidigo te po wai.

¹⁷ Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Te enabolo magi baso nago te wiegi yai şede hanalu obawe? Te me deli digi naga te aga wiegi yai dao, te God dao. Tama nage te wiegi yai bidabo ula sabo homu ebo wida, teda nago te Godigo bomo yai po wali pao.”

¹⁸ Tama te bidigo agabolo te po wai, “Mena bomai po dabewe?” Tama Jisasgo te po wai, “Te e po dabe dao: ‘Nago bidi ela mugio. Nago te penani şe egio. Nago nai wi sigio. Nago gasa bidide tibo po ola magio. * ¹⁹ Nago naga aya idago po wali pao. Tama nago gasa bidi dabe dali dwagi yai homu eyu godolo yao, te nago naga digi naga dwagi yai homu eyu godolo ebo tiwai kolesaga te gasa bidi dabe dali me tama naga tia,” wali. *

* **19:18:** Sai 20:13-16; Bom 5:17-20

* **19:19:** Sai 20:12; Prs

19:18; Bom 5:16

²⁰ Te gesi bidigo agabolo te po wai, “Te tigidali bomai po eno wali pela silai dao. Eno magi şe me deli yabo te habuge elalubowe?”

²¹ Tama Jisasgo agabolo te po wali, “Te nage doloba pai mu pedalabo homu ebaso da, teda nage pelama, nago doado bage tigidali te bidi dabego abelemainogo munama, tama nago te sali mone te magi nai meni yai we bidi augwalibolo te mone mao. Teda nago nosali sabo wiegi yai nai hauwa mu te Godigo bidibo madide sisi ilai elaluaibao. Tama tilama, nage ena wali asao,” Jisasgo te po wai. ²² Te gesi bidigo te po wali odolama, tama aga homu şeşe mu yali, tama aga beba ma pai. Magi basowe, te agai doado bage hauwa mu elalui.

²³ Tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, “Eno mu po dagebolo obe dao, te mone hauwa munalubo bidi aga te Godigo we bidi tonalubo kolesaga te tomoba painogo te sinabo şe mu yaibao. ²⁴ Eno dagebolo te po ma obe dao, te moni kibu kamel te ugwa hobolo medabu dedage tomoba painogo te sinabo şe yaibawe? Awe, tiali goli te mone hauwa elalubo bidi te Godigo we bidi tonalubo kolesaga tomoba painogo sinabo şe genuai mu yaibao,” te po wai.

²⁵ Te aga wali bilibo bidi dabe augwaligo te po wabo odama, augwali te pode noma mu sali. Tama augwaligo te po wai, “Tama te tiwai ebaso da, teda de Godigo aga ma selama, tama aga te bugagia sesemane sogo bidada pogowe?”

²⁶ Tama Jisasgo augwali dolo mu ponama tonalu, tama te po augwalibolo wali, “Te e tşde bidi dabe augwaligo te şe ebo te usu me egobeo.

Tiali goli God da, te tigidali şe ebo usu yaibao,” wali.

²⁷ Jisas agai te po olama, tama Pitago agabolo po wei ponoyu, te po wai, “Da sua, te dago tigidali nai dabe tagalama, nage wali asobao. Te dago magi nai saibawe?”

²⁸ Tama Jisasgo augwali dali te po wali, “Eno mu po dagebolo obao, te tigidali nai gesi noma ma pedalobo sogo, te Godigo Bidi Mu aga genuai nogi me bomo dali te sogo te tuni bidi duabo sia saide dulaluyu, te sogo te dage, dage ena wali asali bidi dabe me, dage tuni bidi dabe bidiyu, tama te 12 wali te duabo sia saide dualama, tama te 12 te Israel hani augwali tonalubo şe yagameo. ²⁹ Tama tigidali we bidigo eno nogiba homu tia sagaselama, tama augwaligo augwa be dabe me, augwa ama dede me, abe dede me, te augwa ida aya me, augwa wai puluba me, gi dabe me tagalama, tama ena wali asali we bidi da, te augwaligo te tagalali nai wei genuai mu ma saibao. Augwaligo nosali sabo naigo te polobadu tagalali nai edelaibao. Tama te sesemane sogo bugagia bidada pabo wiegi yai ula me saibao.

³⁰ Tiali goli, te megi polasa pali bidi dabe hauwa augwali nosali badu ma igisulama, te nosali badu asali we bidi dabe hauwa te pologi soaibao,” Jisasgo te po wai.

20

¹ “Magi baso menio. Te Godigo we bidi tonalubo kolesaga te bidi me deligo tq hauwa elalubo bidigo yali kolesaga tiwai dao. Te kigamu digi mu te bidigo aga du walobo bono gide şe

yabo bidi sesa biligi pai. ² Te augwaligo te mone ge nogo si sabo usu da olama, te mone ge nogo si te sogode saiba po usu da obaso, tama agai wain bono du giba se egi pomainogo augwali tagala palai. ³ Tama te giliga nanobode aga asiyu suali, te bidi meba olo te bidi sisinama bidibo digi dodolalubo suai. ⁴ Agai augwalibolo te po wai, 'Dage me pelama, te wain giba se egi pia, tama te se ebogo sabo mone tiwai usu nama, te eno dagebolo mawaibao,' wali. ⁵ Tama po obaso, augwali pai. Tama te giliga tomode me te be pio ebode me aga ma peyu, tama naga tiwai. ⁶ Tama be pio giliga dega sabode aga ma pelama suali, te bidi dabe meba olo dodolalubo suai. Tama agai augwalibolo te po wai, 'Magi baso dage moni e giligade olo mu dolaludubadi geaniwe?' te po wai. ⁷ Tama augwaligo po wei ponoyu, te po wai, 'Te dabolo se maiabo bidi me menio.' Tama agai augwalibolo te po wai, 'Dage me te wain giba pelama, se egi pia.' ⁸ Tama te be pio yai digi, tama te wain bono du gi page bidigo te aga se ebo bidi dabe tonalubo bidibolo te tiwai po wai, 'Nago te se egi pali bidi dabe augwali i olama, mone mao. Nago te nosali badu mu se yagasali bidi dabe gagalasa, tama nago augwali mone mena mena pelama usu nigibu, tama te polasa kigamu se egi pali bidi dabe mone simaniyu augwali mone nosali mao,' te po wai. ⁹ Tama i olama, tama te giliga dega sigi pabode se gagalama yali bidi dabe, augwali pedalama, tama augwali deli deligo te mone ge nogo si, nogo si mone ge sai. ¹⁰ Tama te se kigamu digi polasa pelama se gagaligi pali bidi

dabe, te augwali aselama, te augwaligo homugo te augwali mone hauwa saibao homu yai. Tiali goli menio. Augwaligo me te mone ge nogo si, nogo si, mone ge naga sesa palio. ¹¹ Augwaligo te mone selama, tama augwaligo te gi page bidi dali dwai homu eyu, po wabo gagalali. ¹² Augwaligo dwai homu eyu, te po wai, ‘Te nosali mu aselama şe yagasali bidi dabe, augwaligo şe te hauwa sogo ebeo. Tiali goli dago kigamu mu şe egi pali te megı e sogoba usu nagasobao, tama giligago da tigide ulali dene yalio. Tama tiali digi nago augwalibolo mani mone te dabolo megı e mani mone tiwai si manio,’ wali. ¹³ Te gi page bidigo augwali tomode bidi me delibolo po wei ponai. Agai te po wai, ‘Abagio, eno nage dali dwai şe ilibeo. Te dadi sigo te mone ge nogo si sabo po dodolama, usu da po wai meniwe? ¹⁴ Nago naga mone selama, tama nage pao. Eno homugo te eno nagebolo mani mone, tiwai naga eno te nosali şe yagasali bidi agabolo mawainogo ebao. ¹⁵ Te mone te eno şe ebo nai dao. Ma, eno te ena monede digi te tiwai homu egobewe? Eno wiegi yai kolesaga aga dali ebaso, nago homu dwai ebawe?’ gi page bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

¹⁶ Te Jisasgo te po silagasu wabo po weyu, te po wai, “Awe, tama tiwai te nosali mu yali bidi dabe augwali te pologi soaibao. Tama te polali bidi dabe augwali nosali badu ilaibao,” te po wai.

*Jisasgo aga isabo sogode sela sogo po wali
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)*

¹⁷ Te Jisas te moni hanu Jerusalemba pobadi, te aga wali pabo bidi dabe nogo si olama şağao si bidi dabe augwali naga agai selama, tama olo we bidi tagalama tedali pai. Te tıdu pelayu, Jisasgo augwali dali po weyu, te po wai, ¹⁸ “Odião, te megi da te moni hanu Jerusalemba holobao. Tama tede augwaligo te Godigo Bidi Mu te pris tobolu bidi dabebolo badi, te bomu yai po page koneai bidi dabe dali, augwaligo bomoba aga mawaibao. Tama augwaligo aga po tı ilama, tama aga ela muabo po mia saibao. ¹⁹ Tama augwaligo aga te Juda hani isawai bidi dabe augwaliba mawaibao, te bagego agabolo te dwai usubo şe eyu, te posobo po weyu, tama aga bigo eliyu elama, tama aga ni pedaiba daganama, te neligo enama isaibao. Tama bidama, te sela wali sogode te aga ma hodaluaibao.” Jisasgo te po agade tiaibao olama te po wai.

*Jems de Jon dali si genuai bidi bidaiba wali po
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Tama te sogo te bidi Sebedi aga ogwa sigo ida, te we aga ogwa si dali te Jisas pageba asai. Tama te we aga te tıba kidu sugunama, tama agabolo te nai me deli sainu te po agabolo te po hanalu wagasai. ²¹ Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Nago magi nai godolo ebowe?” wali. Tama agai Jisasbolo te po wai, “Nago po obaso da, teda eno e ogwa si te nago we bidi tonalubo madigi nage pade dulalumainogo, te me nago dolo nogo badu bidiyu, te me nago pobase nogo badu bidiyu emainao.” Te bidi sigo idago te po wai.

²² Agai te tiwai po obaso, tama Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, “Dage sigo te nai po page bugagia konesiama dagego te hanalu obao. Dage sigo eno te ai tuainogo ebo kapde te ai dage sigo me tubo usubo gilama, te eno sabo dene tiwai gilama te dage sigo sabo usu egowe?” Tama augwali sigo agabolo te po wali, “Te da sigo tubo usu yaibao.”

²³ Tama Jisasgo augwali sibolo te po wai, “Mu dao, te dage si eno kapde ai tueibao. Tiali goli de mu te eno dolo nogode me pobase nogode me dua yabo, te se eno egobeo. Menio. Te tobage bidi dabe bidabo bulu dabe te eno Ayago naga augwali dua yabo digi sisi yai elalubao,” Jisasgo te po wai.

²⁴ Tama te nogo si bage augwaligo te po wabo odolama, tama augwaligo te ama name si dali dwai homu eyu, wado po weyu yai. ²⁵ Tiali goli Jisasgo augwali i olama, tama aga pageba asobo si, tama agai te po wai, “Dagego koneani, te Israel hani isawai bagego tuni bidi dabe augwaligo bomonama augwa hani we bidi dabeba sege muyu, tama naga tiyu augwali tonalubo dao. Tama me te genuai bidi dabe augwaligo bomu elama, te we bidigo augwaligo po wali pomainogo ebo dao. ²⁶ Tiali goli te tobage se ebo kolesaga dage tomode me elalugobeo. Menio. Te bidi mego aga te genuai bidi te dage tomode bidainogo da, aga te dagego se ebo bidi bidao. ²⁷ Tama bidi me aga te dagego genuai polalubo bidi bidainogo da, aga te dagego masigi sisabo se ebo bidi tiwai bidao. ²⁸ Te tiwai naga gilama te Godigo Bidi Mu aga te bidi mego tau somainogo

me asobeo. Menio. Aga asali te augwali digi tau somainogo asali, tama agai bidibo ulago te we bidi hauwa mu ma abelemainogo asai dao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te gedu widai bidi si geselai
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Te augwaligo te Jeriko hanu tagalama, te Jerusalem hanuba pabo ma gagalali. Tama we bidi hani genuai mu augwaligo Jisas wali aselawai. ³⁰ Tama gedu widai bidi si te tų pade dulalulai. Tama te bidi sigo Jisas asobo po odama, tama te bidi sigo bomonama i weyu te po wai, “Genuai bidi, nage te polobadu bidali bidi Devitgo hani bidi dao, nago dadi si dali homu dene eyu, da tau siyu yao,” wali. ³¹ Tama te we bidi augwaligo te bidi si hagea siyu, po bomonama penane pania sao po wai. Tiali goli te bidi sigo po daga geninama mu weyu, bomonama te po wai, “Genuai bidio, nage te polobadu bidali bidi Devitgo hani bidi, nago dadi si homu dene elama tau sao.” ³² Tama Jisas pelama, sagia sigi pelama dolaluali, te bidi si i weyu te po wai, “Dage sigo homugo eno magi se dage sibolo emainogowe?” ³³ Tama te gedu widai bidi sigo agabolo te po wai, “Genuai bidio, da sigo homugo nago da si gedu ma pedalao,” wali. ³⁴ Tama Jisasgo augwali si homu dene yali, tama agai nogo te bidi si geduba muani, tama megı naga tama te bidi sigo gedu pedama wiegi yai ma yai. Tama augwali sigo Jisas aga wali pai.

21

*Jisas te Jerusalem hanu tomoba tuni bidi tiwai
pai*

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Te augwali Jerusalem paba sabolama, te dwasianu hanu nogi Betfage teba sabolali, te Oliv bulu du pade elalui. Tama Jisas aga wali pabo bidi si tagala paliyu, tama augwali sibolo te po wai, ² “Dage sigo te pade elalubo dwasianu bulu tomoba pelama, suao. Tama polo dage sigo te kibu donki me deli augwaligo te bonogo gebelai dolalubo sueibao, tama te donki aga wai dali dao. Tama dage sigo te gebelali bono pisiginama, te kibu donki si ena pageba selasa asao. ³ Tama dage sigo te donki si sela sobadi, bidi me deligo dage si dali po me obaso da, te bidi dali dage sigo te po wao, ‘Woo, Genuai Bidigo se e donki side elalubo’ po wao. Tama te po olama, tama polo agai te kibu donki si dage sigo sela pia te po waibao,” Jisasgo te po wai. ⁴⁻⁵ Te se pedalobo si te Godigo se nosali pedalabo po pusali bidigo polobadu wali po usu numainogo yai. Agai te po wali,

“Te Saion bulu we bidi dali te po wao, ‘Suao, dagego tuni bidi duga pageba asobao. Agai nagame yai kolesaga dali, te aga kibu donki daide naga dualasa asobao. Tama aga te walu sabilibo donkigo wai tede dualasa asobao,’ te po wao,” *

* 21:4-5: Sek 9:9

profet bidi me deligo te po polobadu wai.

⁶ Tama aga te wali pabo bidi sigo te Jisasgo augwali si dali wali po wali pelama tama tiwai.

⁷ Tama tega sigo te donki aga ida dali te wai dali me sela asai, tama augwa si gudubo ugwa te donki si tudiba muai. Tama Jisas aga te donki wai tudide dualasa pabo gagalai. ⁸ Tama aga pobadi we bidi hauwa augwaligo augwa gudubo bobobage ugwa dabe te tude wawa sili pelama, muna muna pai. Tama bidi meba augwaligo yabe elalubo ni nologo togolama, tude muna muna pai. Genuai bidi asobao homu eyu tama tiwai. ⁹ Tama te bidi Jisas tomoba ilama peyu, tama we bidi meba augwali polasa pabo bage dali, nosali asobo we bidi dali augwaligo bomo elama i weyu, te Jisasgo nogi ugwaba siyu, te po wai,

“Dago nage dali dwagi yai homu pemene ebao, te nage Devitgo hani bidi dao. Godigo nage dali dwagi yai se yao, te nage te Genuai Bidigo nogide asali bidi dao. Dagalude bidibo bage me augwaligo aga nogi ugwaba sao.” *

¹⁰ Te aga te Jerusalem hanu tomoba pali, tama te hanu tomode bidali we bidi augwali noma mu selama, tama te po wai, “Te bidi aga te de dawe?” te po wai. ¹¹ Tama aga dali asali we bidi augwaligo te po wai, “Aga te Jisas dao, te Godigo

* 21:9: Tib 118:25, 26

po pusubo profet bidi, te Nasaret hanudu te Galili tōdu asai dao,” augwaligo te po wai.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempelde bisnis sę yali bidi dabe sela sęwani

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹² Te Jisas aga te Jerusalem hanu tomoba pelama, tama aga te Moni Lotu Be tempel tomoba peyu suali, te nai muani bage dali me, te nai abelebo bage dali me sulama, tama agai augwali tigidali buluba sela sęwai. Tama agai te Godibolo ofa mabo gasagi yai masigi ge dobu si ebo bagego tebol sai dali mone ge dali gelali. Bidi meba augwaligo ba hi dabe te be tomode muagasai, te olo we bidi augwaligo te ba hi abelama, te Godibolo ofa olo mawainogo te ba dabe muani. Tama agai te bagego duabo sai dabe gea palali. ¹³ Tama tilama, agai te po augwalibolo wai, “Bukude Godigo e po aşai dao, ‘Eno be da, te we bidigo gedu haluasa po wabo be dao,’ te po elalubao. Tiali goli dagego te be te nai wi sabo bidigo be tiwai te ilibao,” Jisasgo te po wai. *

¹⁴ Tama aga te Moni Lotu Be tempel tomode bidibadi, tama te gedu widai we bidi dabe me, te sęę dwai bidi dabe me augwali aga bidibo pęba asali, tama agai augwali wiegi yai ma ilali.

¹⁵ Tiali goli te genuai pris bidi dabe me, te bomo yai po page koneai bidi dabe me augwaligo agai te bomai sę ebo sulama, tama odali te wai puluba augwaligo te Moni Lotu Be tempel be tomode bomonama i weyu te po wai, “Te Devitgo hani bidi dali wiegi yai homu pemene yao,” te wai

* **21:13:** Ais 56:7; Jer 7:11

puluba augwaligo te po wai. ¹⁶ Tama tibaso, te genuai bage augwaligo homu dwai eyu, agabolo te po wai, “Te nago augwaligo te wabo po nago odaliwe?” Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Ao, eno odalio. Tiali goli dagego te bidi me deligo te Godide polobadu aşani po me deli nedebeve? Te po e dao, ‘Nago te gilama, tama te dwasianu wai puluba augwaligo nago nogi ugwaba sabo wiegi yai po wai dao.’ Dagego te po nedebeve?”

¹⁷ Tama agai augwali tagalama, tama aga te moni hanu buluba pelama, tama te dwasianu hanu Betani te badu hulide bidigi pai.

Jisasgo pode te ni kaya sasia pai
(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Te sogo kigamu digi mu aga te moni hanu tomoba ma pobadi tama aga nasi yai. ¹⁹ Tama aga pelama, te tų sesegede elaluali ni kaya sulama, tama te ni paba pali, aga du sela tuainogo yai. Tiali goli tede nai me deli walai elalubo subeo. Menio. Yabe naga elaluai. Tama agai te ni kayabolo te tiwai po wali, “Nago nai ma walogobeo. Mu menio.” Tama polo mu te ni kaya aga sasia pai dao.

²⁰ Te aga wali pabo bidi dabe augwaligo te şe ebo sulama, tama augwali noma mu sai. Augwaligo te po wai, “Magi baso e ni kaya te polo sasia paliwe?” ²¹ Tama Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, dagego te Godide konealubo po mu daų olama, tama dagego homu si me işabaso da, teda dagego eno e ni kayade yali tiwai şe dagego me

ebo te usu yaibao. Tama dagego te şe naga egobeo. Menio. Te dagego e elalubo bulu dubolo te po weyu, ‘Nage hodalalama, nage te tamu aiba samonao’ po obaso da, teda agai te tiwai yaibao. ²² Tama dagego konealubo po daı olama gedu haluasa po weyu da, teda te nai dagego sainogo gedu haluasa po wabo, te nai dagego saibao,” Jisasgo te po wai dao.

Augwaligo Jisasbolo hanalu wali dego te şe aga nogoba mani po wai
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Te Jisas te Juda dabego Moni Lotu Be tempel tomoba pelama, te wiegi yai po te we bidibolo ola maduai. Tama te genuai pris bidi dabe dali, te Juda bagego tobolu bidi dabe augwali dali agaba aselama, tama te po wai, “Nago magi bomo elaluyu, nago naga ebo şe ebawe? Tama dego te bomo nagebolo mayu te şe yao weyu yaliwe?” ²⁴ Tama Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo te po wai, “Eno me eno magi nai po me deli naga dagebolo hanalu waibao. Tama dagego eno po wei ponebaso da, teda eno me eno dagebolo te eno magi bomo elaluyu, eno e şe ebo te po dagebolo waibao.” ²⁵ Tama agai te po wali, “Te Jonggo we bidi baptais mani şe te menade pedalaliwe? Te Godigo te şe agabolo maniwe, ma bidi dabego mani şe nagawe?” wali.

Augwaligo te po wabo odolama, tama augwa digi augwa hasi po miyu te po wai, “Ma, dago e tobage po wabo si, ‘Te Godigo te şe agabolo mani’ po obaso da, teda agai dabolo e tiwai tobage po waibao, ‘Teda magi baso agai wali poba dagego

duga homu muyu daų wabewe?’ Te po da dali waibao. ²⁶ Tama te po obaso, dago te po waibao, ‘Bidi dabego naga te şe Jonbolo mani’ obaso da, teda da te e bidalubo we bidi wi yaibao. Magi baso meni, tigidali bage augwaligo te Jon aga te Godigo po pusali bidi profet da te homu naga ebo dao,” te po wai. ²⁷ Tama tibaso, augwaligo te po wei ponoyu, Jisasbolo te po wai, “Dago konebeo.” Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno me eno dagebolo te eno magi bomo elaluyu, eno e şe ebo po te dagebolo me wagobeo,” Jisasgo te po te Juda bage genuai bidi dabe dali wai dao.

Bidi deligo ogwa side po digi po begelama wai

²⁸ “Tiali ma, dagego magi homu ebowe? Bidi deligo ogwa si bidai. Aga te me ogwa pageba pelama, agabolo te po wai, ‘Ogwao, te megı e sogode nage pelama, te wain bono du giba şe egi pao,’ te po wai. ²⁹ Tama aga ogwago te po wai, ‘Ena hagela palio.’ Tiali goli nosali aga homu ma hasegelama, tama aga te şe egi pai. ³⁰ Tama te bidi aga gasa ogwa pageba pelama, te wali po tiwai naga agabolo wai. Tama agai te po wai, ‘Awe, aya.’ Tiali digi aga pabeo. ³¹ Tama tilama, te ogwa sigo te mena ogwago mu te aga ayago homu kolesaga wali paliwe?” Jisasgo te po hanalu wai. Tama augwaligo te po wai, “Te aga hasia ogwago agai po wali pali.” Tama Jisasgo te Juda bage genuai bidi dabebolo te po wai, “Eno mu po dagebolo obe dao, te takis mone sabo dwai bidi dabe augwali badi, te penani yali we dabe dali, augwaligo ge neyu homu ma hasegelama, tama augwali dage aiyaba elaluama

tama polasa te Godigo we bidi tonalubo kolesaga tomoba peyu, tama dage nosaliba ilalio. ³² Magi baso meni, Jon dageba pedalama, tama agai te doloba pai kolesaga ebo te po dagebolo ola mani, tama dagego aga wali poba homu daꝝ wabeo. Tiali goli te takis mone sabo dwai bidi dabe badi, te penani yali we dabe augwaligo homu te poba daꝝ wai. Tama te tama tebo dagego suali goli dagego ge neyu, homu hasegelama, agai wali poba homu daꝝ wabo kolesaga munu me ebeo,” Jisasgo te po augwali dali wai.

Te po digi po begelama te dwai bidi dabego te wain bono du gi tonaluali wali

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ “Dagego te gasa po digi po begelama wali po me odao. Bidi me deligo genuai tꝝ elalubo bidigo agai te bono du wain gi bulama, tama obo bagulali. Tama te gi tomode agai te wain bono du agayabo te tank nai nigilali, tama te gi tonalubo bidigo bobobage be me me deli se yani. Tama agai te gi te se yabo bidi meba augwaligo nogoba muani, te augwaligo te gi tonalubo se eyu, te gi nai meba naga somainogo yai. Tama te gi page bidi aga digi digibulu bulu me deli teba pai. ³⁴ Nosali, te wain bono wai sisinabo sogo bodolu paba yagasali, tama agai te se bidi dabe augwali tagala palama, augwali te wain bono giba pelama, te gi page bidigo nai sigi pomainogo yai. ³⁵ Tama te gide se yali bidi dabego te tagala palali se bidi dabe selama, tama augwaligo me deli ela tagaliyu, tama gasa se bidi me te mu ela muani, tama gasa se bidi mebolo te masigigo

naga elainu te masigi sayani. ³⁶ Tama te gi page bidigo te şe bidi meba ma tagala palali. Agai şe bidi hauwanu gana tagala palali, te polobadu yali tiwai ebeo. Tama te gide şe ebo bidi dabego te hasia yali kolesaga tiwai naga augwali dali yai.

³⁷ Tama nosali agai aga ogwa mu te augwalibolo tagala palai. Ayago e tiwai po wai, ‘Te augwaligo eno ogwago po mu odaibao,’ te homu yai. ³⁸ Tiali goli te gide şe ebo bidi dabe augwaligo te ogwa asobo sulama, tama augwa hasi po miyu te po wai, ‘Te aga aya isibo si, e bidigo te aga ayago nai tigidali saibao. Asao, te dago aga ela muişo, tama dago agai sabo gi saibao,’ te gide şe ebo bidi dabe augwaligo te po wai. ³⁹ Tama augwaligo aga selama, tama aga augwaligo te gidu te buluba ma sela sayani, tama augwaligo aga ela muai dao. ⁴⁰ Tama tibaso, nosali te wain bono du gi page bidi asiyu, tama mena tiwai kolesaga te gide şe yali bidi dabe augwali dali egowe? Dagego magi homu ebawe?” Jisasgo te po wai.

⁴¹ Te augwaligo agabolo te po wai, “Teda augwali te dwai şe yali bidi dabe bidibas, agai augwali dwagila mu dolaibao. Tama agai te wain gi gasa hanigo te gi şe tonalumai hagede mawaibao, tama te gide nai sabo sogo augwaligo aya agabolo nai mawaibao,” augwaligo te po wai.

⁴² Te Jisasgo augwalibolo te po wali, “Te bukude polobadu aşani te po te dagego nede-bewe? E tiwai dao,

‘Te masigi be şe yabo masigi me deli te şe
bidi
dabego sela sayani masigi, megı da polalubo
masigi

pedalama, te be daꝝ walali elalubao. Genuai
Bidigo
agai te tiwai se elama pedalali, tama dago
suali te
wiegi yai mu dao.’ *

⁴³ Tama tibaso eno e po dagebolo obao, te
Godigo we bidi tonalubo se dagede elaluali
dagalama, tama te Godigo we bidi tonalubo se de
doloba pai kolesaga ebo we bidi augwaliba eno
te nai mawaibao. ⁴⁴ [Tama bidi te masigi daiba
ugwadu tulalubo bidi da, teda te bidi aga te
dwasianu dwasianunu mu pebeda paibao. Ma,
te masigi te bidi deli daiba ugwadu tulalu baso
da, teda agai aga mu dolama, tama pobebe bage
naga tiwai pedalaibao.]”

⁴⁵ Te genuai pris bidi dabe badi, te Farisi dabe
dali, augwaligo Jisasgo te po digi po begelama
wabo po odama, tama augwaligo koneani, agai
te po augwalide wai. ⁴⁶ Tama augwaligo aga
daꝝ wabo tu kegali, tiali goli augwali te we bidi
augwalide wi yali. Te we bidi augwaligo homugo
Jisas aga te Godigo po pusubo bidi dao te homu
yali.

22

*We sabode genuai nai da tubo pode po digi po
begelama wai*

(Luk 14:15-24)

¹ Te Jisasgo po digi po begelama augwalibolo
te po ma weyu te po wai, ² “Te Godigo we bidi
tonalubo kolesaga te tuni bidi me deligo yali

* **21:42:** Tib 118:22-23

kolesaga tiwai dao. Te aga ogwa we sainogo ebaso, tama tuni bidigo te genuai nai da sisi elama muai dao. ³ E me te tiwai yainogo tama hasia bolo agai te bidi meba te we sabode nai tuagasomainogo i wai. Tama te nai tubo sogode te aga şe ebo bidi dabe tagala palama, te nai tuagasiyu asomainogo i wagi pali. Tiali goli augwali asobo hagela elama me asobeo. ⁴ Tama agai gasa şe ebo bidi meba ma tagala paliyu, augwalibolo te po wai, 'Dage eno te asomainu i wali bidi dabe augwali bidiboba pao, tama dagego augwalibolo e tiwai po wao, "Odişo, te we sabo bidide eno te nai sisi yai elalubao. Te omai bulmakau dabe badi, te eno wiegi yai nisai bulmakau wai dabe me, dago elalio. Tama tigidali nai sisi yai elalubao. Dage te we sabode da tubo naiba asişo," te po wao,' te tuni bidigo te po wai. ⁵ Te şe ebo bidi dabego te po augwalibolo wagi pai, tiali goli augwaligo te po odobo hagela yali, tama augwali gasaba tedela pai. Me deli te aga giba pali, tama me te aga mone sabo şe egi pali. ⁶ Te bidi dabe mebago te tuni bidigo tagala palali şe bidi pageabi elama, dene menama elama, tama augwali ela muai dao. ⁷ Tama te tuni bidi şeşş elama, tama aga te enesigi bidi me te ami bidi dabe tagala palama, augwali pelama, te şe ebo bidi dabe elali bidi dabe augwali tigidali mu ela siligi pai. Tama be me bulu dabe tigidali sia tulama ula silai. ⁸ Tama te tuni bidigo aga şe bidi dabe augwalibolo te po wai, 'Te we sabode tuabo nai sisi yai elalubadi, tiali goli eno te i wali bidi dabe, augwali te asobo usu menio, te dwai bage dao. ⁹ Tama tibaso, dage

te tigidali tų tunu magi siba pao, tama dagego te suali we bidi dabe tigidali, dagego augwali i olama, te we sabo sogode te nai megi tuagasao, te po wao.’ ¹⁰ Agai tama tiwai po wai, tama te sę bidi dabe augwali te tigidali tų tunu magiba tedela pelama, tama te suali we bidi dabe tigidali augwali sisinao, te dwai bidi dabe me te wiegi yai bidi dabe augwali dali sisinagasai. Tama augwali te we sabo madi aselama, mu paęana sagasai.”

¹¹ “Te we bidi augwali duada pai digi, tama te tuni bidigo augwali suainogo te be tomoba pai. Tama agai suali, bidi me deli te we sabo digi asainogo wiegi yai ugwa gudama asisawai suali.

¹² Tama te tuni bidigo agabolo te po wali, ‘Abagio, magi ilama nago e we sabo sogode asainu nago ugwa wiegi yai gudama eba asai meniwe?’ Tiali goli agai sagia sai, po me wabeo. ¹³ Tama te tuni bidigo aga sę ebo bidi dabe augwalibolo te po wai, ‘Dagego aga nogo saęa dunama, te bedu buluba şanama, tama te be hulia side digibulu bidimainao. Te be hulia side aga dwai gela weyu, tama aga kele ma halua tumainu yaibao,’ te tuni bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

¹⁴ “Awe, te tama tiwai Godigo te we bidi hauwa i wabo dao, tiali goli agai bidi deli deli naga sa munama, tama aga te we bidi tonalubo kolesaga tomoba asomainogo tebo dao,” Jisasgo te po wai.

Augwaligo Jisasbolo te Sisarbolo takis mabo kolesaga po hanalu wai

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Te Farisi hani dabe augwali Jisas taga pelama, po migi peyu te po wai, “Dago magi

ilama te aga wabo pode aga daų omainogo eyu aga usu sogowe?” te po miani. ¹⁶ Tama augwaligo augwa wali pabo bidi dabe augwali dali, te genuai gavman bidi Herotgo bidi dabe me tagala palama, tama augwaligo Jisas pageba pedalama, te po wai, “Po ola mabo bidi, dago koneani, nage te doloba pai bidi mu dao. Tama nago mu pode naga te we bidi augwalibolo te Godigo te yao wali wiegi yai kolesaga po ola mabo dao. Bidi me deli aga genuai nogi elaluyu da, te nage aga wi menio, nago deli po tiwai naga te tigidali bidibolo wabo dao. ¹⁷ Tama tibaso, nago po dabolo wao. Nago magi homu ebawe? Dago te Rom gavman tuni bidi Sisar agabolo takis mone mobaso da, teda tama tiyu dago te Mosesgo mani bomo yai po dago bolaibawe, ma meniwe?” augwaligo te po Jisasbolo hanalu wai.

¹⁸ Tialima, Jisasgo augwaligo dwai tibo homu ebo konea pelama, tama agai te po wai, “Dage tibo po wabo bidi dabe dao, magi baso dagego ena daų omainogo eyu usu sobawe? ¹⁹ Dagego te takis Sisarbolo mabo mone ge me deli enabolo waselao.” Tama augwaligo mone me deli sela aselama, agabolo ola mani. ²⁰ Tama agai augwalibolo hanalu wali, “Te e masigi daide elalubo gesabidi noma me, e aşani nogi me, te dego dawe?” ²¹ Tama augwaligo te po wali, “Te Sisargo dao.” Tama agai augwalibolo te po wai, “Tama tibaso, te Sisargo nai, te dagego te Sisar agabolo wei ponoyu mao. Tama Godigo nai da, te dagego Godibolo mao,” wali.

²² Augwaligo te po wabo odolama, tama augwali noma mu sai. Tama augwali aga tagalama,

pai dao.

Augwaligo Jisasbolo te bidi isama ma hodalobo po hanalu wai

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Tama te sogo naga te Sadyusi bidi meba te Jisas pageba sabolai. Te bidi hanigo homugo te isai bidi augwali ma hodalogobeo te po wabo dao. Te Sadyusi bage augwali Jisas pageba sabolama hanalu wai, ²⁴ “Tisa, po ola mabo bidi, te polobadu mu bidali bidi Mosesgo te po wai, ‘Te bidi me deli aga we selama, wai meni ebadi isibaso da, teda aga amago te we selama, tama aga ama tau selama, te wai ame nao.’ Mosesgo te po wai. * ²⁵ Tama polobadu te ama solo te nogo a naga me si te da tomode bidai. Tama gomunai bidi aga we selama, bidama, isai, tiali goli agai wai meni yai. Tama aga ama mego te ama isiyu taga pali we sai. ²⁶ Tama tomo bidigo me te tiwai naga yali, tama te tomo bidi tudi badu bidigo me tiali, tama naga tede pelama, te a naga olama me badu nogo si wali bidiba usu nigi pai dao. ²⁷ Tama te bidi dabe tigidaligo wai meni badi isila silali, tama nosali mu te we me isai. ²⁸ Tialima, nago po wao. Te isali bidi dabe ma hodalobo sogo, te we dego we mu te bidi a naga olama me badu nogo si augwalide bidigowe? Nago koneani, tigidaligo te we naga sai dao,” Sadyusi bagego te po wai.

²⁹ Tiali goli Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Dagego te Godigo bukude wali po konebeo. Tama dagego te Godigo bomomo me

* **22:24:** Bom 25:5

konebeo. Tama tibaso, dagego geda muyu, te po obao. ³⁰ Magi baso meni. Te isali bidi dabe augwali ma hodalobo sogo, te bidi dabego te we sabo şe me egobeo. Menio. Te augwali olo te dagalude bidibo mobo bidi ensel bidibo gilama tiwai bidaluaibao. ³¹ Tiali goli, te isai bidi dabe ma hodaluaibao wali po, te pode eno dagebolo ma hanalu obao, ma Godigo te dagebolo wali po te dagego me nedebeve? Agai te po wai dao, ³² ‘Ena da, te Abrahamgo God me, ena te Aisakgo God me, ena te Jekopgo God me bidalubo dao,’ Godigo te po wai. Tama te po page e dao, God aga te isila silali bidi dabego God menio. Aga te ula dali megı bidibo bidi dabego God dao,” Jisago te po wai. *

³³ Tede sisinagasali we bidi hauwa augwaligo te po wabo odolama, tama augwali agai te wali pode noma mu salio.

Godigo polalubo bomo yai po
(Mak 12:28-31; Luk 10:25-28)

³⁴ Jisago te wali pogo te Sadyusi bagego pedauwali paniai. Tama te Farisi dabego te po odama, tama augwali aga pageba sisinagasali.

³⁵ Tama augwali tomode te bomo yai po page koneai bidi me deli bidali. Agai Jisas usu siyu hanalu wainogo yali, ³⁶ “Tisa, po ola mabo bidi, te Godigo bomai po tigidali tomode mena pogo te tigidali gasa bomai po te aiyaba elaluama, tama te genuai mu dawee?”

³⁷ Tama Jisago agabolo te po wai, “‘Genuai Bidi da aga nago God dao. Te nago aga godolo

* 22:32: Sai 3:6

ebo te nago homu tigidali me, te nago noma tigidaligo me, te nago homu kolesaga tigidali agaba munama, tama aga nago godolo mu yao.’

* ³⁸ Te bomai po aga te genuai elalubo, tama aga te polalubo mu dao. ³⁹ Tama te bomai poba daganalubo po aga te tiwai dao. Te e dao, ‘Nago naga digi godolo ebo te kolesaga tiwaigo te nago bidi hasi dabe augwali dali wiegi yai homu elama godolo yao.’ * ⁴⁰ Te bomo yai po side te tigidali bomo yai po page me, te Godigo po pusali bidi profet dabego po page me, te po side naga elalubo dao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Farisi dabebolo te Kraisi po hanalu wai

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Te Farisi dabe augwali Jisas pageba sisinama bidalubadi, tama agai augwalibolo hanalu wai, “Dagego magi homu te Godigo sa muani bidi Kraisi de ebawe? ⁴² Aga te dego hani bidi dawewe?” Tama augwaligo agabolo te po wai, “Te Devitgo hani bidi dao.” ⁴³ Tama agai augwalibolo te po wai, “Tialima magi baso Godigo Mobo Bidigo Devitbolo e homu kolesaga menama, tama Devitgo aga Genuai Bidi da nogi waliwe? Agai e po wai,

⁴⁴ ‘Genuai God agai eno Genuai Bidibolo weyu,
te po wai, “Nage eno dolo nogo badu duayao,
fama
te eno nago boi bidi dabe nageba munama,
tama

* **22:37:** Bom 6:5 * **22:39:** Prs 19:18

nago dologoba mubo sogo pedelabo
tonaluao.*

⁴⁵ Dagego sua. Devit aga digi aga Genuai Bidi da nogi waligo da, teda magi baso dagego aga te Devitgo hani bidi naga da po waliwe?”

⁴⁶ Tama niwai bidi me deligo Jisasgo te po wei ponabo te usu menio. Tama te side augwali agade wi ebo gagalali, tama nosali augwaligo agabolo te magi nai po me hanalubo menio.

23

Te bomai po page ola mabo bidi dabe dali, te Farisi dabe dali sigo ebo kolesaga

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Te Jisas agai te Farisi dabego po aiyaba elaluama, tama te sogo tama agai po te we bidi dabe dali, aga wali bilibo bidi dali, augwalibolo te pusali. ² Agai e tiwai po wai, “Te bomai po page ola mabo bidi dabe dali, te Farisi dabe dali, augwaligo dagebolo te bomu yai po ola mabo dao, te Mosesgo yali gilama ebo dao. ³ Tama tibaso, te tigidali po augwaligo dagebolo ola mabo po te dagego odama, wali pao. Tiali goli augwaligo ebo kolesaga, te kolesaga dagego wali pigimio. Menio. Augwaligo po hauwa obadi, tiali goli augwa digi augwaligo te po me wali pabo menio. ⁴ Tama tiyu, augwaligo te mesegaluai sege te bidi dabe augwali nageba ugwadu muaibao, tiali goli augwa digi augwaligo dwasianunu me nogo danigo naga me te tola selama, te sege tolobo bidi dabe augwali tau me

* 22:44: Tib 110:1

sogobeo. ⁵ Augwaligo ebo kolesaga tigidali te we bidi dabego augwali genuai nogi yai bidi da olama sumainogo tibo dao. Awe, te bomo yai po wali peyu, augwaligo te Godigo po aseani nogo mo dali, te wiani dali, augwa tigide mubo dao. Tama augwa gudali ugwa sesegede te sesemo elalubo dao. Tiali goli te we bidigo augwali sumainogo augwaligo te nogo mo me te wiani me te sesemo me, augwaligo te nai genuai mu nigilama mubo dao. * ⁶ Augwaligo te genuai nai da tubo side te polalubo ni namide duabo godolo elama, te nai hasia sabo homu ebo dao, tama te bomai po ola mabo bede me te polalubo wiegi yai ni namide naga duabo dao. ⁷ Augwaligo te we bidi dabego augwali te bidi sisinama bidibo madi tomode te augwalibolo te we bidigo siade da wabo godolo elama, tama augwaligo augwalibolo nogi weyu, te po ola mabo bidi eno tisa da po wabo godolo ebo dao.”

⁸ “Tiali goli, te bidi dabe augwaligo dage nogi eyu, “Tisa, po ola mabo bidi da’ olamuo. Menio. Te bidi me deli naga te aga dagego te po ola mabo bidi dao, tama dage tigidali te ama dede ama dede naga bidibo dao. ⁹ Tama e tode te bidi me delibolo te dagego aya da po me wagio. Te bidi me deli naga te dagego Aya dao, te aga dagalude bidibo dao. ¹⁰ Tama augwaligo dagebolo nogi nogi eyu ‘Tobolu bidi’ po me olamuo. Dagego tobolu bidi deli bidibao, aga te sa muani bidi Kraisi dao. ¹¹ Dage tomode dagego genuai bidi aga te dagego se bidi bidao. ¹² Magi baso meni,

* **23:5:** Nam 15:38; Bom 6:8; Mat 6:1

bidi mego aga digi aga nogi ugwaba sabo bidi, te bidi Godigo aiyaba muaibao. Tama bidigo aga digi aga nogi aiyaba elalubo bidi, te aga genuai nogi Godigo agabolo mawaibao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te bomai po page ola mabo bidi dabego dwai kolesaga ebo po augwalibolo wali

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ “Dage te bomai po page ola mabo bidi dabe me, dage Farisi dabe me, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Te Godigo we bidi tonalubo kolesaga tomoba pabo tũ te dagego te we bidi augwaligo gesabidiba te tũ palibo dao. Duga digi te tomoba me pabo meni, tama te we bidi augwali te tomoba painogo ebadi, te dagego augwali pabo tũ palibo dao. ¹⁴ [Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu te pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Dage te augwa bidi isai we dabe pageba pelama, tama dagego te ugwadu homugo naga po augwali dali olama, tama augwaligo be me doado bage wi sabo dao. Tama dagego gedu haluasa po bobobage weyu, duga te dwai sę yali po geme dualiyu tebo dao. Tama tibaso, te dwai sę wei ponabo sogode te dageba asabo sęę te dwasianu menio.]” Jisasgo te po wai.

¹⁵ “Dage bomai po page ola mabo bidi dabe me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Dage te tamu ąide badi, te tąde dali bilibao, te bidi me deli gegelama, tama te bidi

me deli aga dage dali bilabo bidi sainogo dagego bomonama gegebo dao. Aga te dage dali bilibo bidi pedalama, tama dagego aga te moni sia dabo buluba pomainogo ilibo dao, te duga tiwai ilibao. Dagego aga te dwai se ebo tomoba kegelama, tama agai ebo dwai sego dagego ebo dwai se aiyaba mu elalubo dao,” wali.

¹⁶ “Dage gedu widai bagego te bidi dabe augwali tu ola mawainogo ebao, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedalaibao. Dagego e tiwai po te bidi dabebolo ola mabo dao, ‘Te nago po dau omainogo eyu da, te Moni Lotu Be tempel nogi olama, tama mu po dao wao. Tiali goli nosali nago te dau wali po togoyu da, te usu dao, te sege menio. Tialima, nago te Moni Lotu Be tempel tomode elalubo wiegi yai kapa gol nogi ilama, tama mu po da wabo si da, teda nago te po wali se tiwai yao, togolamuo.’ Dagego augwalibolo te po ola mabo dao. ¹⁷ Dage esela pelama gedu widalio. Magi nai da te polalubo nai dawe? Ma, te gol da, te polalubawe? Ma, te Moni Lotu Be tempelgo te gol wiegi yai ilali, ma te da te polalubo nai dawe? Te be tempel polalubo dao.

¹⁸ Tama dagego te po me augwalibolo ola mabo dao, ‘Te bidigo aga po dau omainogo eyu da, te Godibolo olo mabo ofa ebo sai nogi ilama, mu po dao wao. Tiali goli nosali agai te dau wali po togoyu da, te usu dao, te sege menio. Tiali ma, agai te ofa saide muani olo mabo nai nogi ilama, tama mu po da obaso da, teda agai te dau wali po wali se tiwai yao, togolamuo.’ Dagego te tobage po augwalibolo ola mabo dao. ¹⁹ Dage gedu widalio. Magi nai te polalubo naiwe? Ma,

ofa polalubawe? Ma, te ofa ebo sai yaligo te ofa wiegi yai ilaligo, te polalubo naiwe? Te ofa ebo sai te polalubo nai mu dao. ²⁰ Tama tibaso, bidigo aga po daꝝ omainogo eyu, tama te Godibolo olo mabo ofa ebo sai nogi ilama, mu po dao obaso da, teda agai aga po te ofa ebo sai nogi dali, te saide muani nai tigidali dali side agai po olama daꝝ walali. ²¹ Tama bidigo te Moni Lotu Be tempel nogi ilama, mu po da obaso da, teda aga po me te tempel be dali, te tempel bedede bidibo bidi God dali, te side te po daꝝ walobao. ²² Tama bidi mego dagalu nogi ilama, mu po da wali da, teda agai te po badi, te Godigo duabo sia sai dali, te sia saide dulalubo bidi dali, te side te wali po daꝝ walobo dao.” Jisasgo te po wai.

²³ “Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Dage te dwasianu bomai po wali peyu, te tigidali gide elalubo dwasianu nai te kaya dabe dagego nogo si bugulama, deli te Godibolo menama, tama nogo a naga olama me badu nogo me si me si dagego sabo dao. Ao, te usu dao. Tiali goli dagego te bomoi yai po genuai tigidali me badu sula tagalali, te bidi dagalobo doloba pai kolesaga me, te bidi homu dene eyu tau sabo kolesaga me, te bidi dabe dali dolo se naga ebo kolesaga me dao. Te Godibolo nogo si nai bugulama deli mabo bomai po badi, te po dagego tagaligio, tiali goli e tobage te genuai bomai po te se dagego mu iyao. * ²⁴ Dage gedu widai bagego te bidi dabe

* **23:23:** Prs 27:30

augwali tų ola mawainu ebao. Dagego te ąi te dwasianu dinai dali tuidali weyu, dagego te ąi osola suainogo te nami ugwaba gelebo dao. Tiali goli te kibu kamel dagego sese dalobo dao,” wali.

²⁵ “Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao. Te daide dage te dwagi yai bidi dabe tiwai dao. Tiali goli dagego homu kolesaga tomode te nai wi sabo kolesaga me te tigigo ebo kolesaga paąanama, te kolesaga wali pabo dao. Dage da, te ąi tubo kap me plet pou te bulu badu naga penebo bidi tiwai dao. ²⁶ Nage Farisi, nage gedu widai. Hasia bolo nago te kap tomode elalubo pobeke bage penao, tama te kap bulu badu me te hogomu meniamo usu elaluaibao.”

²⁷ “Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao. Dage te gų page ola be augwaligo te tedela yai penga pilali tiwai dao. Bulu badu da, te bidigo subo dwagi yai ilali, tiali goli tomode da, te isai bidi dabego dili dabe me te tigidali dwai meda yai mobia pai nai te paąanalubo dao. ²⁸ Dagego me te tiwai naga elalubao. Te bidi dabego dage tigi subo da, augwaligo da dage doloba pai bidi dabe da te homu ebao. Tiali goli tomode da, dagego te tibo po wabo kolesaga me te bomai po sela saąo kolesaga paąanalubo dao,” Jisasgo te po augwali dali wai.

*Jisasgo te bomai po page ola mabo bidi dabe
augwali dwai dene sabo po wali
(Luk 11:47-51)*

²⁹ Po ma weyu, agai te po wai,” Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao. Dagego te polobadu po pusali bidi profet dabe gu pagede masigi be şenama, tama te polobadu bidali doloba pai bidi dabe muani gu page au ilibo dao. ³⁰ Tama tiyu, dagego e tobage po obao, ‘Da te polobadu wai dabe bidali sogo da bidigi sogo da, teda dago te Godigo po pusali bidi profet dabe augwali elibo me tau sigi menio.’ ³¹ Dagego te pogo ola mani, dage da te polobadu po pusali bidi dabe elali te bidi dabego wai dabe te dage megı e bidalubao. ³² Tama tibaso, megı da dage pelama, duga wai dabego yali dwai kolesaga usu nigı pao. ³³ Dage dwai hasamani dabe dao. Dage dwai hasamanigo wai puluba dao. Godigo dage po tu ilibaso, tama dage te dwai sia dabo madi pageba paibao. Mena tama dage menadu wi paibawe? Menio. ³⁴ Tama tibaso, eno te Godigo po pusabo bidi meba badi, tama te wiegi yai homu konea palobo bidi me, te Godigo po ola mabo bidi augwali dageba tagala palaibao. Tama te bidi dabe meba dagego ela muyu, tama meba te ni pedaide eliyu, tama meba dagego bomo yai po ola mabo be tomode bigo eleyu, dene mawaibao. Tama dagego augwali te hanu me delide ela gudulama, tama gasa hanu meba dagego augwali pobasa pabo şe yaibao. ³⁵ Tama tibaso, te doloba pai bidi dabe augwali e tıde bidaluali, tama te bidi dabego augwali ela silalio, te şeşe dugade naga elaluaibao. Augwaligo te doloba pai bidi dabe ela silali, te wiegi yai bidi Abel gagalasa pelama, te Sekaraia teba usu nigı

palio, te Berekiago ogwa, aga dagego te Moni Lotu Be tempel tomode ela muani, te dwasianu be daj togali me te ofa muabo sai te si tomode dagego Sekaraia ela muani. ³⁶ Eno mu po dagebolo obe dao, te dwai se yali sege tigidali te megı e tode bidalubo we bidi haniba mu pedelaibao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Jerusalem hanude gela walali
(Luk 13:34-35)

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem, nago te Godigo tagala palali bidi profet dabe augwali ela munama, tama nago te Godigo nageba tagala palali se bidi masigi şanama, augwali me ela muanio. Hauwa sogo mu eno nago we bidi sisinainogo ebadi, te so ba kakarukgo te aga wai dabe augwali te bogo dologoba sisinibo tiwai, tiali goli dagego hagela yai dao. ³⁸ Dagego odao, megı da, dagego bulu da te olo elaluaibao, tagalai dao. ³⁹ Awe, eno dagebolo obao, te dagego ena ma sugobeo, tama bidama nosali sogo usu nigı pelama, tama te sogo dagego te po enade waibao, ‘Dago homugo te Godigo te Genuai Bidigo nogide asali bidi dali wiegi yai se yao,’ dagego te po waibao,” Jisasgo te po wai.

24

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel dolaibao po wali
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisasgo te Moni Lotu Be tempel tagalama pobadi, tama aga wali pabo bidi dabe augwali aga pageba asai. Augwaligo te tempel bego

haniani be dabe agabolo ola mawainu yai. ² Tiali goli agai po augwalibolo wei ponoyu, te po wai, “Awe, dagego te haniani be dabe tigidali suo. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo e gasa masigi daide ugwadu manama elalubo masigi dabe, te me gogolama me sula tagalogobeo. Te tigidali augwali pebedelama, te ṭba aiyaba şaşawaibao.” Jisasgo te po wai.

*Jisasgo şeşe hauwa pedalabo po wai.
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)*

³ Te aga pelama, tama te dwasianu bulu du Oliv teba sabolama, aga tede dualaluyu, tama aga wali bilibo bidi dabe naga augwali aga pageba aselama, augwaligo te po wai, “Nago dabolao wao, nisu sogo te Moni Lotu Be tempel dolobo şe pedelaibawe? Magi şe bolo hasia pedalama, dago koneai elalubadi, nage ma asiya e ṭ siligowe?”

⁴ Te Jisasgo augwaligo po wei ponoyu, bomonama te po wai, “Bidigo dagebolo tibo po olama, tama dagego te mu po dao homu idali weyu, dage dua dao. ⁵ Magi baso meni. Bidi hauwa aselama, augwaligo eno nogi nogi ilama, tama augwaligo te po waibao, ‘Ena digi ena te Godigo sa muani bidi Kraisa dao.’ Tama augwaligo te we bidi hauwa ili po ola mawaibao, te augwali gasa ṭba paibao. ⁶ Tama dagego te moni w̄bi hw̄bo kulukulu dali te w̄bi hw̄bo po sabilibo po odaibao. Dagego odama, dage midigi polo selama noma sigio. Te şe bolo pedelaibao, tiali goli te ṭ de dagalu si silabo sogo me elalubao. Te nosali mu pedelaibao. ⁷ Awe, tama genuai hw̄yu, bidi hani me deligo

te wabi te gasa genuai bidi hani dali hwi yaibao. Tama me tuni bidigo bidi hani te gasa tuni bidigo bidi hani dali wabi hwiyu hwi yaibao. Tama haniani bulu habu badu genuai nai nasi ela ela paibao, tama tq me mali ela ela paibao. ⁸ Te tigidali se te wego wai ame nainogo hasia dene ebo te tiwai pedalaibao,” wali.

⁹ “Te tebo sogo augwaligo dage selama, dene ilama, sege mobadi yaibao, tama augwaligo dage ela muaibao. Tama tigidali we bidi hani augwaligo dwai homu mu dagebolo yaibao. Magi baso meni, eno nogi dagede elalubaso augwaligo dage dali tama tiaibao. ¹⁰ Tama tebo sogo te we bidi hauwa augwaligo enade konealubo po dqu wali tagalama, tama augwaligo augwa ama dabe boi bidigo nogoba munama, tama augwa me augwa digi augwa ama dabe dali boi bidi yaibao. ¹¹ Tama te tibo po pusubo bidi profet dabe hauwa pedelama, tama we bidi hauwa tibo po ola mawaibao, augwali gasa tudu kegasa pomainogo yaibao. ¹² Tama te dwai kolesaga ebo hauwa mu pedeliyu, tama te bidi hauwago gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga kedauwa saibao. ¹³ Tiali goli, mena bidi aga te tq dagalu silibo side bomonama bidali bidi da, teda Godigo aga ma dobola saibao. ¹⁴ Tama augwaligo te Godigo we bidi tonalubo kolesaga po, te wiegi yai po te tigidali tq habu badu pusaibao, te po tigidali tqde bidibo we bidi augwaligo odomainogo, tama nosali gana digi te tq, de dagalu si silabo sogo te pedelaibao,” Jisasgo te po wai.

Dwai nai mu pedelaibao
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Jisasgo te po me wai, “Te polobadu bidali bidi Daniel agai Godigo po pusuyu, te dolobo gasa dwai naide po pusali, polobadu. Tama dagego te dwai nai te magi dwai sẹ isawai wiegi yai bulude bidibo sueibao. (Bidigo te po nedebaso da, agai homugo bugagia koneao.) * ¹⁶ Tama te sẹ pedelabo sogo te Judia tọde bidibo we bidi augwali te bulu duba wi pao. ¹⁷ Tama te be daide ugwadu bidibo bidi te aga be aiya dulama, te doado bage me sigilugobeo, aga wi naga pao. ¹⁸ Tama te sogo gide bidibo bidi, te aga tudiba begelama, aga gudubo ugwa bedede me sigi pelamuo, olo wi pao. ¹⁹ Te haliga yai we dabe me te sogode te we dabego wai ame mobadi te augwali hobede mu dao. ²⁰ Dagego gedu haluasa po waiyao, te dage te kedau ebo sogo ma te Sabat sogode wi pidali weyu tama tia. ²¹ Te sogo da, te sẹgẹ genuai mu elaluaibao. Te e tọ gesi sogo elalubadi te megi e sogode te usu nagasu, te tiwai sẹgẹ te polobadu munu me pedalobeo. Tama nosali me te tiwai sẹgẹ munu me ma elalugobeo. Menio. ²² Tama Godigo te genuai sẹgẹ elalubo sogo togogi menigi da, teda te tigidali we bidi mu doligi dao. Tiali goli God aga te sa muani we bidi augwalide homu konealua. Tama tiyu, augwali tobade agai te sogo togwaibao” wali.

²³ “Te sogode, te bidi me deligo dagebolo e tobage po waibao, ‘Suao, te Godigo sa muani bidi Krais ede bidibao,’ ma ‘Ude bidibao’ obaso

* 24:15: Dan 9:27; 11:31; 12:11

da, teda dagego homu te poba me dau olamu dao. ²⁴ Magi baso meni, te bidi meba aselama, tibo po e tiwai waibao, 'Ena Krais, te sa muani bidi dao,' ma 'Ena te Godigo po pusubo profet bidi me deli dao,' te tobage po waibao. Tama augwaligo bidi noma sabo bomai se genuai eyu, tama haniani haniani se yaibao. Augwaligo te we bidi God aga sa muani bage tibo po olama, te dwai se ebo tomoba kegai hagede tebo dao. Tiali goli, te usu egobeo. ²⁵ Odiqo, te se pedelasiabadi eno dagebolo te po hasia bolo wai dao. ²⁶ Tama tibaso, augwaligo dagebolo te po waibao, 'Suao, aga u badu te bidi meni yai madi bidibao,' obaso da, te dage te badu me sugi pelamuo. Ma, augwaligo te po waibao, 'Suao, aga te be tomode geme dualalubao,' obaso da, te dagego te poba homu dau me olamu dao. ²⁷ Magi baso meni, te dagalude te be sele ula ebo sogo, te ula te sia ge pedalobo badu pedalama, tama te ula ebogo te sia ge dega saboba me pabo dao. Tama te Godigo Bidi Mu ma asobo sogo te tiwai naga pedelaibao, hania mu pedalaibao," te po wai.

²⁸ "Te isali hasa tigi elalubo madi, te pesageba te tigi mi tubo ba dabe augwali deliba sisinaga-saibao," Jisasgo te po wai.

Godigo Bidi Mu nosali asaibao
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ "Te sogo te genuai sege yali te silai madi, tama polo te sia ge hulua selama, tama te polua ula me egobeo, tama te ho dabe dagalude tulaluaibao. Tama te dagalude bomai nai te to

mali tiwai elama, geŋ page yaibao. * 30 Te tebo sogo te Godigo Bidi Mugo dāi te dagalude pedelaibao, tama te tōde we bidi hani tigidali augwali augwa nogo pagasa moni gela waibao. Tama augwaligo te Godigo Bidi Mu te dagalu pŋ daide ugwadu dualasa asobo sueibao, tama aga genuai bomo me genuai ula dali dulaibao. 31 Tama aga mobo bidi ensel dabe tagala palama, augwaligo te bu wabo nai biugel bomonama mu bu ola asaibao, tama augwaligo aga te sa muani we bidi dabe sisinaibao. Te augwali te tŋ bogo me si me si yali badu te we bidi sesa asiyu, tama te dagalu sesege badu mu usu nigi paibao, te we bidi sigi paibao,” Jisasgo te po wai.

Ni kayago te tŋ de dagalu si sisābo sogo bodolu muani kolesaga yai

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 “Dagego te ni kayade koneiāo. Te agai nologode te wē elaluyu, te gesi yabe pedalabo sogo, dagego koneaibao, te sogo te dwagi yai giliga nanobo si pedalainogo ebao, te po wabo dao. 33 Te tiwai naga, nosali dagego te eno megī pusali sē tigidali pedalobode subo si, teda dagego koneagameo, te tŋ dagalu si silabo sogo te pāba yagaselama, te e tūde elalubao po waibao. 34 Eno mu po dagebolo obao, te megī e sogode te tōde bidalubo we bidi augwali me isisābadi, tama te sē tigidali pedalaibao. 35 Te dagalu de tŋ si da, te silaibao, tiali goli eno po da, te munu me sia sogobeo,” Jisasgo te po wai.

* 24:29: Ais 13:10; 34:4; Ese 32:7; Jol 2:10, 31; 3:15; Ped 6:12, 13

Niwai bidi mego te asobo sogo te bodolu me konegobeo

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Tiali goli mena bidi mego te asabo sogo te bodolu munu me konebeo. Te dagalude bidibo mobo bidi ensel dabe augwaligo me konebeo. Ogwago me konebeo. Aga Aya deligo naga te bodolu konealubo dao. ³⁷ Te polobadu mu bidali bidi Noa aga t de bidali sogo augwaligo yali kolesaga, te kolesaga tiwai naga te Godigo Bidi Mu ma asobo sogode me augwaligo tama tiaibao.

* ³⁸ Te polobadu te genuai   asis badi, we bidi augwali te nai tuyu, te w  dabe tuyu, te we siyu ela bidalubadi yaide, tama Noa te moni geba tomoba pai dao. ³⁹ Augwaligo homu kone me is ma, te augwali tama naga bidiba homu yali, tama polo te genuai   asiyu, te we bidi tigidali dagalasa pela silali. Te yali tiwai naga te Godigo Bidi Mu ma asobo sogo tiaibao, augwaligo te asabo sogo bodolu konesi badi.tama tiaibao *

⁴⁰ Tama te bidi si gide s  ebadi, tama Godigo me deli naga siyu, tama gasa me da, tede bidibadi tagalaibao. ⁴¹ Tama te we sigo te keli gagawai nai plaua nigibadi, tama Godigo me deli naga saibao, tama me da, tede bidibadi tagalaibao.

⁴² Tama tibaso, dagego bugagia tonaluao. Duga Genuai Bidi ma asobo sogo, te dagego konegobeo.

⁴³ Dagego homugo te s de koneao, te be page bidigo hasia bolo te nisu sogo hulide te nai wi sabo bidi asobo te agai konegi sogo da, teda agai bugagia tonalugi baso, tama te nai wi sabo

* 24:37: Gag 6:5-8 * 24:39: Gag 7:6-24

bidigo agai be aluama, te tomoba soabo si te me gogolama me sula tagaligi menigi da. ⁴⁴ Tama tibaso, dage me sisi elaluao. Te Godigo Bidi Mu te me sogo dagego homugo konesiabo sogo te aga asaibao,” Jisasgo te po wai.

Wiegi yai şe bidi dali, dwai şe bidi dali side po digi po begelama wai

(Luk 12:42-46)

⁴⁵ “Mena şe bidigo wiegi yai homu elama, tama agai aga genuai bidide homu kea pai bidi dawe? Te bidi aga genuai bidigo aga sa munama, te gasa şe ebo bidi augwali tonalumainogo, tama augwalibolo aga te nai mabo sogo te nai momainogo yai. ⁴⁶ Tama aga genuai bidi gasaba pelama, tama nosali ma asobode, tama te şe bidigo polobadu agai wali po selama, te şe bugagia yai suali da, teda te şe bidi aga homu wiegi yai pemene yagameo. ⁴⁷ Eno mu po dagebolo obao, teda agai te şe bidi aga te tigidali agai nai tonalubo bidi munama bidaibao. ⁴⁸ Tiali goli, te şe bidi dwai bidi bidibaso da, teda aga homugo digi aga te homu elama, te eno genuai bidi te polo me asogobe da homu eyu, ⁴⁹ tama agai aga dali deli şe ebo bidi dabe augwali elibo şe gagaibao, tama agai te nai me te we me te bomai aı tubo bidi augwali dali te aı tubo şe gagaibao. ⁵⁰ Tama te şe bidi aga genuai bidi ma asabo sogo sisi isabadi, tama me sogo agai te bodolu konesiabo sogo te aga genuai bidi ma asaibao. ⁵¹ Tama ma aselama, te genuai bidigo te şe bidi mu dolama, tama agai aga te tibo po wabo bidi dabe dali te dwai buluba munama bidaibao.

Tede te augwali dwai gela weyu, tama augwa kele halua tuyu bidaibao,” Jisasgo te po wai.

25

Nogo si wegi manide po digi po begelama wai

¹ Jisasgo te po wai, “Te aga ma asobo sogo te Godigo we bidi tonalubo madi tomoba painogo ebo we bidi augwali te wegi mani nogo si tiwai dao. Te bidi me deli megı tama we sabo bidi, aga asaiba wali. Tama te gesi wegi mani augwaligo augwa lam sole selama, tama augwali te gege peyu, te tıdu tiaba pelama, tama aga odasa asainogo yai. ² Tama a naga wegi mani homu kolesaga meni yai, tama me a naga wegigo wiegi yai homu kolesaga elalui. ³ Te homu kolesaga meni yai wegi mani augwaligo lam sole sela asali, tiali goli augwaligo te ı manabo wel dali me sela asobeo. ⁴ Tiali goli te homu kolesaga elalubo wegi mani augwaligo te ı manobo wel te augwa botolde paanama tama augwaligo te dali sela asai. ⁵ Te bidi te we sabo bidi aga polo asobe, tama te wegi mani tigidali gedu see elama tama augwali godege piai.”

⁶ “Tama huli tomode mu i me deli ola asai, ‘Te we sabo bidi aga asobao. Dagego aga te tıdu tiaba pelama tama aga odasa asao.’

⁷ Tama olama, tama te wegi mani augwali tigidali hodaluama, tama augwa lam sole sisi elama dodolai. ⁸ Tama te homu kolesaga meni yai wegi manigo te wiegi yai homu kolesaga elalubo wegi dabebolo te po wai, ‘Dagego wel ı me badu dabolo mao. Dago sole lam ı sula sainogo ebuo.’

⁹ Tiali goli te kolesaga yai wegi manigo po wei augwalibolo ponoyu, te po wai, ‘Te e wel aigo te da me te dage dali usu egowe, egobewe, te dago konebeo. Te duga stua beba pelama, duga tedali abelegi pao,’ wali. ¹⁰ Tama augwali pelama, te wel aï abelegi pai digi, tama te we sabo bidi aga asali. Tama te sisi elama bidali wegi mani augwali te be tomoba aga dali te we sabo genuai nai tubo madi pali. Tama bede bidibo bage augwaligo te be tų bugagia paliai.”

¹¹ “Nosali te wel aï abelegi pali te gasa a naga wegi ogwa we augwali aselama, tama augwaligo bego bego weyu te po wai, ‘Genuai bidi, genuai bidi, nago da be tų dalao.’ ¹² Tiali goli agai po wei ponoyu, bomonama te po wai, ‘Eno mu po dagebolo obao, eno dage konebeo,’ wali.”

¹³ “Tama tibaso, dagego bugagia tonaluao. Dage me, te dagego te aga asobo sogo me te bodolu me konebe dao,” Jisasgo te po wai.

*Te po digi pode begelama te sę bidi dabego mone sali po wai
(Luk 19:11-27)*

¹⁴ Te Jisasgo te po me wali, “Te Godigo Bidi Mu aga ma asobo sogo e tiwai yaibao. Te genuai bidi me deli aga te digibulu bulu painogo ebo. Agai aga sę ebo bidi dabe i olama, asobo si, tama agai nai dabe augwali nogoba osogo muai, augwaligo bugagia tonalumainogo yai. ¹⁵ Agai te sę bidi deli deli augwaligo kolesaga me bomo homugo koneama, tama augwalibolo te mone dobawai. Me delibolo agai te bidi sese mone hauwa 5,000 kina mani, tama mebolo agai te bidi sese mone

hauwa te 2,000 kina mani, tama mebolo agai te bidi sese mone hauwa 1,000 kina mawai. Agai tama tilama, aga pai. ¹⁶ Aga pai madi, tama polo te 5,000 kina sali bidigo te monede bisnis se elama, tama gasa mone te 5,000 kina sali, te moneba ugwadu daganani mone te profit mone dao. ¹⁷ Tama te 2,000 kina sali bidigo, agai me te monede bisnis se elama, tama gasa mone 2,000 kina te moneba ugwadu daganama sai. ¹⁸ Tiali goli te bidigo te mone 1,000 kina sali bidi aga pelama, tama agai te to dedage dogolama, tama aga genuai bidigo mani mone te dedagede geme dualigi pai.”

¹⁹ “Bobobage sogo bidada pai madi, tama nosali te se bidi dabe augwa genuai bidi ma asai. Tama agai augwalibolo te mani mone po dodolainogo yai. ²⁰ Tama te 5,000 kina sali bidi asali, tama agai te moneba ugwadu te 5,000 kina daganama sesali, tama te po wai, ‘Genuai bidi, nago mone 5,000 kina eno nogoba osogo muai dao. Suao, eno bisnis se elama, gasa mone 5,000 kina ma sela muai dao,’ wali. ²¹ Aga genuai bidigo agabolo te po wai, ‘Nage wiegi yai se bidi dao, nago enade homu kea pai bidi dao, nago wiegi yai se mu yai. Nago dwasianu nai bugagia tonalualigo da, tama eno homugo nage te nai hauwa tonalubo bidi nigilaibao. Nago wiegi yai homu pemene ena dali yagasao,’ wai. ²² Tama bidigo te 2,000 kina sali bidi me aselama, tama agai te po wai, ‘Genuai bidi, nago te 2,000 kina enabolo mawai. Suao, eno bisnis se ma elama, te eno gasa mone 2,000 kina ma sela muai dao,’ wali. ²³ Aga genuai bidigo agabolo te po wali,

‘Nage wiegi yai se bidi dao, nago enade homu kea pai bidi dao, nago wiegi yai se mu yai. Nago dwasianu nai bugagia tonalualigo da, tama eno homugo nage te nai hauwa tonalubo bidi nigilaibao. Nago wiegi yai homu pemene ena dali yagasao,’ te po wai.”

²⁴ “Tama te 1,000 kina sali bidi, te bidi me aselama, tama te po wai, ‘Genuai bidi, eno koneani, nago te nai ge bulasiawai goli, nago te nai sabo dao. Tama gasa bidi mego to badu te nai wai telawai digi, tede nago te nai dabe sabo dao. Nage sesena pai bidi dao. ²⁵ Tama ena wi ebaso, nago enabolo te mani mone te 1,000 kina, te eno to dedageba geme dualai. Te naga mone e dao,’ te se bidigo te po wali,” Jisago te po wai.

²⁶ “Tiali goli aga genuai bidigo po agabolo wei ponoyu, te po wai, ‘Nage dwai se bidi dao. Nage se hagela ebo bidi. Ma, nago bugagia koneani eno te nai ge bulasiawai goli, te nai siyu, tama gasa bidigo tode telawai nai sabo te nago konebo dao. ²⁷ Tialima, nago magi baso eno mone te benkba muai meniwe? Nago te eno mone te benkba mugi sogo da, teda ena ma asobode te ena nai dali te gasa ugwadu daganani nai te profit mone dali sigi da. ²⁸ Tialima, dagego te mone 1,000 kina te bidi agade selama, te mone 10,000 kina munalubo bidibolo mao. ²⁹ Magi baso meni, te nai meba elalubo bidi augwali tigidali, te eno meba ma augwalibolo mawaibao, tama augwaligo nai umabo mu elaluaibao. Tiali goli, te dwasianu nai naga elalubo bidi, te agade eno te dwasianu nai me ma saibao. ³⁰ Tama e dwai olo bidi, dagego aga te be hulua si madi

buluba sela sayao. Tama tede augwali dwai gela weyu, tama augwa kele ma halua tueibao,' te genuai bidigo te po wali," Jisasgo te po wai.

Te Godigo Bidi Mugo tigidali bidi hani da-galaibao wali

³¹ Te po ma weyu, Jisasgo te po wai, "Nosali te Godigo Bidi Mu te tuni bidi ma asobode, tama tigidali ensel mobo bidi aga dali, te sogo aga te tuni bidigo wiegi yai sia saide dualagasaibao.

³² Tama tigidali t  de bidibo we bidi hani augwali aga gesabidiba sisinaibao. Tama agai augwali dobolama, tama hani si bugulama muaibao, tama te sipsip me meme tonalubo bidigo te sipsip hani tedaliba muyu, te meme hani tedaliba mubo gilama tiwai yaibao. ³³ Agai te sipsip dabe aga dolo nogo badu muyu, te meme dabe pobase nogo badu muyu ebo tiwai yaibao. ³⁴ Tama

te tuni bidigo aga dolo nogo badu bidibo bidi dabebolo po weyu, te po waibao, 'Dage da, te eno Ayago dage dali wiegi yai s   mu yai dao. Polobadu mu agai te t   nigali sogode agai we bidi tonalubo kolesaga sisi ilama, tama tede dage bidabo madi sisi ilali elalubo. Dage aselama, te bulu tomoba dage asi  o. ³⁵ Magi baso meni, polobadu ena nasi dali bidibadi, dagego ena nai mawai. Ena    nogone ebadi, tama dagego ena    mawai. Ena gasa bulu bidi asobaso, tama dagego duga beba ena odasa pai. ³⁶ Ena ugwa meni badi, tama dagego ugwa ena mani. Ena gasi ebadi dagego ena bugagia tonaluai. Ena kalabuside bidibadi, tama dagego ena suagasai dao,' te tuni bidi agai te po waibao. ³⁷ Te po

obaso, tama te doloba pai we bidi dabego po agabolo wei ponoyu, te po waibao, ‘Genuai Bidi, nisu sogo dago suali, nage nasi elalubadi, tama dago nage nai mawai dawē? Tama nisu sogo nage ʔi nogone ebadi, dago nage ʔi maniwe? ³⁸ Nisu sogo dago suali, nage gasa bulu bidi asama, tama dago beba odasa paliwe? Tama nisu sogo nage ugwa meni baso, tama dago ugwa nage mawai dawē? ³⁹ Tama mena sogo dago suali, nage gasi elalubaso, ma nage kalabuside bidibadi, tama dago nage suagasu tau saliwe?’ te doloba pai we bidi augwaligo te po hanalu waibao. ⁴⁰ Tama tuni bidigo po wei ponoyu, augwalibolo te po waibao, ‘Eno mu po dagebolo obao, te tigidali şe dagego te eno amanu e tiwai te nogi meni yai bidi dali yali wiegi yai şe, te şe dabe te dagego ena dali te yali dao.’ Tunı bidigo te po waibao.”

⁴¹ “Tama tuni bidi agai te pobase nogo badu bidibo we bidi augwalibolo e tobage po waibao, ‘Dage haga yabo bidi dabe dao. Dage enade geda selama, tama dage te munu me sula sisabo siaba pao, te sia te Ayago sisi ilali elalubo, te dwai şe yali tobolu bidi Satan aga wali bilibo mobo ensel bidi dabe augwali dali mumainogo yai. ⁴² Magi baso meni, polobadu ena nasi idubadi, dagego ena nai mabeo. Ena ʔi nogone idubadi, tama dagego ena ʔi mabeo. ⁴³ Ena gasa bulu bidi digi, tama dagego beba ena odasa pabeo. Ena ugwa meni badi, dagego ugwa ena me mabeo. Ena gasi elalubadi, ma ena kalabuside bidibadi, tama dagego ena suagaselama tau sabe,’ tunı bidigo te po waibao.”

44 “Tama augwaligo me agai po wei ponoyu, te po waibao, ‘Genuai Bidi, nisu sogo nage nasi ebadi dago suali, ma nage aï nogone ebadi, ma nage gasa bulu bidi, ma nage ugwa meni yai me, ma nage gasi elalubadi, ma nage kalabuside bidibadi, tama dago nage me tau sabewe?’ augwaligo te po waibao.”

45 “Tama agai augwaligo po wei ponoyu, te po waibao, ‘Eno mu po dagebolo obao, te dagego eno megì e wali tobage sè te e tiwai nogi meni yai bidi aga dagego tau me sabeo, te tobage sè dagego enabolo me te ebeo,’ te tuni bidigo te po waibao. 46 Tama te bidi hani augwali te dwai dene genuai sigi paibao, te sesemane sogo dene iduabo bulude bidaibao. Tiali goli te doloba pai we bidi dabe augwali da, te sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula selama bidaibao,” Jisasgo te po wai.

26

Te tobolu bidi dabe augwaligo Jisas elabo po minama dāy wai

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Te Jisasgo te po wali tigidali silama, tama te sogo agai aga wali pabo bidi dabebolo te po wali, ² “Dagego koneani, si sogo naga bidilama, tama te bo disawai nai tubo si nogi Pasova te pedelaibao. Tama augwaligo te Godigo Bidi Mu te boi bidi dabego nogoba munama, tama augwaligo aga te ni pedaide walaibao,” wali. *

* 26:2: Sai 12:1-27

³ Tama te sogo tama te genuai pris bidi dabe me, te Juda tobolu bidi dabe badi, augwali te pris tobolu bidigo wiegi yai genuai beba sisinani, te aga nogi Kaiafas dao. ⁴ Tama augwaligo Jisas geme daṣu olama, tama aga ela muabo po miai dao. ⁵ Tiali goli augwaligo e tiwai po wai, “Dago te sẹ te toma tuyu olo bidibo wiegi yai side me egobeo. Tiyu te we bidi augwaligo wabi hwibo sẹ hodolabuo,” te po wai.

Wego te denami ebo nai wel te Jisas toboluba gelali

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶ Te moni hanu Jerusalem paḍe te dwasianu hanu nogi Betani elalubao, tama tede te bidi me deli nogi Saimon bidai. Polobadu te oiyabe gasi yai bidi bidama, tama te gasi silai dao. Tama Jisas aga te bidi Saimongo bedede bididubadi, ⁷ tama we me deli aga pageba asali, tama gasagi yai denami ebo wel wiegi yai mu te wego te botol masigi elalubo sela asai. Te wel abelabo mone te genuai mu da. Tama agai te denami ebo wel te Jisas toboluba gelali, te aga nai tubo saide dulalubo sogo tia i dao. ⁸ Tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo te tebo sulama, tama augwaligo homu dwai yai. Augwaligo te po wai, “Magi eyu te wiegi yai denami ebo wel olo dali hagawaliwe?” ⁹ Tama te wiegi yai denami ebo nai wel te bidigo abelemainogo magi sogo da, tama dago genuai mone te naide selama, te magi nai meni yai bidi dabe augwalibolo magi dao.” Augwaligo te po wai.

¹⁰ Te Jisasgo augwaligo te po wabo koneama, tama agai augwalibolo te po wai, “Magi baso dagego sege te e webolo mobawe? Agai wiegi yai kolesaga mu enabolo yalio. ¹¹ Tama te magi nai meni yai bidi dabe dage dali sesemane sogo bidaibao. Tiali goli ena da, te ena dage dali sesemane sogo me bidigobeo. ¹² Te e wego te wiegi yai denami ebo wel ena tigiba gelali, te agai ena te gu pagede muabo se te megie e sisi ilali dao. ¹³ Eno mu po dagebolo obao, te tigidali to habu badu te augwaligo Godigo dwagi yai gesi po pusigi pobaso da, tama tede augwaligo te megie e wego enade yali se po me augwaligo pusaibao. Tama agai yali se kegeda pidali weyu, augwaligo teba homu munama koneaibao,” Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas te tobolu bidi dabego nogoba maiabo po dau wai

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Te Jisas wali bilibo bage te nogo si olama sagago si bidi te me deli, aga nogi Judas aga bulu nogi Keriot dao. Tama te wego te wel Jisasgo toboluba gelali sogo te bidi aga te pris tobolu bidi dabe pageba pelama, tama augwalibolo te po wai, ¹⁵ “Dagego magi nai enabolo mobaso, tama eno dage nogoba te Jisas mawaibawe?” wali. Tialima augwaligo te mone ge 30 agabolo mawai. Te masigi dabe te wiegi yai kapa nogi silva tego nigai masigi dao. ¹⁶ Tama te sogo agai Jisas te boi bidi dabe augwali nogoba mawainogo te deli sogo me sogo gegebo se gagalama yai.

Jisas aga wali bilibo bidi dabe dali Pasova nai tuali po

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

¹⁷ Te polali side te bo disawai nai bret tubo sogo olo bidibo side, Jisas aga wali pabo bage augwali aga pageba aselama, tama augwaligo te po wai, “Nago homugo dago nago Pasova tuabo nai menade sisi ilagawe?”

¹⁸ Tama agai te po wai, “Dage te moni hanu tomoba pelama, tama dage te bidi me deli bidibo digi pelama, agabolo te po wao, ‘Te po ola mabo bidi agai te po walio, “Eno bodolu mani sogo te paba yagasalio. Nago bede te eno nai Pasova te ena wali pabo bidi dabe dali tuaiba,” te po walio.’ Te be page bidibolo te po wao,” Jisasgo te po wai.

¹⁹ Tialima, aga wali pabo bidi dabego te Jisasgo augwalibolo wali po selama, te tiwai yali, tama augwaligo te Pasova tubo nai sisi ilali.

²⁰ Tama be pio ebode aga te aga wali pabo bidi te 12 bidi dabe dali te nai tubo tebol sai pade dualama bidai. ²¹ Augwali nai tuyu bidibadi, tama agai te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, dage tomode me deligo ena te boi bidi dabego nogoba mawaibao,” wali.

²² Tama augwali te pode homu sege mu ebaso, tama deli deli bidibo bage augwaligo agabolo hanaluyu, te po wai, “Genuai Bidi, ma ena dawee?”

²³ Tiali goli agai po wei ponoyu, te po wai, “Te ena dali tubo nai sainu e pouba aiya nogo mubo bidi, agai ena te boi bidi dabego nogoba mawaibao. ²⁴ Te Godigo Bidi Mu aga pabo tu

po augwaligo te bukude polobadu aşani, tama te tıdu aga peyu, tama isaibao. Tiali goli te Godigo Bidi Mu te boi bidi nogoba muabo bidi da, hobede mu ebao. Te aga idago te bidi aga me ame negi menigi sogo da, te usugi da,” Jisasgo te po wai.

²⁵ Judas aga te boi bidi nogoba mani bidi, agai po wei ponoyu, te po wai, “Po ola mabo bidi, ma ena dawe?” Jisasgo agabolo te po wai, “Awe, nago te tiwai po obao.” Jisasgo te po wai.

Jisasgo bret me wain i aga wali bilibo bidi dabebolo mani

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)

²⁶ Augwali nai tudubadi, tama Jisasgo te bret selama, tama Godibolo nage usu da po olama, tama nogogo pebedelama, tama aga wali bilibo bidi dabebolo mani. Tama agai te po wai, “Dagego selama tuao. Te eno tigi dao.”

²⁷ Tama agai te wain i munalubo kap me deli selama, tama Godibolo nage usu da po olama, tama augwalibolo mani, tama te po wai, “Dage tigidaligo te i naga tuao. ²⁸ Magi baso meni, te eno kaneme dao. Augwaligo ena ela muyu, tama eno kaneme gelebogo te Godigo te we bidi ma dobola sabo gesi po te bommo menama mu du walaibao. Eno te kaneme gelebogo te hauwa we bidigo dwai şe ebo te tagaliyu dagala şawaibao.

* ²⁹ Eno dagebolo obao, eno te wain i munu me ma tugobeo, te sogo eno te gesi wain i dage dali te eno Ayago we bidi tonalubo madi tomode bidibo sogoba usu nagasaibao,” Jisasgo te po wai.

* **26:28:** Sai 24:8; Jer 31:31-34

³⁰ Jisasgo te po silibo si, tama augwaligo Godigo nogi ugwaba sabo tşabi po ola silama, tama augwali te bedu buluba solama, tama augwali te Oliv bulu duba pai.

*Jisasgo te Pitago aga tudiba muaibao po wali
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)*

³¹ Te augwali te Oliv bulu duba sabolama, tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Megi e sogo hulide dage da, te dage tigidali te enaba duga homu tigidali mubo şę tagalama tuloluaibao. Magi baso meni. Te Godigo polobadu wali po augwaligo te bukude aşani, te po tama wai, ‘Eno te sipsip tonalubo bidi elibaso, tama te sipsip hani dabe augwali tedali tedela wi paibao.’ Te aşani po elalubao. * ³² Tiali goli ena isşama tama ma hodaluama, tama ena dage asabo madi polasa te Galili tşba paibao,” Jisasgo te po wai.

³³ Pitago po wei ponoyu, bomonama agabolo te po wai, “E bage augwali tigidaligo te nageba augwa homu mubo kolesaga tagalama tolalueibao nago te tama po wabo digi, te ena da, ena tama me tegobeo,” Pitago te po wai dao.

³⁴ Jisasgo agabolo te po wali, “Eno mu po nagebolo obe dao, e sogo megı hulide, te ba kakaruk po wasiřbadi tama sela sogo nago po weyu, nago ena konebeo te po waibao.”

³⁵ Pitago agabolo te po wai, “Bidi dabe augwaligo ena me nage dali ela muyu da, teda te usu dao. Tiali goli, eno nage konebeo po munu me wagobeo. Mu menio,” Pitago te po wai. Tama

* **26:31:** Sek 13:7

tigidali aga wali pabo bidi dabego te tiwai po naga wai.

*Jisasgo gedu haluasa po te Getsemani gide wali
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)*

³⁶ Tialima, Jisas augwali dali gasa badu te augwaligo nogi yali te Getsemani teba pai. Tama aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, “Dage ede dualama bidaluao, tama ena u badu pelama, gedu haluasa po wagi pobao,” te po wai. ³⁷ Tama agai Pita dali te Sebedigo ogwa si selama, augwali hodobo pai. Tama megı da, aga homu seęe elama, tama aga homu dene dwai mu yalio.

³⁸ Agai augwalibolo te po wali, “Eno homu seęe mu ebaso, pade ena isainogo ebao. Dage ede bidiyu, tama ena dali tonaluyu, godege pigimio.”

³⁹ Tama aga dwasianu gana obaba pelama, tama aga pabo gesabidiba degasa dulama, tama gedu haluasa po weyu, bomonama te po wai, “Eno Aya, te usu da wida, teda nago enade te elalubo kap dagala şayao. Tiali goli nago eno homu kolesaga wali me pelamuo. Menio. Nago naga homu kolesaga naga wali pao,” wali.

⁴⁰ Tama aga wali pabo bidi dabe bidiboba aga pelama, tama suali, augwali godege pila muai. Tama agai augwali hodolama, tama Pitabolo agai te po wai, “Magi yaliwe, dagego ena dali te dwasianu sogo tonalugobewe? ⁴¹ Dagego tonaluyu, gedu haluasa po wao. Tiyu dage usu sabo dwai kolesagago te dage aiyaba elalugobeo. Mu tama, dagego homugo te wiegi yai se naga yaibao. Tiali goli, te dagego bomu usu egobeo,” wali.

⁴² Aga si sogo ma pelama, gedu haluasa po te aga dene sabode te tiwai po wai, “Eno Ayao, tama te kapgo ena ela soabo usu me egobe da homu elama, tama eno te kap selama, te    tumai da wida, teda nago naga homu kolesaga wali naga pao.,” te po wai. ⁴³ Tama aga ma aselama suali, augwali pila mubo suai. Augwali gedu se   yalio. ⁴⁴ Tama agai augwali ma tagalama, tama aga pelama, gedu haluasa po sela sogo wagi pai. Te gedu haluasa po aga hasia wali tiwai, te naga agai ma walio. ⁴⁵ Nosali aga wali pabo bidi dabe pageba aselama, augwalibolo te po wai, “Dage me pila mudu toma tudubawe? E dao odi  o, te sogo meg   pedalalio, te augwaligo Godigo Bidi Mu te dwai se   sai bidi dabego nogoba mawain-ogo ebao. ⁴⁶ Dage hodalua  o, tama da augwali ti  ba pinao. Sua  o, ena augwaligo nogoba maiabo bidi aga te p  ba meg   yagasobao,” Jisasgo te po wai.

*Judasgo Jisas te boi bidi dabego nogoba mawai
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)*

⁴⁷ Te Jisasgo po udubadi yaide, tama Judas, te aga wali pabo bidi te 12 wali bidi me deli, aga asali. Tama genuai bidi hani aga dali asali, tama augwaligo te bobobage hw   ge me w  bi me nogode tulama asai. Te genuai pris tobolu bidi dabe dali, te Juda dabe tobolu bidi hani dabego augwali tagala palobaso asalio. ⁴⁸ Tama aga te augwali nogoba maiabo bidigo, agai e tiwai po me deli augwalibolo usu selama mani, “Te eno bidi me deli aga dali ena kisa sigi paibao. Te bidi aga Jisas dao. Dagego aga naga d  u olama,

pageabi yao.” Te po wai. ⁴⁹ Tama aga polo Jisas pageba dolo aselama, tama te po wali, “Hulide dao, po ola mabo bidio.” Tama agai aga dali gesabi sebedi usu sagasai.

⁵⁰ Jisasgo agabolo te po wai, “Abagio, te nago aselama yainogo yali se, te se nago polo tama yao,” wali. Megi da augwali aselama, nogo Jisasba munama, tama aga pageabi elama daı wai. ⁵¹ Tialima, Jisas dali bidali bidi me deligo agai aga bobobage hwa ge kega sai. Tama agai te hwa go te pris tobolu bidigo se bidigo olo togwa şanama, tıba tulaluai. ⁵² Tiali goli Jisasgo agabolo te po wai, “Te nago hwa ge aga muani madi ma bulao. Tigidali bidi te bobobage hwa gego hwiıbo kolesaga ebo bidi dabe, augwali te gasa bidi dabego moni hwa gego ela muaibao. ⁵³ Nago eno bomo konebeo. Eno ena Ayabolo hanaluyu da, teda agai te ensel mobo bidi hani umabo mu tagala palama, tama augwali dulama, ena tau sagasaibao. ⁵⁴ Tiali goli, eno te tiwai ebaso da, teda te megı enade pedelabo se pedalogobeo. Polobadu Godigo po aşani bukude te enade megı pedelabo se po aşai dao. Pedalomainao,” wali.

⁵⁵ Tama te sogo naga Jisasgo te aga sagasai bidi hanibolo te po wai, “Dagego ena sagasiyu, tama dagego te bobobage hwa ge me wıbi dabe tolasa asali, te dage te nai wi sabo bidi sainogo asobo tiwai yali. Magı baso te tiwai yaliwe? Tigidali sogo ena te Moni Lotu Be tempel tomode bidiyu, tama eno po te we bidi augwalibolo ola madu geai goli, te dagego te sogo tama dagego ena me nogo daı me wabeo. ⁵⁶ Tiali goli te se

tigidali enade megi pedalobo te polobadu Godigo po pusali bidi profet dabego bukude aşani po usu nainogo ebao,” Jisasgo te po wai. Tama aga wali pali bidi dabe augwaligo Jisas taga peyu, tama augwali wi pela silai.

Augwaligo Jisas po tų ela mani
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Te bomai po page koneai bidi dabe dali, te Juda dabe tobolu bidi dabe dali, augwali te bidi Kaiafasgo beba sisinama bidaluai. Te Kaiafas aga te pris bage tuni bidi mu dao. Tama te Jisas nogo tulama dą wali bidi dabe augwaligo aga te Kaiafasgo beba odasa palio. ⁵⁸ Tama Pita Jisas aga wali pai, tiali goli aga digibulu gana dwasianu bidai. Aga te tuni bidi Kaiafasgo obo tomoba pelama, tama te enesigi bidi dabe dali te be mesalode dulaluai. Agai te magi sę Jisasde pedalobo te agai sula sainogo yali. ⁵⁹ Te pris tobolu bidi dabe dali, te tigidali kaunsil dabe dali, augwaligo te Jisasde tibo po omainogo yabo bidi dabe gegebo sę yali, tama augwaligo aga ela muabo po dą wabo tų gegemainogo yalio.

⁶⁰ Tama bidi hauwa pedelama, tama tibo po dabe agaba walio. Tiali goli augwaligo aga elabo te dwai sę yali te po gegali te usu me ebeo. Tiali goli nosali bidi me si aselama sabolali. ⁶¹ Tama te bidi sigo te po walio, “Te bidigo te po wai dao, ‘Eno te Godigo Moni Lotu Be tempel aluama degebode, tama sela sogo eno ma sę ebo usu yaibao,’ agai te po wai dao,” augwali sigo te po wai. ⁶² Tama te pris tuni bidi doligulama

Jisasbolo te po wai, “Nago te po me deli wei ponosiama ebawe? Magi yaide augwaligo te po dabe nagebolo togolobawe?” wali. ⁶³ Tiali goli Jisargo po me wabeo. Tama te pris tuni bidigo agabolo te po wai, “Te nago dabolo mu po naga omainogo eno nagebolo te bidibo ula elalubo Godigo nogide te po hanalu obao, nage te Godigo sa muani bidi Krai, te Godigo Ogwa dawo, ma meniwe?”

⁶⁴ Jisargo agabolo te po wali, “Awe, nago po wali ena te tiwai dao. Tiali goli eno dagebolo obao, nosali dagego te Godigo Bidi Mu te Tigidali Bomo Elalubo Godigo dolo nogo badude dualalubo sueibao. Tama aga te ugwađu daide elalubo pöde bidama asobo, te me dagego sueibao,” wali. *

⁶⁵ Jisargo te tiwai po wali, tama te pris tuni bidigo te po odama, tama dwai homu mu eyu, tama aga gudali bobage ugwa pisilama, te po wali, “Agai Godibolo posobo po walio. Tama te bidi meba bolo agai e bidide po pusumainogo i wabo tagalao. Agai Godibolo posobo po walio. Megi tama te po wali dagego odali dao. ⁶⁶ Dagego magi homu ebowe?” Tama augwaligo po wei ponoyu te po wali, “Agai dwai şe yalio, tama aga isimainao,” wali.

⁶⁷ Tama megı da augwaligo pesa Jisas gesabiba şawani, tama augwaligo nogo sugunama aga elali, tama mebago nogo kalago aga elama, *

⁶⁸ tama augwaligo te po wai, “Nage Krai, te Godigo sa muani bidi, nage te Godigo po pusubo

* 26:64: Dan 7:13 * 26:67: Ais 50:6

bidi profet da wida, megı wao. Dego nage elaliwe, te nogi nogi ya,” augwaligo te Jisas dali wai.

Pitago te po wali, “Eno Jisas me konebeo”

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Te augwaligo te şe Jisas dali ebadi, tama Pita te be mesalode dulaluai. Tama tede şe ebo we me deli aga paba aselama, tama te po wai, “Nage me te Galili tq bulu bidi Jisas dali bidai dao,” wali.

⁷⁰ Tiali goli Pitago po weyu, menio po te tigidali bidigo gedude bomonama, te po wai, “Eno nago te wabo po page konebeo.” ⁷¹ Tama aga solama, te be bagulali obo mabo pade bidai. Tama gasa şe we mego aga sulama, tama te pade bidalubo we bidi augwalibolo te po wai, “Te e bidi da, te Nasaret bulu bidi Jisas dali bidali bidi dao.” Te po wai.

⁷² Tama Pitago po geme ma dualiyu, bomonama te po wai, “Mu tamao, eno te bidi me konebeo.” ⁷³ Nosali gana dwasianu, tama te dolaluali bidi meba augwali aselama, Pitabolo te po wali, “Mu tama, nage augwali hani bidi dao. Naga pogo nage haninani dao, nago po te Galili bidigo po wabo tiwai wabo dao,” wali.

⁷⁴ Tialima megı da Pitago po homo mu elama weyu, agai tibo po obaso da, teda Godigo aga ela mumainogo eyu te po wai, “Mu tamao, eno te bidi munu me konebeo. Mu menio.” Agai te po ola silai madi, tama polo te ba kakaruk po walio. ⁷⁵ Tama megı da Pitago Jisasgo aga dali wali po homugo ma koneanio, “Te ba kakaruk

po wasiaḅadi, tama nago po sela sogo olama, te nago ena konebeo waibao.” Tama Pita aga te bedu buluba solama, gela geninama mu wai dao.

27

*Augwaligo Jisas te Pailat bidibo madi odasa pai
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)*

¹ Te be posa pabode, tama te tigidali Godibolo nai ula mabo pris genuai bidi dabe badi, te Juda hani tobolu bidi dabe dali, augwaligo po minama, Jisas elabo po olama, tama deli homu elama te po ḁaḁ wai. ² Augwaligo aga te aligabo bonogo keḅnama, tama augwaligo aga selama, te polalubo genuai gavman bidi Pontius Pailat bidibolo magi pai.

*Judas isalio
(Tpi 1:18-19)*

³ Megi da Judas, te Jisas boi bidi dabego nogoba mani bidi, agai Jisas augwaligo po tu ebode aiyaba elaluama tama aga ela muabo homu ebo suai. Tama aga ge neyu, tama homu hasegeleyu yai, tama te sali mone ge bidi sese olama nogo si silva mone te pris genuai bidi dabe dali te Juda dabe tobolu bidi dabe augwalibolo te mone sela pelama, ma magi palio. ⁴ Tama agai augwalibolo te po wai, “Eno dwai se elama, sege salio. Eno te magi dwai se me isaḁwai bidi te boi bidi dabego nogoba manigo, tama aga isaibao,” wali. Tiali goli augwaligo te po wai, “Te dago se menio. Te naga se tali dao.” ⁵ Tama Judasgo te silva mone ge dabe te Moni Lotu Be tempel tomode şanama,

tama aga pelama, aga digi te ba bonoba waligi pelama isai.

⁶ Te genuai pris bidi dabe augwaligo te Judasgo şawani mone ge selama, tama augwaligo augwa hasi te po wai, “Te e monede da, te bidi elai mone dao. Tama tibaso, dago te mone ge te Moni Lotu Be tempel mone dali muyu da, teda dago te bomai po bolaibao. Te dali me mugobeo,” wali.

⁷ Tama tibaso, augwaligo po me dedeli minama dąu wali, tama nosali augwaligo te monego te bidi dabego te sene nigabo mama tų sabo madi te tų abelali. Augwaligo te homu yali, te digibulu bulu bidi dabe ede isiyu da, teda te tų augwali muabo gų page nigilama elalumainogo homu yali. ⁸ Tama augwaligo te tų te bidi elai monego abelebaso, te we bidi augwaligo te tų nogi poali, te Kaneme Tų nogi wai. Tama megı tama me, te nogi me elalubo dao. ⁹ Tama augwaligo te tų tama abeleyu, tama po me deli polobadu Godigo aga po pusali bidi profet Jeremaıago pedauwalide wali po te megı mu usu nanio. Agai te po polobadu wai,

“Te Israel dabe meba augwaligo te bidi me deli

abelabo mone ge noma dodolama tama te silva

mone ge bidi sese olama nogo si te tama po dąu

wali. ¹⁰ Tama augwaligo te mone ge selama, tama augwaligo te sene nigabo mama tų sabo tų

abelali, te Genuai Bidigo enabolo wali po

tiwai dao.”*

“Nage te Juda dabego tuni bidi dawewe?”

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

¹¹ Te bidi Jisas te gavman polalubo bidi gedude te be tomode dodolai. Tama genuai polalubo gavman bidigo agabolo hanalu wali, “Nage Juda dabego tuni bidi dawewe?” Tama Jisasgo te po wali, “Naga digi naga te po obao.” ¹² Tama te genuai pris bidi dabe badi, te Juda bage tobolu bidi dabe dali, augwaligo aga po tu ilibo se yali. Tiali goli agai po me deli wei me ponebeo. ¹³ Tama te gavman genuai bidi Pailatgo agabolo te po wali, “Ma, nago te tigidali po augwaligo nage po tu ilibo po te nago odobewe?” ¹⁴ Tiali goli Jisasgo po me deli te gavman bidi Pailatbolo wei me ponebeo. Tama tibaso, te polalubo gavman bidi aga homu hauwa eyu noma sali.

Pontius Pailatgo Jisas ni pedaide elabo po wai

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

¹⁵ Te tigidali kibu bedewe te Pasova side bodolu munama olo bidali sogo, te polalubo gavman bidigo te kalabus bidi me deli olo tagala palobo dao. Te we bidi augwa digi te bidi me deli tagala palomainogo aga nogi obaso, teda te tuni bidi Pailatgo augwaligo homu wali peyu, te bidi me deli te augwaliba tagala palobo dao. ¹⁶ Tama te sogo agai dwai se yai dwai bidi mu me deli te kalabuside bidai, te aga nogi Jisas Barabas dao. ¹⁷⁻¹⁸ Tama megidi da Pailat aga te be tagalama, buluba pelama, tama we bidi

* **27:10:** Jer 19:1-13; Sek 11:12-13

augwali sisinagasali. Agai koneani, te tobolu bidi dabe augwaligo Jisas dali naga dwai homu elama, tama augwaligo Jisas aga gesabidide po tų ilainogo eyu, odasa asai dao. Tama tibaso, Pailat agai te we bidibolo te po wai, “Dagego homugo eno de dageba tagala palagawe? Ma, eno te Jisas Barabas, ma eno te Jisas, augwaligo te Krais nogi ebo bidi te dageba tagala palagawe?” ¹⁹ Tama me, te bidi Pailat aga te po tų odobo bidi jas dugabo siade aga dualalubadi, tama aga wego po agabolo toliyu te po wai, “Nago magi şe me deli te doloba pai bidi dali me elamuo. Te eno hulide nade aga sulama, tama eno genuai homu elalubao.” Te po wai.

²⁰ Te genuai pris bidi dabe badi, te Juda dabe tobolu bidi hani dali, augwaligo te we bidi homu hodolama, augwaligo te Pailatbolo i weyu, te bidi Barabas tagalama, te Jisas ela muao, te po omainogo yai. ²¹ Tama te genuai gavman bidigo po augwalibolo ma naga wali, “Dagego homugo eno te e bidi sigo te mena bidi dageba tagala palomainogo homu ebawe?” Augwaligo te po wai, “Barabas.” ²² Pailat agai augwalibolo te po wai, “Eno tama tiyu da, teda e bidi da Jisas, augwaligo Krais nogi ebo bidi, agabolo eno magi şe yagawe?” Tama augwali tigidaligo te po wai, “Aga ni pedaide elao.” ²³ Tama Pailatgo te po wali, “Magi basowe? Agai magi dwai şe yaliwe?” Tiali goli augwaligo bomonama ma i wali, “Ni pedaide aga elao,” wali.

²⁴ Tama megı da Pailatgo koneani, agai po usu ebeo. Menio. Tama wabi genuai hwıainogo yai. Tama agai augwali ola momainogo agai wę te

poude meba selama, tama aga nogo te we bidigo gedude wẹ telawai. Tama nogo wẹ teladubadi agai te po wai, “Te e bidi elibo da, te eno sẹgẹ menio. Te duga sẹ naga dao.” ²⁵ Tama tigidali we bidi augwaligo po wei ponoyu, te po wai, “Te aga elebo sẹgẹ te daba me te dena wai dabeba asomainao,” wali. ²⁶ Tama te sogo Pailatgo te bidi Barabas augwaliba olo tagala palali. Tama agai po olama, tama gasa bidigo Jisas te dwai bigo elidu gelama, tama te ami bidi dabe nogoba mani, te augwaligo aga te ni pedaide elimainogo yalio.

Ami bidi dabe augwaligo Jisasbolo posobo po wai

(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

²⁷ Tama megi da, te ami bidi dabego Jisas te gavman tuni bidigo be tomoba odasa pali, tama augwali tigidali aga pageba sisinagasai. ²⁸ Tama augwaligo agai gudali ugwa pedela munama, tama augwaligo bobobage mama ugwa me deli aga tigiba muanio, te genuai polalubo bidigo ugwa tiwai dao. ²⁹ Tama augwaligo sesani yai bonogo madi me deli nigilama, tama augwaligo Jisas toboluba muai. Tama elama, tama augwaligo te awi dili me deli agai dolo nogode muai. Tama augwaligo agaba kidu sugunama, tama augwaligo posobo po agabolo e tiwai wai, “Siade dao, Juda dabego tuni bidi dao.” ³⁰ Tama olama, tama augwaligo agabolo pesa sayani, tama augwaligo te awi dili ma dobola selama, aga toboluba elidu geai. ³¹ Augwaligo te dwai posobo po dabe agabolo ola silibo si, megi da

agai te gudali mama ugwa te augwaligo peda sali, tama augwaligo aga ugwa ma tigiba muai. Tama augwaligo aga te ni pedaide elainogo sela palio.

*Augwaligo Jisas ni pedaide daganama enani
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)*

³² Augwali te moni hanu buluba pobadi, tama augwaligo te Sairini bulu bidi me deli suali, aga nogi Saimon. Tama augwaligo bomonama agai te Jisasgo tolali ni pedai tolao wali, tama agai tolali. ³³ Augwali pelama, dwasianu bulu du me deliba sabolali, aga nogi Golgota. Te bulu nogi page e tiwai dao, tobolu dili tiwai bulu du da wai. ³⁴ Tama augwaligo te wain   meba te ha ebo dwai marasin dali gelama, Jisasgo tumainu manio. Tama agai tula suali, tiali goli agai tubeo.

³⁵ Augwaligo Jisas aga te ni pedaide elama daganai madi, tama agai gudali ugwa dabe augwa dobola sainogo augwa hasi satu gagali bolo yalio. * ³⁶ Tama elama, tama augwali te bulude dualama, tama augwaligo aga tonaluyu bidalio. ³⁷ Te aga tobolude ugwadu augwaligo aga te po t  ilali po aşai. Augwaligo e tiwai po aşanio: ‘Te e bidi Jisas, te Juda dabego tuni bidi dao.’ ³⁸ Te Jisas p de augwaligo te nai wi sai bidi me si te ni pedaide walali, me deli te dolo nogo badu waliyu, me te pobase nogo badu waliyu yalio.

³⁹ Tama te we bidi augwali iba soyu, oba soyu eyu, augwaligo dwai posobo po agabolo walio. Tama augwaligo augwa tobolu bebegeliyu, *

* 27:35: Tib 22:18 * 27:39: Tib 22:18

⁴⁰ tama te po wai, “Nago te Moni Lotu Be tempel aluama, tama sela sogo naga ma şe yaiba po wali bidi, megi da, te naga digi naga tau sao. Tama nage te Godigo Ogwa da wida, teda nage te ni pedaide daganalubo tagalama, tama nage te ṭba aiya dulao,” augwaligo te tiwai posobo po wai.

⁴¹ Te genuai pris bidi dabego me, te bomo yai po page ola mabo bidi dabe dali, te Juda dabe tobolu bidi dabe badi, augwaligo me dwai posobo po weyu, bomonama te po augwa hasi wai, ⁴² “Agai gasa bidi dabe augwali naga tau sali, tiali goli aga digi aga tau sainogo ebo usu egobeo. Ma, aga da te da Israel bagego tuni bidi da wida, teda aga te nide daganani tagalama, aiyaba dulubaso, teda dago bomo yai homu agaba munama ḍu waibao. ⁴³ Agai homu Godiba tinama te po wali, ‘Ena Godigo Ogwa dao’ wai. Tialima, Godigo aga godolo eba wida, agai aga megi tau somainao.” Augwaligo te po wai. ⁴⁴ Te nai wi sai bidi me si augwaligo te Jisas walali ni pedaide p̄de ela daganai, te bidi sigo me te tiwai dwai posobo po naga agabolo walio.

Jisas isalio

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵ Tama te sia ge tomode mu, te tigidali ṭ badu te be hulia sabo tiwai elama, te be hulia si mu elama, tama telalubadi te be pio yabo magaba usu nanio. ⁴⁶ Tama be pio ebo p̄de Jisasgo i bomonama weyu, te po wai, “Eli, eli, lama sabaktaniwe?” Te po page e tiwai dao: “Eno God, eno God, magi baso nago ena tagaluwe?”

⁴⁷ Tialima meba te pade dolaluali bidi, augwaligo te wabo po odama, tama augwaligo te po wai, “Te bidi agai te polobadu bidali bidi Elaija te i obao,” te po wai. ⁴⁸ Tama polo te bidi dabe augwali me deli udada pelama, te tamu aɖe elalubo wawi yai nai me deli sigi pali, tama te nai te wain aɖ dali taluama, tama te nai awi dili donode kenama, tama te nai Jisasgo tumainogo manio. ⁴⁹ Tiali goli gasa bidi dabe meba augwaligo te po wai, “Meo, dago bolo sueibao. Ma, te bidi Elaija aselama, aga tau sagasobowe, ma menigowe?” te po wai.

⁵⁰ Te Jisasgo i bomonama ma olama, tama aga noma bidi mobo tagala palalio, te aga mu isalio.

⁵¹ Tama te sogo naga te Moni Lotu Be tempel tomode walaluali genuai bobage daɣ ilali nami ugwa te ugwadu gagalasa aiyaba mu pedasa dulama, tama pedai si pedalali. Tama tɔ mali ebadi, tama genuai masigi dabe me pebeda palio.

* ⁵² Tama gɔ page palialuali tɔ dala pelama, tama Godigo we bidi hauwa, polobadu augwali isali, megi augwali tigi elalubadi tama ma hodalualio.

⁵³ Augwaligo te gɔ page tagalali, tama nosali Jisas ma hodaloi madi, augwali te Godibolo hoga sali moni hanu tomoba palio. Tama bidi hauwago te sogo augwali suai dao.

⁵⁴ Tama te enesigi bidi dabego tobolu bidi aga ami bidi dabe aga dali te Jisas tonaluali bage, augwaligo te tɔ mali ebo me te sɛ dabe pedalobo sulama, tama augwali moni wi mu

* **27:51:** Sai 26:31-33

yaliu. Augwaligo te po wai, “Mu tamao, te bidi aga te Godigo Ogwa mu dao,” te po wai.

⁵⁵ Tama we hauwa bidali, augwali te Galili tōdu Jisas tau sainogo aga wali asai. Te we dabe augwali te dwasianu digibulu gana dolalu tononaluai. ⁵⁶ Te we me deli augwali dali tomode bidali we te Maria aga bulu Makdaladu asai. Tama we me te aga Maria, te bidi si Jemsde Josep sigo ida. Tama we me deli te bidi Sebedigo we, te aga ogwa sigo ida dao.

Augwaligo Jisasgo tigi te masigi ola be dedageba muai

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷ Te pio te Arimatea bulu bidi me deli te masigi hauwa elalubo bidi, aga nogi Josep, aga asai. Aga me te Jisas wali pali bidi dao. ⁵⁸ Tama aga te gavman polalubo bidi Pailat pageba sabolama, te Jisasgo tigi sabo po hanalu wai. Tama te Pailatgo te ami bidi dabebolo olama, tama augwaligo te tigi Josepbolo sela mawai. ⁵⁹ Tama Josepgo te Jisas tigi selama, tama aga te meda meni yai tedela yai gesi nami ugwade bebe pelama mesegelai. ⁶⁰ Tama agai te Jisas tigi te aga digi nigai gū pageba mugi palio. Agai te genuai masigi tomode te ola be me deli tamadi nigai. Tama agai te tigi te ola be tomoba munama, tama agai te genuai masigi me deli hogogo bele pelama, te tigi muani gū page ola be sunumi te masigi mego paniani. Agai tama tilama, tama aga palio. ⁶¹ Maria te Makdala bulu we badi, te gasa we Maria dali, augwali si tede bidali. Augwali si te gū page dolo si pade dualaluali,

tama augwali sigo te gų pageba tononaluyu
bidalio.

*Te ami bidi dabe augwaligo te gų pagede
tonaluai*

⁶² Tama nosali sogode, te Sabatde nai sisi ebo
sogo te silai madi, tama te genuai pris bidi
dabe badi, te Farisi dabe dali, augwali te genuai
gavman bidi Pailat pageba pelama, sisinigi palio.

⁶³ Augwaligo te po wali, “Genuai bidi, dago po
me deli te tibo po wali bidi aga bidali sogo
wali po me deli megı ma koneani. Agai te
po wai, ‘Nosali te sela sogo wabode te ena ma
hodaluabao’ wai dao. ⁶⁴ Tama tibaso, nago po
olama, tama augwaligo te gų page sela sogo
bugagia tonalumainao. Tiyu yaide aga wali pali
bidi dabego aga tigi geme wi sagaselama, gasaba
mugi pidali weyu te bugagia tonaluao po wao. U
bagego aga tigi selama, tama augwaligo tibo po
te we bidi augwalibolo weyu, ‘Aga te gų pagede
ma hodaluabao’ waibao. Tama tiyu da, te nosali
wabo tibo pogo te polobadu wali tibo po aiyaba
elaluabao,” augwaligo te po wai. ⁶⁵ Tama Pailat
agai augwalibolo te po wai, “Dagego te tonalubo
bidi dabe meba elalubao. Tama dage pelama,
te gų page bomonama tonaluao, te duga ebo
tiwai gilama yao.” ⁶⁶ Tama te po obaso, augwali
pelama, te gų page panialugi pai. Augwaligo te
gų page sunumi paniani masigi daide te habu
selebo dı me deli ilama, tama augwaligo ami
bidi dabe mebago te gų page tonalumainogo
muanio.

28

Jisas ma hodaloai

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Te Sabat side silai madi, te Sarere hasia polali sogo te giliga pade pedelainogo ebadi, tama te Makdala bulu we nogi Maria badi, te gasa we Maria dali, augwali si te gu page suagasainogo asai. ² Tama polo mu genuai to mali pedalai. Magi baso meni. Te Genuai Bidigo mobo bidi ensel te dagalu tagalama, tama e toba aiya dulali, tama agai te ola be gu page sunumi paniani masigi hogogo bele pelama, tama aga te masigi daide ugwadu dulalualio. ³ Aga gesabi ula te be sele ula tiwai yali, tama aga gudali ugwa te tedela yai te dagalu po ula tiwai yalio. ⁴ Tama te gu page tonaluali ami bidi dabe augwaligo te tebo sulama, tama augwali agade wi elama, tama augwali tigi didibili eyu, tama augwali te isai bidi tiwai gagawalio, te toba tulalio.

⁵ Tiali goli te mobo bidi enselgo te we sibolo te po wai, “Dage si wi tagalao. Eno koneani, dage sigo Jisas gegagasu asali, te bidi augwaligo te ni pedaide walali bidi dao. ⁶ Aga ede me bidibeo. Aga ma hodaluali, te tiwai po polobadu agai wali. Dage sigo aga munaluali madi suagasao. ⁷ Tama sulama, tama dage si polo pelama, aga wali pali bidi dabebolo te po wao, aga gu pagede ma hodalualio. Odiào. Aga dage asabo madi polasa te Galili to teba paibao, tama dagego aga tede sueibao, augwalibolo te po wao. Te eno po tama dao,” te ensel bidigo te po wai.

⁸ Tama te we si wi homu dali elaluyu, tama wiegi yai homu pemene dali te geninama mu eyu, tama polo augwali sigo te gų page ola be tagalama, tama te ensel bidigo wali po te aga wali pali bidi dabebolo wagi painogo udulama polo palio. ⁹ Tama polo Jisasgo augwali si te tųde pobadi tiąba asaı, tama te po wai, “Kigamu mu dao.” Tama te we si pąba pelama, tama aga sąga page tola selama, te we sigo agabolo lotu po walio. ¹⁰ Jisasgo po weyu te we sibolo te po wai, “Dage si wi elamuo. Dage sigo eno ama dede augwalibolo wagi pelama, tama augwali te Galili buluba pao wao. Tama augwaligo ena tede sumainogo yaibao,” Jisasgo te we sibolo te po wai.

Ami bidi dabego wali po

¹¹ Te we si te tųdu pidubadi yaide, tama te gų page tonaluali ami bidi meba augwali te Jerusalem hanu tomoba pelama, tama augwaligo te po te genuai pris bidi dabe augwalibolo te tigidali sę pedalali po walio. ¹² Tama te genuai bidi dabe augwali te Juda dabe tobolu bidi dabe dali sisinama, tama augwaligo po me deli mianio, tama augwaligo yabo sę po daų wali. Augwaligo genuai mone te ami bidi dabebolo menama, tama augwaligo te po wai, ¹³ “Dagego e tiwai po wao, ‘Da hulide godege piai digi, tama aga wali pali bidi dabe augwali geme aselama, tama augwaligo aga tigi wi sela pai yalio,’ dagego we bidibolo te po wao. ¹⁴ Tama polalubo genuai gavman tuni bidigo te pedalali sę po odobo si, teda dago po meba agabolo weyu, tama dagego

magi dwai şe yali homu me elalugobeo.” Te Juda dabe tobolu bidi dabego te po wai. ¹⁵ Tama te ami bidi dabe augwaligo te moni mone selama, tama augwaligo te wali po augwaligo wali palio. Tama te po te Juda we bidiba pelama odali, tama augwaligo te po naga ola pali te megi tama me augwaligo te po me wabo dao.

Jisasgo misin şe aga wali pali bidi dabebolo manio

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁶ Te aga wali pali bidi dabe nogo si olama şağā badu deli augwali te Galili buluba pali, tama augwali te bulu duba sabolali, te Jisasgo augwali te polobadu bodolu mani bulu duba. ¹⁷ Tama augwaligo tede Jisas sulama, tama augwaligo agabolo lotu po wai. Tiali goli mebago homu si elaluama te homu yali, te aga mu ma hodalu-aliwe? ¹⁸ Tama Jisas pāba aselama, augwalibolo e tiwai po wali, “Godigo enabolo te tigidali dagalude me tōde elalubo nai tonaluabo bomomawai dao. ¹⁹ Tama tibaso, dage pelama, tigidali we bidi hani ena wali asobo we bidi pedelao. Tama dagego augwali te Aya me Ogwa me Mobo Bidigo nogide baptais mao. ²⁰ Tama dagego eno dagebolo te mani po tigidali augwaligo wali pomai hagede ola mao. Odiāo. Ena dage dali tigidali sogo bidaibao, tama te dagalu de tō si silibo sogoba usu naibao,” Jisasgo te po wai.

Godigo dwagi yai po buku
The Holy Bible in the Dadibi Language of Papua New
Guinea
Buk Baibel long tok ples Dadibi long Niugini

copyright © 1987, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dadibi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

f3fb5335-7c77-5120-883d-cc05478d7362